

OSREDNJA
KNJIŽNICA
V CELJU

Celje - skladišče

D-Per

539/1977

1119771807,3

COBISS o

OSREDNJA KNJ. CELJE

MAREC 1977

LETO XIII

ŠT. 3

glasilo
rudarsko
elektroenergetsko
kombinata
zasavje

SREČNO

Spomin na Čebine

Franci Kopitar: Barličeva hiša na Čebinah — rojstni kraj komunistične partije Slovenije v letu 1937. (Linorez marec 1977)

Živo se spominjam ponovnega srečanja s Kardeljem po njegovi dveletni odsotnosti v tujini. Nekako proti koncu leta 1936 sem dobil v Trbovlje obvestilo, naj pridem v Ljubljano, kjer se bom ob določeni uri v zgodnjem mraku, srečal na Zadobrovski cesti s človekom, ki ga dobro poznam. Samo to. Veselelo presenečen sem Kardelja že od daleč spoznal po njegovi značilni hoji.

Marsikaj v spominu zbledi, a s tega srečanja so mi ostale zanimive posameznosti. Med hojo je najin sestanek trajal več ur. Povedal mi je vrsto zanimivih novic in važnih odločitev.

Poleg zastoja, ki ga je v deželi povzročila množična policijska »provala«, so se tudi v zunanjem vodstvu dogajale težke stvari. Predvsem mi je govoril o nesrečnem aprilskem plenumu CK, o nepravilni oceni situacije in napačnih sektaških zaključkih. Te sklepe je kritično obravnavala skupina jugoslovanskih komunistov, živčeli v Moskvi. Njihova mnenja je predstavnik KPJ (Walter) posredoval organom Kominterne. Ti sklepi so bili v očitnem neskladju s širino duha VII. kongresa glede antifašističnega boja ljudskofrontovskih gibanj.

Pojasnilo za sektaški značaj sklepov naj bi bilo to, da je plenum potekal pod vtisom novega vala terorja reakcionarnega režima v Jugoslaviji.

Zaradi »provale« je bil plenum okrnjen, ker je le posameznikom uspelo zbežati v tujino. Gorkić naj bi ga hitro in na svojo roko sklical zato, da bi pokazal pred Kominterno svojo aktivnost kljub udarcem, ki jih je doživela partija v deželi.

Ker mi je že nekako v naravi, da si bolj zapomnim organizacijsko tehnična vprašanja, sem ohranil v spominu tudi razloge za razveljavitev sklepov tega plenuma. V teh argumentih tisti čas niti nismo začutili tistega pomena, kakor smo ga pozneje. Pozneje so se očitneje izrazile Stalinove hegemonistične težnje napraviti iz aparata Ko-

minterne sredstvo za vodenje mednarodnega komunističnega gibanja v smislu čvrsto centralistično organizirane svetovne partije. To se je posebno jasno poznalo kasneje, ob informbiroju. Takrat sem se živo spomnil razlage, zakaj Kominternna razveljavlja sklepe aprilskega plenuma CK leta 1936, to je že dobrih deset let prej. Namreč: zaključki Manuilskega niso toliko upoštevali vsebinske politične kritike aktivna jugoslovanskih komunistov v Moskvi, kakor je ta ocenjeval zgrešenost aprilskih sklepov, pač pa naglašala druge formalne razloge, češ — plenum se je vršil brez vednosti Kominterne; zato na plenumu ni prisostvoval njen predstavnik; tako pomeni ta plenum kršitev internacionalne discipline, zato razveljavlja njegove sklepe.

Ob tej priložnosti sem zvedel tudi o spremembah v CK KPJ. Na zahtevo Manuilskega Gorkić sicer še naprej ostane politični sekretar CK, pristane pa, da Walter (Tito) prevzame posle organizacijskega sekretarja, s tem, da osnuje drugi »Zemeljski organizacijski biro« za vodstvo operativnih nalog v deželi, Gorkić pa vodi politbiro v tujini.

Ker sem se zanimal, kaj je z nekaterimi drugimi, ki sem jih poznal, mi je tovariš Kardelj povedal, da je Suhi (Grzetič) zamenjal Walterja na mestu predstavnika KPJ v Kominterni, da je Oskar (Hudomal) doživel hudo kritiko zaradi afere s kurirko iz Ljubljane, ki je povzročila aretacijo Kidriča, Lovra Kuharja in še nekaterih drugih. Razen tega je Oskar, organizator aprilskega plenuma, precej kriv tudi za njegove sektaške sklepe.

Dalje sva govorila o nejasni situaciji med komunisti-intelektualci v Ljubljani (Košir). Ob tej priliki sem mu povedal podrobnosti o minuli »provali« in procesu.

Najpomembnejše pa je bilo njegovo sporočilo o sklepu, da se končno neposredno začne z ustanovitvijo KPS in KPH. Kardeljeva naloga je, da to iz-

vede v Sloveniji, Tito pa v Hrvaški.

Vprašal me je za razmere v revirski okrožni organizaciji partije. Ker se mu povedal, da je osnovni aktiv preizkušen in zanesljiv, sva govorila o tem, če je možnost, da bi bil kongres nekje v hribovju okrog Trbovelj. Geografsko se mu je zdelo to zelo primerno, ker bi delegati lahko prihajali zelo neopazno iz raznih smeri. Policiji bi manj padlo v oči zbiranje njej znanih komunistov.

Obljubil sem Kardelju, da mu bom sporočil, če bomo našli primeren kraj — kmetijo ali kaj podobnega — dovolj na samem, kjer bi bil tak sestanek lahko potekal v popolni tajnosti.

O dobljeni nalogi sem doma zaupno govoril s Salamonom, Hohkrautom in Farčnikom. Vsi skupaj smo našli nekaj možnosti v bližnji in daljni okolici. Nismo seveda smeli mnogo poizvedovati, da ne bi zvedel širši krog ljudi, da nekaj iščemo. Vsak od nas je sam preverjal svoja poznanstva in ogledoval prilike, če so primerne za ta namen. Niti s človekom — domačinom, ki bi prišel v poštev, ni nihče govoril vnaprej. Skupno smo morali oceniti, če so kraj, človek in prilike primerne za tako važen sestanek. Pod Kumbom in okoli Polšnika smo imeli na osamljenih kmetijah simpatizerje, ki so bili rudarji. Toda desni breg Save smo morali vnaprej opustiti zaradi neprimerne prehode čez Savo, ker so žandarji nadzorovali železniške postaje in mostove.

Končno smo se odločili za Čebine. Na Barliča, mlajšega brata enega od rudarjev, s katerim sem svojčas skupaj delal v jami, sem se slučajno spomnil. Dobrih deset let prej (preden sem šel v Francijo), sva bila dobra znanca iz sosesčine, v rudarski koloniji. Njun oče je vozil s konjem vlake v Kotredeški jami. Pri tem se je smrtno ponesrečil — konj ga je brcnil v glavo pri podkovanju. Spomnil sem se, da se je fant priženil na majhno kmetijo v strmem bregu nad vasico Kotredež. Ne-

koč sem ga na tej novi domačiji tudi obiskal. V mislih na to možnost sem ga šel znova obiskat. Ob tej priliki sva obujala stare spomine. Povedal mi je, da še vedno vzdržuje prijateljske stike z nekaterimi našimi somišljeniki v Zagorju. V razgovoru o politiki, sem ugotovil, da je še vedno naš trden pristaš. Smeje se mi je dejal, da ga to ne moti, četudi je obenem oskrbnik — ključar — bližnje cerkvice. Spomnil sem se na konferenco v škofijskem dvorcu v Medvodah in to mi je dalo misliti, kaj če kaj takega ponovimo?

Vprašal sem Barlića, v kakšnem razmerju je z edinim neposrednim sosedom — kmetom. Rekel mi je, da nič posebnega, razumeta se, za politiko se pa ne zanima. To mi je bilo dovolj.

Pri pretehtavanju še raznih drugih možnosti smo se mi štirje v zaupnem krogu ogreli za Čebine. Posebej je s tem soglašal Farčnik, ki je bil Barlića prav tako od prej poznal. Kraj je bil primeren tudi zato, ker se je čez hribe dalo priti iz raznih smeri — iz Savinjske doline, z Mrzlice, Svete planine, Trojan, kakor tudi s treh, štirih revirskih železniških postaj.

S tem predlogom sem šel znova v Ljubljano. Na specialki sem Kardelju točno pokazal kraj Čebine s cerkvico. Dogovorili smo se za javke na vseh imenovanih krajih, za točen čas, za gesla in razpoznavne znake. Naloga nas članov revirskega Okrožnega komiteja je bila, da na teh krajih pričakamo delegate in jih pripeljemo na zborna mesta. To mesto ni bilo na Čebinah, temveč kake pol ure stran na Sveti planini. Tako smo se dogovorili zaradi previdnosti, ker poleg nas štirih drugi niso smeli vedeti za točen kraj sestanka. Čas prihoda na javke je bil določen različno, zaradi različno dolgih poti od tod pa do zbornega mesta. Na Mrzlico, na Kal nad Hrastnikom in na Savinjsko sedlo bi morali priti že ob večernem mraku, ker so do tja in od tam imeli naidaljšo pot. Prav tako tudi od Trojan. Zračunali smo

tako, da bi do cerkvice na Čebinah prišli lahko ob pravem času z vseh strani. V Ljubljani so si člani PK razdelili naloge za obveščanje delegatov. Večino teh dolžnosti je prevzel Jože, ki je tudi sicer opravljal organizacijske posle v PK. Svojo nalogo pa je slabo opravil. Toda o tem kasneje.

Čas sestanka na Čebinah je bil določen za soboto, 17. aprila 1937, ob osmi uri zvečer. Z Barličem smo se dogovorili, da njegova žena speče nekaj več kruha in pripravi čaj ter nam to prinese v cerkvico. Prav tako sadjevec in žganje, ki ga je imel v kleti. Prvi — mislim — sem prišel jaz, ker je vlak prišel še za dne, pa tudi od zagorske železniške postaje do javke sem imel najkrajšo pot. Namesto treh delegatov, ki bi tudi tu morali priti, je prišel samo eden, in to Marentić, agronom iz Črnomlja. Drugi je prišel Salamon s trboveljske železniške postaje. Pripeljal je s seboj namesto treh samo dva delegata. To je slabo kazalo, nekaj ni bilo v redu. Še bolj smo bili vznemirjeni potem, ko celo uro ni bilo nikogar. Potem je prišel Hohkraut, z njim pa Vipotnik iz Zabukovice, moral pa bi pripeljati tudi delegata s Štajerske. Vrnil se je še enkrat na Klek, nad Trbovljami, kjer smo imeli dogovorjeno mesto za tiste, ki bi zgrešili ali zamudili. Pripeljal je tri delegate, ki so prišli na zborna mesta na Sveti planini in dva naša, ki sta bila določena za zunanjo stražo in sta čakala na Mrzlici in Savinjskem sedlu.

Čas je mineval, bila je že deseta ura, a glavnih, katere je šel iskat Farčnik na Trojan, tudi ni bilo od nikoder. Od tod bi imeli priti Kardelj, Leskošek in še kdo. Prezebali smo ob cerkvici, ko je prišel po nas Barlić — domačin. Menil je, da gremo lahko v njegovo toplo hišo, ker so sosedovi že šli spat. Menjavali smo zunanje opazovalce in čakali, čakali v popolni negotovosti. Kai se je neki moglo zgoditi. Mislili smo tudi na izdajo. Zaradi tega smo povečali število zunanjih opazovalcev - prisluškovalcev še za

enega. Okrog polnoči pride tisti, ki je stražil visoko v bregu nad hišo in pove, da je slišal glasno govorjenje v gozdu. Šli smo ven in v skrajni napetosti med pričakovanjem in strahom oprezovali, kdo so ljudje, ki prihajajo od tiste zgornje strani, od koder nismo pričakovali nikogar od naših — tam tudi nobene prave poti ni bilo. Že od daleč sem spoznal po glasu Farčnika, kako je vzkliknil, ko je spoznal Barličevo domačijo. Spoznal sem tudi Leskoškovo robantenje. Njunemu sočnemu preklinjanju še v hiši ni bilo kraja. Leskošek je zmerjal Farčnika, ta pa coprnice, ki so ga zmešale, da je zgrešil pot. Od Trojan so hodili celih šest ur čez Št. Gotard, Čemšenik, Znojile, tam pa so se v temnem gozdu zgubili in tavalj po strmih bregu in kotanjah, koder je bil še sneg. V tej zadnji skupini sta bila poleg Kardelja in Pepce Mačkove še dva tovariša. Prešteli smo se in ugotovili, da manjka deset ali dvanajst delegatov, in to večinoma iz Štajerske. Vzroka, zakaj jih ni, nismo mogli ugotoviti. Kritizirali so nas iz revirskega OK, češ da smo mi pomešali javke in da so se zato delegati izgubili.

Ta domneva je ostala vse do leta 1941, šele takrat smo zvedeli za pravi vzrok. Kriv za to je bil Jože iz Ljubljane, ki je tedaj opravljal organizacijske dolžnosti. To zadevo opisujem kot posebno zanimivost v samostojnem poglavju.

Kljub manjkajočim je bilo odločeno, da sestanek, to je ustanovni kongres, le izvedemo, čeprav je ostalo le malo časa do jutra — še pred dnem smo se morali raziti.

Prva točka dnevnega reda je bila ugotovitev stanja partijskih organizacij v Sloveniji, druga pa sprejetje manifesta o ustanovitvi KPS.

V prvi točki bi moral dati organizacijsko poročilo že omenjeni Jože. Ta pa na to očitno ni bil pripravljen, bil je tako zmeden, da ni mogel spraviti ničesar iz sebe. Vzrok za to se je — kot sem že omenil — pojasnil šele kasneje.

Namesto njega je podal analizo stanja in številčnost organizacij tovariš Kardelj — čeprav je preteklo komaj štiri mesece, odkar se je vrnil iz tujine. V tujini je bival več kot dve leti. To poročilo smo nekateri v posameznostih dopolnjevali. Ugotovljeno je bilo, da smo takrat imeli nekaj čez 400 organiziranih komunistov. Več o organizacijskih vprašanjih nismo utegnili razpravljati. Prešli smo takoj na drugo točko, na čitanje besedila za manifest, ki ga je pripravil tovariš Kardelj. On sam je tudi utemeljeval širino politične smeri, ki je vela iz koncepta. Vsi prisotni smo bili pod močnim vtisom, prepričani smo bili, da bosta manifest in ustanovitev KP Slovenije močno odmevala v slovenski javnosti. Razprava se je razvila samo v tej smeri, pripom na sam tekst pa ni bilo. Obveščeni smo bili, da je tiskanje manifesta že zagotovljeno v nakladi nekaj tisoč izvodov. Za nadaljnje razmnoževanje pa so bili zadolženi komiteji in organizacije, ki so imeli tehnična sredstva za to.

Sledila je izvolitev centralnega komiteja. Volitve so se morale izvesti anonimno, brez navedbe imen, ne pravih in tudi ne tistih, ki smo si jih nadevali v ilegalnem delovanju. V predlogu je bilo govora o strukturi — številu delavcev, intelektualcev, dveh kmetih in obrtniku. Sestava je bila zaupana trem članom, ki so bili neposredno omejeni. Naglašeno je bilo, da so predlagani tovariši preizkušeni že v dotedanjem delu in da imajo v svoji okolici ugled zaradi svoje aktivnosti in moralne neoporečnosti.

Tak postopek je bil običajen na vseh volilnih konferencah. Narekovali so ga pogoji globoke ilegalnosti, v kateri so morali komunisti v tistih predvojnih časih delovati. Zagotoviti je bilo namreč treba, da posamezen delegat ni vedel za vse člane komiteja, tako jih tudi ob policijskih mučenjih — če bi klonil — ni mogel izdati, pa tudi po neprevidnosti jih ni mogel izblebetati drugim tovarišem.

Če se ne motim, je bil takrat na ta način izvoljen centralni komite z enajstimi člani, v njem pa ožji sekretariat petih članov. Slednji je sprejel še zadolžitev, da o teh sklepih obvesti delegate, ki iz takrat nepojasnjenih razlogov niso našli poti na Čebine, in od njih dobi naknadno soglasje.

Od ustanovitve kongresa dalje je bil formalno in stvarno sekretar CK Luka, organizacijski sekretar pa Ignac Tratar. Ta je svojo nalogo opravljal le kratek čas, kmalu ga je zamenjal Tone Tomšič.

Tomšič kongresu ni prisostvoval, ker je malo prej prišel iz Mitrovice in je bil pod strogim policijskim nadzorom. Od tedaj dalje je bil celoten sestav CK kvalitetno izboljššan. Do kadrovske spremembe je prišlo poslej še nekolikokrat, in sicer s kooptiranjem.

V pripravi na V. državno konferenco pa teh postopkov nismo več imeli. Za razliko od načina določanja delegatov za ustanovni kongres in izvolitev prvega CK KP Slovenije smo leta 1940 že imeli čiste regularne postopke. Osnovne organizacije — celice — so volile delegate za mestne in okrožne konference KP Slovenije oz. KP Hrvaške. Enako so bile izvoljene tudi druge pokrajinske konference, ki so imele enak status kot hrvaška in slovenska. Vsaka posebej so izvolile delegate za V. državno konferenco in svoje komiteje. Zaradi tega je V. državna konferenca imela vse značilnosti regularnega kongresa.

Izjeme pri tem pravilu so bile kasneje v posameznih primerih še potrebne. V procesu in naporih za konsolidacijo partije je Titovo vodstvo odredilo posamezne tovariše v pomoč tistim organizacijam, za katere je menilo, da jim je ta pomoč potrebna. Tako je bilo na primer z menoj. Poslali so me spomladi leta 1940 kot instruktor-sko pomoč KP Hrvaški, kasneje pa še v Bosno, kakor so poslali Toneta Tomšiča v Dalmacijo.

Tu se mi zdi potrebno naglasiti, da v tistem predvojnem času, ko so bili zelo težki pogoji za ilegalno delovanje, v vrstah osnovnih partijskih kadrov ni bilo čutiti nacionalističnih pregrad med komunisti, takega ali drugačnega omalovaževanja, nezaupanja ali nestrpnosti med nami, ki bi temeljile oziroma izhajale iz kakih narodnostnih razlik v značaju in pošanju. Vsaj jaz tega v svoji praksi nisem nikjer čutil. Bili smo komunisti. Razlike v gledanjih na stvari, pri ocenah in pristopih k problematiki, so bile čestokrat kar precejšnje. Toda te razlike niso dobivale nacionalističnega obeležja. Združevalo nas je zdravo stremljenje za čim uspešnejšim bojem proti sovražniku. Učili pa smo se tudi, katera razpoloženja, navade, tradicije in nacionalne lastnosti je treba upoštevati v delavskih množicah in tem razlikam primerno uporabljati ustrezno metodo. Učili smo se, da se moramo kot komunisti uveljavljati v vsaki nacionalni sredini tako, da bi kar najuspešneje razkrivali nakane tistih, ki so imeli svoje račune v razpihovanju nacionalne mržnje, kakor onih, ki so hoteli gospodovati z brutalnimi sredstvi podjarmljenja in odrekanja vsakih nacionalnih pravic.

Ustanovitev KP Slovenije in Hrvaške ni med komunisti poglabljala nacionalnih razlik, temveč je bila orientacija tudi komunistom v drugih pokrajinskih organizacijah, da se bore proti nacionalnemu zatiranju. Spominjam se, da smo takrat mnogo naglašali marksistično geslo: »Narod, ki zatira — oziroma pomaga zatirati — druge narode, sam ne more biti svoboden.«

Miha Marinko
(povzetek iz knjige
Moji spomini, 1974)

TITOVO ime, sinonim za ves naš dolgoletni boj za revolucijo

Titovo ime ne označuje zgolj osebnosti Josipa Broza, revolucionarja in državnika ter predsednika republike in ZKJ, osebnosti, ki je nedvomno veliko naredila in čigar misel ter akcija sta navzoči ob vsakem koraku naše revolucije. To ime je postalo sinonim vsega v nas, simbolično skupno ime za vsa leta našega boja, za vso našo revolucijo.

V tej eni sami besedi in njenem pojmu so zajeti vsi tisti nešteti dogodki in zgodovinski trenutki ter odločitve, ki so bili pomembni za našo državo in iz katerih se je rodila resnica o neuklonljivi volji delavskega razreda naših narodov in narodnosti in o moči odločne komunistične partije, ki se je znala postaviti v vseh najbolj usodnih urah.

Socialistična revolucija je naše rojstvo in naša veličina. Zato vsak naš človek, bodisi delavec, kmet ali intelektualec, mladinec ali borec, bodisi te ali one narodnosti, komunist ali nepartijec vselej najde v tej socialistični revoluciji in v Titovem imenu tudi sebe. V tem je naša preteklost, sedanjost in prihodnost. Narodi in narodnosti Jugoslavije so s Titom za vselej zrasli v trdno ustvarjalno enotnost, ki je ni mogoče z ničimer razbiti. Tito — to smo vsi mi pa to, kar je, naše socialistično samoupravljanje, naša politika neuvrčenosti, bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti, ki ju ni mogoče porušiti, in naša zveza komunistov. Prav to je tudi najbolj zanesljivo jamstvo za našo veliko prihodnost.

Sekretar IK predsedstva CK ZKJ, Stane Dolanc

...»Sodobni politik in revolucionar strateg, ki je v svoji državi znal tako ustvarjalno in zanesljivo sprožiti vse sile, ki jih je nakopičila zgodovina, je kot jasnovidec začutil svetovni pomen vprašanja odnosov med socialističnimi državami v zgodovinskem trenutku, ko so bile na preizkušnji vse naše sile in ko je jugoslovanska socialistična skupnost opravljala najtežji izpit pred zgodovino.

Tovariš Tito je tedaj izoblikoval načela, ki naj bi bila temelj graditve odnosov med socialističnimi državami, revolucionarnimi partijami ter naprednimi in osvobodilnimi gibanji v razmerah, ko je socializem postal stvarni svetovni proces; njegova politično-razredna podlaga se je nesluteno razrasla, idejnoteoretična in miselna zakladnica pa je z novimi rešitvami in spoznanji postajala iz dneva v dan bogatejša. Tako je naše jugoslovansko revolucionarno gibanje stopilo na široko revolucionarno prizorišče. Jugoslavija pa se je še močneje uveljavila v svetovni politiki.«

dr. Branko Pavičević

Poročilo o kongresu na Čebinah

Priprave na kongres: Priprave na kongres so trajale dve leti. Toda aretacije in druge težave so ovirale njegovo izvedbo. V večini okrajev so delegate za kongres izvolili že prej. Zato je bilo sklenjeno, da se kongres izvede brez neposrednih pripravljalnih ukrepov. Kongres naj bi ustanovil KP Slovenije, o tem ustrezno obvestil javnost, vse neposredne naloge partije pa naj bi se obravnavale šele po kongresu na okrajnih konferencah.

Pred Pokrajinskim komitejem sta bili dve neposredni nalogi, ki brez njihove predhodne rešitve ne bi bilo mogoče izvesti kongresa.

Prva je bila rešitev spora med CK KPJ in slovensko pokrajinsko organizacijo. Ta spor je nastal zaradi separatističnih tendenc v ljubljanski partijski organizaciji in med intelektualci, ki so blizu partiji.

Druga naloga je bila vzpostavitev boljših organizacijskih zvez med CK in med pokrajinskimi organizacijami.

Spor je bil v glavnem rešen z resolucijo, s katero je bilo sklenjeno, da se bo vršilo plenarno zasedanje CK za Slovenijo v marcu 1937. Ta resolucija je bila sporočena partijskemu članstvu kot skupen dokument CK KPJ in PK za Slovenijo. PK je v tej resoluciji samokritično obsodil svoje napake. Na tem plenumu je bilo izraženo tudi zadovoljstvo z januarsko resolucijo CK KPJ in obsojena grupaška dejavnost posameznih elementov znotraj CK KPJ. Med pripravami na plenum in po plenumu so obnovili del starih partijskih zvez in vzpostavili nekatere nove zveze. Že pred

kongresom je bil PK povezan z vsemi važnejšimi središči v Sloveniji.

Tehnične priprave na kongres so bile slabe. Zato so se trije delegati na poti izgubili in trije se na kongresu sploh niso pojavili. V pogledu konspiracije pa je bil kongres dobro izveden in noben delegat ni bil aretiran niti pred kongresom niti po njem.

Delegati: Za kongres so volile delegate naslednje organizacije: Ljubljana, Trbovlje, Jesenice, Kranj, Maribor, Savinjska dolina, Ptuj, Kočevje, Bela krajina, Notranjska dolina.

Zaradi organizacijskih napak niso prišli na zborni mesto delegati iz Kočevja, Maribora in Ptuja. Delegata iz Notranjske je PK odklonil zaradi njegovega slabega zdržanja pred sodiščem. Za izvolitev novega delegata ni bilo več časa. Zato so bile zastopane na kongresu naslednje partijske organizacije:

Ljubljana, Trbovlje, Jesenice, Kranj, Savinjska dolina in Bela krajina z 11 delegati. Med delegati je bila ena ženska, delavka. Glede na socialni sestav je bilo 8 delegatov delavcev, 1 obrtnik in dva intelektualca. V Beli kra-

jini je bil za delegata izvoljen kmet, ker pa je obolel, ga je nadomeščal nek agronom. Od 8 delavcev jih je 6 zelo močno kompromitiranih. Večina delegatov je bilo že večkrat aretiranih in vsi so se zelo dobro držali.

Potek kongresa: Na dnevnem redu so bila naslednja vprašanja:

1. Otvoritev kongresa;
2. Pozdrav CK KPJ;
3. Poročilo o stanju partijskih organizacij v Sloveniji (referent sekretar PK);
4. Zakaj ustanavljamo KP Slovenije (referent Bevc);
5. Diskusija o Manifestu;
6. Pozdrav španskemu ljudstvu, Ekki in CK KPJ;
7. Volitev CK KP Slovenije in kandidatov iz Slovenije za CK KPJ.

Sekretar je v svojem referatu razložil, kako so obnovili partijsko organizacijo po aretacijah koncem 1935/36 in kako je spor, ki je nastal med slovenskimi organizacijami in CK ohromil partijsko delo. Na plenumu PK v marcu 1937 je bilo 198 članov, med kongresom 250 članov. Dolga stalna ločenost od CK KPJ je oslabilala dejav-

nost na krepitvi partijske organizacije. Niso našli odgovarjajočih oblik organizacijskega dela, ki bi ustrezalo nalogam. Nujno je zdaj najti take oblike, ki bodo partiji omogočile, da bo še dalje širila svojo dejavnost na legalnem področju. V pogledu Ljudske fronte in fronte enotnosti je sekretar analiziral naše najvažnejše napake in slabosti; nepravilno ocenitev JRZ v sedanji vladi, podcenjevanje JNS in drugih fašističnih grup; nedopustnost fronte enotnosti s tremi grupami. Slabotna dejavnost delavskega razreda v vodstvu Ljudske fronte, naša dosedanja nezmožnost dvigniti akcijsko enotnost delavskega razreda, na stopnjo stalnega sodelovanja in uresničitve popolne sindikalne enotnosti. V svoji zaključni besedi se je zadržal v glavnem na samokritiki odnosa PK v zvezi s separatističnimi tendencami v Sloveniji in v zvezi z delom dosedanjega PK. V poročilu »Zakaj ustanavljamo KP Slovenije« so bili podčrtani naslednji elementi:

a) Nevarnost, ki grozi slovenskemu narodu od strani hitlerjevskega, mussolinijevskega in jugofašizma. Ta nevarnost postavlja pred slovenski delavski razred zgodovinsko nalogo, da stopi na čelo obrambe svojega naroda.

b) Nujnost, da se slovenski komunisti obrnejo k problemu vsega slovenskega naroda, saj so se doslej ukvarjali v glavnem s problemi razredne politike delavstva v ožjem smislu in v zvezi s tem tudi omejeno s problemi zaveznikov delavskega razreda.

c) Ustanovitev KP Slovenije bo sovražniku onemogočila ali otežkočila obdržati trditev, da nismo resnični branilci svojega naroda in da je naša politika v pogledu nacionalnega vprašanja le manever.

d) Ustanovitev KP Slovenije bo pospeševala rast našega kadra in jo bo tesneje povezovala s slovenskim narodom. Naši komunisti morajo ravno zato, ker so dobri internacionalisti, biti dobri Slovenci. Po-

Franc Kopitar: Čebine 1974, barvni linorez

znati morajo svoj narod, prav tako tudi njegovo preteklost in narodnostne posebnosti, ker bodo le na tak način mogli biti povezani z ljudskimi množicami. Istočasno pa morajo vedeti, da je bratsko sodelovanje z komunisti in vsemi antifašisti drugih jugoslovanskih narodov nepogrešljivo jamstvo za zmago.

e) Ustvaritev in krepitev KP Slovenije bo krepila enotno KPJ. Potrebno se je boriti proti separatističnim tendencam znotraj slovenskega komunističnega in slovenskega delavskega gibanja, ker slabijo ne le skupni boj jugoslovanskih narodov, temveč tudi celo predvsem boj slovenskega naroda in slovenskega delavskega razreda.

Živahna diskusija se je na kongresu razvila po poročilu sekretarja in med diskusijo o manifestu. Delegati so zelo ostro kritizirali dosedanji PK, in sicer zaradi partije v Sloveniji, zaradi slabih zvez s podeželskimi organizacijami in zaradi separatističnih napak, ki je njihovo razširjanje dopustiti PK. Delegati so soglasno obsodili spodkopavanje enotnosti KPJ in grupaško dejavnost posameznih tovarišev v CK KPJ. V zvezi z manifestom se je diskusija osredotočila na vprašanje ocenitve sedanje vlade in JRZ. Posamezni delegati so težili k temu, da ne bi delali razlik med JRZ in sedanjo vlado, ter med JNS ter drugimi fašističnimi skupinami. Toda po izčrpani diskusiji je kongres v celoti izjavil soglasje z linijo manifesta. Delegati so posebno naglasili nevarnost, ki grozi Sloveniji s strani fašistične organizacije »Zbor«. Na kongresu so temeljito prediskutirali tudi vprašanje in naloge fronte enotnosti.

V diskusiji o referatu »Zakaj ustanavljamo KP Slovenije« je bila posebno poudarjena nujnost, da se naši aktivisti globoko ukoreninijo v slovenske ljudske množice in da mora naša stranka upoštevati tradicionalne slovenske borbene oblike in organizacije. Tu so opozorili

predvsem na izkušnje z zakoreninjenim organizacijskim sistemom, s katerim so zagrabili katoliške množice.

Pod točko Razno so bila obravnavana različna organizacijska vprašanja. Nekateri delegati so poročali o izkušnjah svojih organizacij. Kongres je sklenil, da naroči CK KP Slovenije, da obdela vsa ta vprašanja in jih obravnava na prihodnjih okrajnih konferencah.

Na koncu je prišlo do majhnega pripetljaja. Delegat iz Jesenic je v imenu svoje organizacije vprašal, če je dopustno, da njegove organizacije fizično napadejo posamezne socialdemokratske voditelje, ki so znani kot nasprotniki enotnosti. Po izjavah delegata z Jesenic vlada med delavci na Jesenicah po razpustu tamkajšnje organizacije Zveze kovinarskih delavcev in po izključitvi vodstva kovinarskih delavcev z Jesenic in sindikatov, napetost, ki bi popolnoma odobrvala tak napad. Zanimivo je, da so posamezni delegati ta predlog podprli. Šele po energični intervenciji je uspelo tovariše prepričati, da je taka reakcija na socialdemo-

kratske umazanije v ostrem nasprotju z linijo partije.

Volitve: Kongres je izvolil volilno komisijo 3 delegate, med njimi tudi Bevc. Ta komisija je predlagala kandidatno listo, ki je bila soglasno izvoljena. V CK KP Slovenije je izvoljenih 9 članov in 3 kandidati. Po socialnem sestavu je: 5 delavcev, 1 obrtnik, 1 kmet, 2 intelektualca. Med člani CK je tudi ena delavka. Od kandidatov sta 2 delavca in 1 nameščene. Sekretariat CK sestavlja 5 tovarišev, od katerih so 3 delavci, 1 obrtnik, 1 intelektualec. Trije člani sekretariata so s sedeža CK, dva pa iz najvažnejših industrijskih središč.

Razen tega je kongres izvolil dva kandidata za CK KPJ, oba sta delavca.

Po kongresu: Kongres je sklenil, da je treba linijo kongresa konkretizirati po prihodnjih okrajnih konferencah. CK je po kongresu sklenil, da se morajo v prihodnjih treh mesecih vršiti vse okrajne konference in tudi ena partijska konferenca.

Bevc (Edvard Kardelj)

Manifest KPS 1937

DELAVCI! DELOVNO LJUDSTVO! SLOVENCİ!

*Žive naj vsi narodi,
ki dan dočakat hrepene,
da koder sonce hodi,
ne bo pod njim sužnje glave,
da rojak,
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak.*

Nad usodo našega stoletja mučenega in zatiranega slovenskega naroda, ki je pretrpel v svoji zgodovini vse, kar more pretrpeti majhen, nikoli svoboden narod, se grozeče kopičijo oblaki, ki jim ni primere v njegovi zgodovini.

Na kocko je postavljen njegov narodni obstoj v trenutku, ko je on sam — zaradi razcepljenosti in neenotnosti — neoborožen in nesposoben za obrambo.

Mednarodni dogodki in položaj v Jugoslaviji se razvijajo v taki smeri, da brez vsakega pretiravanja lahko rečemo — slovenski narod v vsej svoji zgodovini ni bil še nikdar v tako veliki nevarnosti, v kakršni je danes.

Združeni fašistični vojni hujskači s Hitlerjevo Nemčijo na čelu, ki jih veže skupen pohlep po tuji zemlji in skupna mržnja proti demokraciji, to je proti svobodi in pravicam ljudstva, pripravljajo človeštvu bolj strašno usodo od tiste, ki jo je preživelo v »letih strahote« 1914 do 1918, da bi uresničili svoje osvajaalne cilje. Ti fašistični vojni hujskači hite, kajti oni vedo, da vsak dan, ki ga zamude, krepí pristaše miru in povzroča nov dotok sil v protifašistično gibanje.

Slovenski narod je med tistimi narodi, ki jih ta osvajaalna in vojna politika združenih vojnih hujskačev najbolj ogroža. Slovenija leži v križišču, kjer se sekajo poti na Balkan in odtod dalje na Bagdad, pot iz srednje Evrope prek Trsta na Sredozemsko morje ter pot iz Italije v Podonavje. To jasno dokazuje njeno veliko pomembnost, tako za Hitlerja kot za Mussolinija in nobenega dvoma ni, da je Slovenija ena tistih dežel, po kateri nameravajo fašistični roparji najpreje stegniti roke.

Svojih namenov fašizem ne more skriti. Ne le odkrite Hitlerjeve izjave v njegovi knjigi »Mein Kampf«, ne le sam duh fašizma, ki ne trpi obstoja majhnih narodov, temveč vsa notranja in zunanja politika Hitlerjeve Nemčije je dokaz, da se Hitler znova oprijemlja stare nemške imperialistične politike »Drang nach Osten«, katere ost se po eni strani obrača proti Sovjetski zvezi, ki mu je trn v peti, ker je na šestini zemeljske oble ustvarila svojim narodom srečno življenje, po drugi strani pa proti podonavskim in balkanskim narodom, ki naj bi postali »nemški most« za prodiranje nemških fašističnih osvajačev na Bližnji vzhod in v Azijo. Tako osvajačno politiko Hitlerjeve Nemčije dokazuje tudi vse pisanje nemškega tiska, ki razglša Slovenijo za »sfero nemške kulture«, za »nemško kulturno ozemlje«, za deželo, »kjer žive Nemci«, Slovence pa šteje ta tisk za »slovensko govoreče Nemce«. Propagandna karta »bodočega nemškega tretjega rajha«, »ki jo izdaja nemško propagandno ministrstvo, obsega Slovenijo kot sestavni del »tretjega rajha«.

Nevarnost, ki preti slovenskemu narodu, se je posebno povečala z nemško-italijansko pogodbo. Zveze med obema fašističnima priganjačema postajajo vedno tesnejše. Italijanski fašizem pa je stari sovražnik slovenskega naroda in si prizadeva popolnoma iztrebiti slovensko narodno manjšino v Italiji. Ista usoda čaka tudi ostale Slovence, ki bi pripadli pri poravnavanju medsebojnih računov med fašistično bratovščino nenasitnemu italijanskemu fašizmu. Italijanski fašizem se ne more odpovedati Sloveniji. Slovenija je za Italijo zveza s Srednjo Evropo in Podonavjem ter pot na Balkan. Slovenija je zanj zaloga premoga in lesa, ki ju nima zadosti. Zato pomeni nemško-italijanska zveza za slovenski narod strašno nevarnost, da ga bodo fašistični roparji vnovič razkosali. Jugoslovanski del, četudi sam zatiran, pa je danes matica slovenskega naroda, njegovo kulturno središče, iz katerega črpajo novih sil tudi Slovenci v Italiji in v Avstriji. Ako bi se fašističnim osvajalcem posrečilo razkosati tudi ta del, tedaj bi bil to za ves narod udarec v srce. Razkasan, razbit bi tem podlegel nasilnim fašističnim raznarodovalnim metodam, ki po svoji brezobzirnosti in po svojem cinizmu nimajo primere v zgodovini...

POMEN KONGRESA NA ČEBINAH

Ustanovni kongres Komunistične partije Slovenije je vsekakor eden najvažnejših dogodkov v zgodovini slovenskega delavskega gibanja in naše socialistične revolucije.

Na kongresu nas je bilo malo, verjetno skoraj polovico manj delegatov, kot bi nas moralo biti. Sovražna roka je bila preprečila udeležbo znatnemu delu delegatov. Za kongres je bil to hud udarec, tako da smo najprej razpravljali, ali naj se sploh konstituiramo kot kongres ali naj ga še enkrat odložimo. Toda zavedali smo se, da dejanski vpliv kongresa na delavski razred in na slovensko ljudstvo ne bo odvisen od zunanjih posebnosti kongresa ali formalnih kvorumov, marveč od bistva in resničnosti politike, ki jo bo proklamiral ter od napore celotne partije, da to politiko uresniči. Vrh tega smo se zavedali, da bi nadaljnje odlaganje kongresa povzročilo veliko politično škodo.

Sklep o reorganizaciji Komunistične partije na Slovenskem, se pravi o ustanovitvi Komunistične partije Slovenije, je bil sprejet že leta 1934. In vendar so njegovo uresničenje zaradi različnih razlogov zavlačevali in odlagali vse do 1937. leta. Tedaj pa je odgovornost Komunistične partije Jugoslavije glede na notranji in zunanji politični položaj narodov Jugoslavije že brezpogojno zahtevala, da se sklep izvrši.

Ni bil namen kongresa, da bi uvajal kakšne načelne spremembe glede na razredno in nacionalno vlogo Komunistične partije na Slovenskem, kajti ta ni bila ustanovljena šele leta 1937, ampak je ob ustanovnem kongresu že imela za seboj skoraj dve desetletji hudih bojev, uspehov in porazov, začetnih otroških bolezni in omahovanj pa tudi odločnih revolucionarnih odločitev ter idejnih in političnih vzponov...

Edvard Kardelj

Veselin Djuranović novi predsednik ZIS

Dne 15. marca t.l. so delegati obeh zborov Skupščine Jugoslavije soglasno izvolili Veselina Djuranovića, dosedanjega predsednika OK ZK Črne gore, za novega predsednika Zveznega izvršnega sveta. Hkrati so potrdili tudi dosedanje člane, podpredsednika ZIS ter zvezne sekretarje in predsednika Zveznih komitejev. Novo izvoljeni predsednik ZIS je s tem prevzel dolžnosti prejšnjega predsednika Džemala Bijedića, ki se je pred nedavnim smrtno ponesrečil v letalski nesreči.

Dejali so...

... Socialistično samoupravljanje je vsebinsko obogatilo mednacionalne in medrepubliške odnose. Ustvarja najboljše možnosti za narodno enakopravnost, brez katere se v naši mnogonarodni skupnosti tudi samoupravljanje ne bi moglo razvijati. V takšnem sistemu odnosov pa naši narodi in narodnosti svobodno odločajo o pogojih, sredstvih in rezultatih svojega dela. Neposredno so odgovorni za svoj razvoj, pa tudi za politiko gospodarske enakopravnosti in hitrejšega razvoja manj razvitih republik in pokrajine Kosovo ter so vsi enako odgovorni za napredek in prihodnost socialistične in samoupravne Jugoslavije.

Zveza komunistov ima veliko odgovornost za nenehni družbeni razvoj in za vsestransko povezovanje naše socialistične skupnosti. Kajti cilji in poti našega razvoja so jasno določeni. Zdaj je najpomembneje uveljaviti jih v praksi.

Predsednik Tito
na slavnostni seji
Črnogorske akademije
znanosti in umetnosti

... Cena ne sme in ne more biti subjektivistično krojena, marveč v danih proizvodnih odnosih in v razmerah socialistične blagovne proizvodnje objektivno ugotovljena količina. To velja tudi za tako imenovane interne cene. Cena končnega proizvoda je konec koncev tudi okvir, v katerega je treba postaviti vse posamične cene. Cene so zasnovane na temelju zakona vrednosti in od tega ni mogoče odstopati niti s samoupravnim sporazumevanjem in dogovarjanjem. Pri sporazumevanju in dogovarjanju so možne določene prilagoditve cen, vendar pa morajo biti vedno v mejah, ki se dajo opravičiti s končno verifikacijo na tržišču. Prav to samoupravno sporazumevanje in dogovarjanje pa priča o tem, da se samoupravljalci zavedajo delovanja objektivnih ekonomskih zakonitosti. Ni mogoče nekaznovano spregledovati teh zakonitosti.

Kiro Gligorov

Jubilejne proslave

Poseben odbor za proslavo 40-letnice ustanovnega kongresa KPS na Čebinah, ki deluje pri komiteju občinske konference ZKS Trbovlje, je pripravil program proslav ob 40-letnici ustanovnega kongresa KPS, 40-letnici prihoda tovariša Tita na čelo KPJ in 85-letnici njegovega rojstva. Program se nanaša na področje Trbovelj vsebuje pa naslednje najpomembnejše točke:

— v času od 1. marca do 8. aprila 1977 organizirajo OO ZKS slavnostne seje, na katerih dajejo poudarek praznovanju letošnjih jubilejev. Ob teh sejah naj bi bil izpeljan tudi ustrezni kulturni program. Na sejah izrekajo priznanja starejšim komunistom, novo sprejetim članom ZK pa slavnostno podeljujejo partijske knjižice;

— v okviru proslave je treba načrtovati povečano aktivnost OO ZK in drugih družbenopolitičnih organizacij na področju samoupravnega dograjevanja, organiziranosti, povečanja kulturne in telesnokulturne dejavnosti;

— poverjeniki Komunistične sekretariji OO ZK in predsedniki izvršnih odborov OO sindikata morajo za tovarniška glasila pripraviti ustrezne članke, posvečene obletnicam, ki jih bomo letos proslavljali;

— zaradi uskladitve programov prireditvev in nastopov kulturnih skupin, morajo organizatorji sporočiti, kdaj bodo organizirali proslave in program proslave, kar usklajuje delovna skupina pri SZDL Trbovlje. Rok je bil 5. marec 1977;

— v okvir poteka proslav so sodila tudi praznovanja 8. marca — dneva žensk, ki so bila povezana z letošnjimi jubilejnimi praznovanji;

— v šolskem centru (Gimnazija-Ekonomska šola, Tehniška

(Nadaljevanje na strani 11)

Udeleženci ustanovnega kongresa KPS

Ustanovnega kongresa KPS na Čebinah, ki je bil v noči od 17. na 18. april 1937 v Barličevi hiši, so se udeležili naslednji delegati:

— Franc Leskošek, rojen 1897, kovinar, delegat ljubljanske partijske organizacije;

— Edvard Kardelj, rojen 1910, absolvent učiteljskega, pripravljaval je ustanovni kongres in napisal manifest KPS 1937;

— Miha Marinko, rojen 1900, rudar, delegat trboveljske partijske organizacije;

— Franc Farčnik, rojen 1899, rudar, delegat-član skupine, ki je pripravljala kongres;

— Alojz Hohkraut, rojen 1901, rudar, delegat partijske organizacije iz revirjev;

— Franc Salamon, rojen 1892, rudar, delegat trboveljske partijske organizacije;

— Vencelj Perko, rojen 1906, kovinar, delegat jeseniške partijske organizacije;

— Ivan Tominec, rojen 1911, delegat kranjske partijske organizacije;

— Ignac Tratar, rojen 1895, gradbeni delavec, delegat ljubljanske organizacije;

— Pepca Maček (Kardelj), rojena 1914, delavka, delegat

ljubljske partijske delegacije;

— Janez Marentič, rojen 1910, inženir agr., delegat partijske organizacije v Beli Krajini;

— Albin Vipotnik, rojen 1907, ključavničar, delegat savinjsko-celjskega okrožja.

V CK KPS so bili izvoljeni Franc Leskošek, za sekretarja; Miha Marinko, Pepca Maček, Vencelj Perko, Ignac Tratar, lože Butinar, Ivan Mihelčič, Edvard Kardelj in Mirko Košir. Za kandidate CK KPS pa Franc Salamon, Albin Vipotnik in Oskar Kovačič.

(Po Komunistu)

Gojmir Anton Kos: Ustanovni kongres KPS na Čebinah, olje, 1947

(Nadaljevanje s strani 9)

šola) in Osnovni šoli Trbovlje, bodo osnovne organizacije ZK vključile v program pouka posebne ure, posvečene dogodkom pred 40. leti; isto velja tudi za likovni pouk;

— na dan revirske proslave, 16. aprila 1977, bo revirska mladina kresovala na Čebinah in Kleku in to na predvečer slavnostne seje CK ZKS, ki bo 17. aprila 1977;

— 16. aprila bo revirska proslava 40-letnice ustanovitve KPS, v tej zvezi pa bo organiziran sprejem štafete mladosti;

— družbenopolitične organizacije, krajevne skupnosti in drugi organi, bodo poskrbeli za zunanjo ureditev kraja, posebno krajevne skupnosti Klek s Čebinami;

— 8. aprila 1977 bo v Delavskem domu slavnostna seja občinske konference ZKS, ki bo posvečena vsem naštetim obletnicam. Na tej seji bodo podeljena priznanja predvojnimi komunistom in komunistom s 30-letnim partijskim stažem;

— 26. aprila 1977 bo slavnostna seja občinske konference SZDL, v počastitev obletnice OF;

— 29. aprila 1977 bo v počastitev 1. maja — delavskega praznika, slavnostna seja občinskega sindikalnega sveta Trbovlje;

— 29. aprila 1977 bo organizirana s strani občinskega sindikalnega sveta množična proslava in zborovanje na Dobrni, s kulturnim programom in kresovanjem;

— 16. aprila 1977 bo sprejem štafete. Ob 15. uri na revirski proslavi na Čebinah in ob 17. uri pred delavskim domom v Trbovljah;

— za slušatelje večerne politične šole bo v okviru proslave organiziran razgovor z Mihom Marinkom, Lidijo Šentjunc in drugimi predvojnimi komunisti;

— v počastitev 1. maja bodo družbenopolitične organizacije dale poseben poudarek pomenu

ustanovnega kongresa KPS in sprejemu manifesta kot temeljnega programa gibanja ljudske fronte;

— v času do 22. do 24. aprila bo v občinah Trbovlje, Hrastrnik in Zagorje organizirano VIII. srečanje pionirjev-likovnikov in zgodovinarjev Slovenije. Potekalo bo v okviru programa Jugoslovanskih pionirskih iger — Narava — zdravje — lepota, 1976—1980, pod pokroviteljstvom skupnosti revirskih občin Trbovlje, na temo — slovenski komunisti prevzamejo odgovornost in usodo slovenskega naroda. Srečanja se bodo udeležili pionirji iz okoli 70 osnovnih šol iz Slovenije in pobratenega Lazarevca;

— 21. maja 1977 bo organiziran pohod in srečanje mladine in skojevcev v Lontovžu, ki bo posvečen 40-letnici konference SKOJ;

— 28. maja 1977 bo tradicionalni množični partizanski pohod na Vrhe v okviru proslave občinskega praznika Trbovlje. Za proslavo tega praznika 1. junija bo pripravljen poseben program;

— od 6. do 11. junija 1977 bo v Trbovljah 20. jubilejno srečanje gledaliških skupin SR Slovenije, po programu, ki ga bo pripravila ZKO Slovenije in občinski svet ZKPO Trbovlje;

— občinski odbor ZZB NOV in komisija OK ZKS za zgodovino bosta proučila pomembne dogodke v občini, ki še niso obeleženi in bosta dala pobudo delovnim organizacijam in krajevnim skupnostim za postavitev zgodovinskih obeležij na kraju teh dogodkov;

— 3. julija 1977 bomo praznovali dan rudarjev. Tudi ta proslava bo posvečena jubileju, ki jih letos praznujemo;

— krajevna skupnost Klek bo proslavila krajevni praznik posvečen ustanovnemu kongresu KPS. V tem okviru bodo imeli 17. aprila slavnostno sejo sveta KS s kulturnim programom.

Poleg navedenega programa, ki ga je pripravil odbor pa bo

organiziranih še vrsto drugih prireditev, ki bodo prav tako posvečene jubilejnim obletnicam. Tako bo v tem okviru 21. maja 1977 srečanje zamejskih in domačih pevskih zborov pod geslom Pesem ne pozna meja in bo potekalo v Delavskem domu v Trbovljah v organizaciji Svobode II.

1. maja t.l. bo Planinsko društvo Trbovlje s sodelovanjem Revirskega muzeja ljudske revolucije na Storovem travniku pri Poldetovi koči na Mrzlici spominsko obeležje delavskega gibanja v revirjih. Po vsej verjetnosti pa bodo v znamenju jubilejnih proslav potekale še številne druge kulturne, športne in druge prireditve, tako npr. orientacijski pohod, ki bo sredi maja na Mrzlici in ga organizira mladinski odbor Planinskega društva Trbovlje za območje Zasavje, planinska predavanja, telovadna akademija TVD Partizan itd.

Vse prireditve, proslave in manifestacije morajo poleg slavnostnega dela imeti tudi delovni značaj, saj je treba revolucionarne dogodke s pred 40. leti povezati s sedanjimi revolucionarnimi nalogami in spremembami v naši družbi z uredničenjem ustave in zakona o združenem delu v vsakodnevni praksi. S srečanj in ostalih prireditev bodo poslana pozdravna pisma tovarišu Titu in CK ZKS s predlogi, da se Tovarišu Titu tretjič podeli red narodnega heroja.

Finančni rezultat poslovanja v letu 1976

Poslovno poročilo REKZ za leto 1976 vsebuje vse podatke o proizvodnji, storilnosti, prodaji, nabavi in delu posameznih služb, organiziranih v okviru posameznih temeljnih organizacij in delovne skupnosti skupnih služb. V tem sestavku bom prikazala le finančni rezultat poslovanja posameznih TOZD in delovne skupnosti ter delovne organizacije kot celote.

Posamezne TOZD so poslovno leto sklenile uspešno, izjema je le TOZD GRAMAT, ki je v bilanci uspeha izkazala izgubo v znesku 4.572.817,84 din. Izgubo je TOZD takole pokrila:

— iz rezervnega sklada TOZD GRAMAT	din	770.047,04
— iz denarnih sredstev skupne porabe TOZD GRAMAT	din	30.796,20
— z refundacijo zakonskih obveznosti	din	164.839,60
Skupaj	din	965.682,84

Za pokritje ostanka nekrite izgube v znesku din 3.607.135, so TOZD proizvodnje premoga podpisale samoupravni spora-

zum o nujenju ekonomske pomoči TOZD GRAMAT, in sicer iz svojih rezervnih sredstev brez obveznosti vračanja, v naslednjih zneskih:

	din
TOZD rudnik premoga Hrastnik	1.144.115
TOZD rudnik premoga Trbovlje	913.594
TOZD rudnik premoga Zagorje	1.140.850
TOZD Separacija premoga Trbovlje	408.576

Posamezne TOZD in DS SS so razdelile celotni dohodek takole (glej tabelo 1)

Tabela 1: Doseganje in delitev celotnega dohodka

TOZD Besedilo	Hrastnik	Trbovlje	Zagorje	Separacija	DS SS	RGD
Celot. dohodek	190.644.160	151.579.920	185.947.137	71.684.297	38.158.535	101.205.235
Porabl. sredstva	80.099.957	64.605.375	75.306.247	32.579.445	14.793.230	44.566.754
Dohodek	110.544.203	86.974.545	110.640.890	39.104.852	23.765.305	56.638.481
Pog. in zak. obv.	20.254.206	15.578.098	17.644.339	7.096.817	3.691.727	8.332.062
Doh. za razdel.	90.289.997	71.396.447	92.996.551	32.008.035	20.073.578	48.306.419
Brutto OD	81.021.831	65.576.117	84.611.118	28.483.383	19.400.669	44.239.945
Ostane	9.268.166	5.820.330	8.385.433	3.524.652	672.909	4.066.474
2 % rez. sredstev	2.210.884	1.739.491	2.212.818	782.097	—	1.132.770
5 % skup. rez.	463.408	291.016	419.272	176.233	—	203.324
Obv. po samoup. sp.	3.314.942	1.911.474	1.616.474	976.381	596.041	122.904
Prisp. za nerazvite	—	—	—	—	—	115.108
Nerazporejeno	3.278.932	1.878.349	4.136.869	1.589.941	76.868	2.492.368

Tabela 1: Doseganje in delitev celotnega dohodka

TOZD Besedilo	ESD	GRAMAT	Avtoprevoz	RŠC	TET	REK
Celot. dohodek	40.341.274	5.657.782	16.582.750	23.917.206	468.810.900	1.294.929.196
Porabl. sredstva	23.259.567	4.263.242	8.699.138	7.202.688	387.653.242	743.028.885
Dohodek	17.081.707	1.394.540	7.883.612	16.714.518	81.157.658	551.900.311
Pog. in zak. obv.	2.275.533	1.754.446	1.336.123	1.455.498	22.884.389	102.303.238
Doh. za razdel.	14.806.174	359.906	6.547.489	15.259.020	58.273.269	449.597.073
Brutto OD	13.207.369	4.212.912	6.146.209	14.288.503	45.514.474	406.702.530
Ostane	1.598.805	4.572.818	401.280	970.517	12.758.795	47.467.361
2 % rez. sredstev	341.634	—	157.672	334.290	1.623.153	10.534.809
5 % skup. rez.	79.940	—	20.064	—	517.857	2.171.114
Obv. po samoup. sp.	335.741	—	107.016	220.737	1.663.929	10.865.639
Prisp. za nerazvite	32.737	—	116.528	—	3.014.858	3.279.231
Nerazporejeno	808.753	—	—	415.490	5.938.998	20.616.568

Iz ustvarjenega dohodka so morale TOZD izločiti 2 % od dohodka v svoje rezervne sklade, 5 % od ostanka dohodka je bilo potrebno odvesti v skupne rezerve republike in občin, in sicer 2 % v občinski rezervni sklad in 3 % v republiški rezervni sklad. Za ta znesek morajo TOZD povečati svoj poslovni sklad, prav tako tudi za znesek obveznega posojila skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in avtonomnih pokrajin. Iz ostanka dohodka so morale TOZD

poravnati tudi svoje obveznosti, ki izvirajo iz sprejetih samoupravnih sporazumov v okviru občin. Koliko bo posamezna TOZD od razlike, ki ostane po poravnavi naštetih obveznosti, vložila v poslovni sklad oziroma v sklad skupne porabe, pa odloča delavski svet TOZD.

Kakšno je bilo doseganje in delitev dohodka v REKZ (brez TET) v letu 1976 v primerjavi z letom 1975, je razvidno iz naslednje tabele:

(Glej tabelo 2)

Doseganje in delitev dohodka v letu 1976 in primerjava z letom 1975

Besedilo	doseženo 1975	doseženo 1976	Indeks v 000 din
1	2	3	3 : 2
Cel. dohodek	736.237	816.118	110,8
Porabl. sredstva	335.576	355.376	105,9
Dohodek	400.661	470.743	117,4
Pog. in zak. obv.	60.562	79.419	131,1
Doh. za razdel.	340.099	391.324	115,0
Brutto OD	315.775	361.188	114,3
Ostanek doh.	24.324	30.136	123,8
% delitev doh.			
za razdelitev:			
Brutto OD	92,8	92,2	
Ostanek	7,2	7,8	

Izračunani indeksi dokazujejo porast vseh postavk iz tabele. Najnižji porast je opaziti pri porabljenih sredstvih (5,9 %), na kar je vplivalo tudi znižanje obračunane amortizacije za gradbene objekte. Najvišji porast je opaziti pri pogodbenih in zakonskih obveznostih (31,1 %).

Dohodek za razdelitev se je delil v razmerju 92,2 : 7,8 v korist brutto osebnih dohodkov (v letu 1975 je bil odstotek delitve 92,8 : 7,2).

Povprečni neto OD so se v vseh TOZD dvignili, kar je razvidno iz naslednje tabele (tabela 3):

Tabela 3

Izplačani neto OD na zaposlenega za 182 ur mesečno v letih 1975 in 1976.

TOZD	1975	1976	Indeks
RP Hrastnik	3.631,36	4.405,24	121,31
RP Trbovlje	3.830,65	4.680,65	122,19
RP Zagorje	3.485,07	4.150,08	119,08
Separacija prem. Trb.	3.061,01	3.727,68	121,78
RGD	3.832,24	4.556,64	118,90
ESD	3.039,63	3.588,20	118,05
GRAMAT	2.739,56	3.118,27	113,82
Avtoprevoz Zasavje	3.326,51	3.823,46	114,94
RŠC	3.920,74	4.504,50	114,89
DS SS	3.543,54	4.139,36	116,81
povprečno	3.558,10	4.263,57	119,83

Perspektive proizvodnje premoga na RPT

Če hočemo oceniti perspektivo proizvodnje premoga, moramo prav gotovo poznati zaloge premoga in montangeološke prilike našega slojišča. Zato navažam podatke iz elaborata, ki ga je RPT predložil komisiji za ugotavljanje rezerv mineralnih surovin pri Geološkem zavodu Ljubljana, s stanjem 31. decembra 1976, v potrditev. Tu prikazujemo zaloge v ležišču v višini 34.128.000 ton premoga. Seveda so tu upoštevane vse vrste premoga in kategorije (A, B, C₁ in C₂, v katere razvrščamo premog po stopnji raziskanosti v ležišču in stopnji poznavanja kvalitete).

Če bi hoteli to prikazati zelo laično in poenostavljeno ter da odkopavamo v bodoče vsako leto v višini letošnjega letnega plana 666.000 ton, bi te zaloge zadostovale še za 51 let.

Vendar moramo rezerve v ležišču razvrstiti po možnosti za njihovo rentabilno eksploatacijo v dve vrsti: v bilančne in izvenbilančne zaloge. Pri tem so bilančne zaloge v ležišču tiste, ki se pri obstoječem stanju tehnike eksploatacije in tehnološke predelave lahko rentabilno izkoriščajo. To pa tudi pomeni, da lahko družba s svojo zainteresiranostjo za premog spreminja izvenbilančne zaloge v bilančne, če priznava dovolj visoke cene za eksploatacijo premoga, le-te pa omogočajo uvajanje najnovejše rudarske opreme, dopuščajo bolj »čisto« odkopavanje brez večjih izgub, omogočajo odkup naseljenih predelov nad pridobivalnim prostorom in seveda dovolj perspektivne zasluge rudarjev.

V trenutnem položaju izkazujemo na Rudniku premoga Trbovlje bilančnih rezerv v višini 33.514.000 ton premoga, zaradi sedanjih odkopnih metod pa upoštevamo tudi visoke odkop-

Tabela 4

Izplačani neto OD za vse izvršene delavnike na zaposlenega v letih 1975 in 1976.

TOZD	1975 24,42 dni	1976 24,08 del.	Indeks
RP Hrastnik	4.237,67	4.958,07	117,00
RP Trbovlje	4.450,06	5.265,09	118,32
RP Zagorje	4.053,77	4.631,55	114,25
Separacija prem. Trb.	3.589,74	4.171,86	116,22
RGD	4.598,04	5.220,54	113,54
ESD	3.694,26	4.092,40	110,78
Gramat	3.174,13	3.432,07	108,13
Avtoprevoz	4.010,25	4.500,07	112,21
RŠC	4.678,38	5.173,11	110,57
DS SS	4.061,53	4.597,11	113,19
povprečno	4.167,76	4.799,63	115,16

Skupni znesek izplačanih brutto OD je bil v letu 1976 za 14,3 % višji kot v letu 1975, povprečni neto izplačani OD pa je bil višji za 15,16 %.

Iz pregleda finančnega rezultata je razvidno, da so posa-

mezne TOZD (izjema je TOZD GRAMAT), ustvarile v preteklem letu tolikšen dohodek, da so pokrivalo vse svoje obveznosti do družbe in do svojih skladov.

Figueroa Vega Emilija

ki zagotavlja sorazmerno dovolj veliko perspektivo za vsak rudarski poklic, opravičuje pa tudi nujne naložbe v investicije za modernizacijo sicer zastarelih rudniških objektov in naprav.

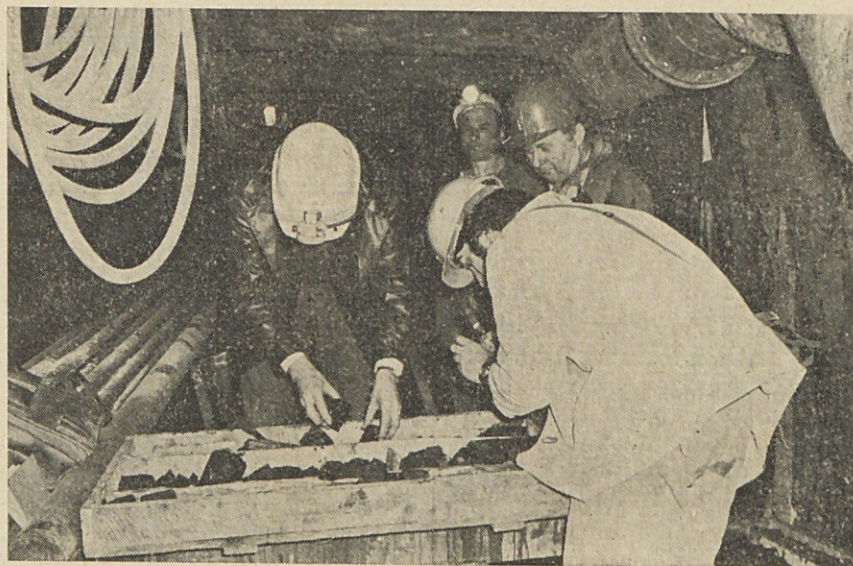
Če smo ugotovili na eni strani približno življenjsko dobo rudnika Trbovlje, moramo tudi ugotoviti, da se na tem rudniku premog odkopava že preko 170 let, kar ima za preostali premog v ležišču velike posledice, ki se jim moramo podrežati v prihodnjem odkopavanju premoga. Zato bom na kratko naštel staro zapuščino odkopavanja, ki se kaže predvsem v tem, da so bili vsi najlepši predeli odkopani, in sicer tako kot so v preteklosti narekovala takratne potrebe po premogu in takratne tehnološke rešitve. To pa pomeni, da so velike predele odkopavali z dnevnim kopom »jamsko« odkopavanje pa je bilo zaradi takratne tehnologije izredno razdrobljeno, odkopavalo se je po vsej sedanji jami od najvišjih točk do najglobljih predelov, ki jih tvori trboveljska premogovna kadunja. Odkopavali so samo sloj rjavega premoga, praznine so zapolnjevali z zasipom, in sicer pri odkopavanju od spodaj navzgor z dolomitnim in pri odkopavanju navzdol s plastičnim zasipom, kar je pomembno zato, ker se pretežno sedanjih zalog talninskega premoga nahaja pod že odkopanimi in z zasipom zapolnjenimi predeli. Trboveljska premogovna kadunja je sama po sebi že itak močno tektonsko razgibana (predvsem z narivi), preostale zaloge premoga pa so marsikje še dodatno porušene od vpliva dosedanjega odkopavanja v nižjih predelih, kar še poslabšuje montangeološke prilike.

Ko smo po letu 1960 pričeli z močnejšim in kasneje pretežnim odkopavanjem talninskega premoga, se je zaradi nizke kalorične vrednosti tega premoga zahtevalo čim večje in s tem zadosti rentabilne storitve. Ker se pri tem ni vlagalo skoraj nobenih dodatnih sredstev za odpiranje novih predelov talnin-

ne izgube (20 %), tako da so eksploatacijske rezerve naslednje:

kategorija	eksploat. rezerve premoga
A	5,877.000 ton
B	13,065.000 ton
C ₁	8,027.000 ton
A+B+C ₁	26,969.000 ton

Od tega je 6,478.000 ton rjavega premoga (spodnja kalorična vrednost 3.682 kcal/kg) in 20,491.000 ton talninskega (kotlovnega) premoga (spodnja kalorična vrednost 2.515 kcal/kg). Te eksploatacijske rezerve premoga bi zagotavljale življenjsko dobo rudnika ob enaki letni proizvodnji kot je sedaj še za 40 let. To je vsekakor doba,

Sodelavci geološkega oddelka pregledujejo vzorce, pridobljene pri vrtanju vrtnice v jami Ojstro rudnika Hrastnik. (Foto A. Bregant)

skega premoga, niti se ni modernizirala oprema, smo bili prisiljeni odkopavati samo lažje dosegljive predele z izredno ugodnimi jamskimi prilikami.

Ker je moral biti kotlovni premog tudi suh zaradi direktnega prehoda iz jame na drobilec, smo pri tem odkopavali le znane suhe predele jame. S takšnim načinom smo si zagotovili vse pogoje, da je bil kotlovni premog izredno rentabilno eksploatiran. Dosegli smo že pred uvajanjem novejših odkopne in ostale opreme, s samo koncentracijo proizvodnje in odkopnimi metodami s pridobivanjem premoga iz višjih etaž, visoke rudniške storitve preko 4 t/moža in jamske preko 5 ton na moža.

Tudi vsi normativi porabe so bili sorazmerno majhni (poraba lesa 5 m³/1.000 t, razstrelivo 80 g/t itd.).

Pri takem načinu nismo niti lastne amortizacije smeli in mogli koristiti za odpiranje novih predelov, razen odpiranja Terezija II, ki pa smo ga v celoti prepustili v odkopavanje rudniku Hrastnik.

Takšnemu načinu eksploatacije premoga se moramo odpovedati, kajti odkopavanje samo lažje dosegljivih in suhih predelov jame rudnika Trbovlje, bi privedlo v najkrajšem času do izredno težkih jamskih prilik. Te se že kažejo v zadnjem času, ko si nismo uspeli zagotoviti pravočasno novih suhih ugodnih jamskih predelov, dosedanja pa so se izredno hitro poslabšali.

S stalnim odkopavanjem samo istih predelov smo prišli na dno kadunje, kjer je polno glinastih in drugih jalovinskih vložkov, naredili pa smo tudi nad seboj lijak in nategnili vodo v ta do sedaj suha območja.

Zato smo že v srednjeročnem načrtu določili: »bisto v razvojnem programu mora biti čistejša, načrtnejša in sistematično odkopavanje premoga, ne samo lažje dosegljivega, ampak vsega ob doseganju vsaj dosedanjih storitev in normativov

Izpolnjevanje delovnega načrta od 1. I. do 15. III. 1977

PROIZVODNJA PREMOGA (ton)

TOZD	načrtovano	doseženo	doseženo ±	%
RPH	113.320	113.978	+ 658	100,6
RPT	137.680	116.015	—21.665	84,3
RPZ	68.420	63.050	— 5.370	92,2
Skupaj	319.420	293.043	—26.377	91,7
RŠC	7.800	3.177	— 4.623	40,7
REKZ	327.220	296.220	—31.000	90,5

PROIZVODNJA EL. ENERGIJE (MWh)

TET I	23.845	22.855	— 990	95,8
TET II	144.025	103.910	—40.115	72,1
Skupaj	167.870	126.765	—41.105	75,5

PROIZVODNJA GRADBENEGA MATERIALA

TOZD	letni načrt	doseženo	%
RPH			
— betonarna (kos)	144.000	6.873	4,8
— kamnolom (m ³)	22.900	—	—
— toplarna (Gcal)	11.520	3.567	31,0
GRAMAT			
— opekarna (kos)	11.000.000	1.086.885	9,9
— kamnolom (m ³)	32.000	10.495	32,8
RPZ			
— kamnolom (m ³)	179.600	47.417	26,4

STORITVE, OSTALA PROIZVODNJA

— RGD (din)	108.000.000	17.000.000	15,7
— Avtoprevoz (t/km)	7.500.000	1.279.738	17,1
— ESD (ure)	300.820	69.483	23,1
— toplarna (Gcal)	16.500	8.800	53,3

Erika Kavčič

proizvodnje«. Odpreti moramo višje ležeča stranska krila, kar bo povzročilo določeno dekoncentracijo v začetni fazi in v tej smo že sedaj. V tem pogledu se moramo tega zavedati, tu nam ne pomaga nobena modernizacija, če si ne zagotovimo pravočasno pripravo novih odkopnih polj. Stalne za nas že tradicionalne provizorične rešitve ne pridejo več v poštev, jamo moramo odpirati po odobrenih na-

črtih in usklajeno. Vsi ti načrti, po katerih bomo v srednjeročnem obdobju odkopavali so narejeni, potrebno jih je samo uresničiti. Pri tem imamo v načrtu odkopavanje boljših predelov in istočasno nekaj predelov s slabšimi jamskimi prilikami, da bomo obdržali dosedanje storitve in proizvodnjo.

Tudi uvajanje nove odkopne in transportne opreme mora kompenzirati slabše jamske

prilike za doseg dosedanjih storitev. V izdelavi je tudi študija, ki naj predvidi izsušitev mokrih jamskih predelov in poda možnost za normalno jamsko odkopavanje.

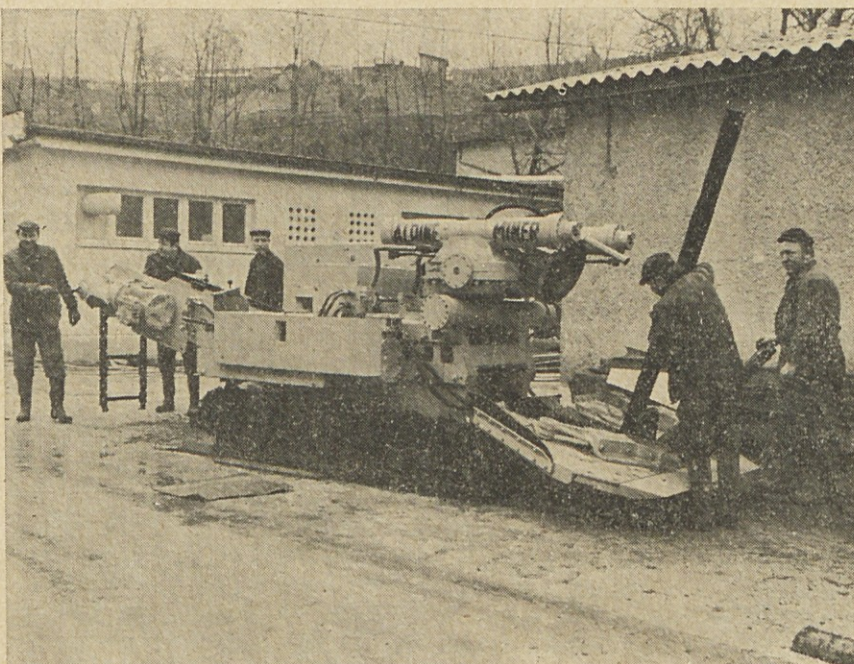
Do sedaj sem našteval le montangeološke prilike in njihov vpliv na perspektivo bodoče proizvodnje premoga na rudniku Trbovlje. Že uvodoma sem pa omenil, da zadosti velika življenjska doba sama po sebi zahteva tudi novejšo tehnične rešitve v opremljenosti in tehnologiji rudnika. Predvsem mislim tu na mehanizirane odkope in preusmeritev glavnega jamskega transporta iz prevoza v vozičkih na transport po gumijastih transportnih trakovih do separacije. Tudi odprava jaškov in izvedba nove zveze s površino preko vpadnika in vpeljava paletnega dostavnega transporta bi bila zelo potrebna.

Uvedba novejših rudarske opreme pa bo nujno zahtevala tudi drugačen efekt izkoriščenosti delovnega časa, kar bo narekovalo izvesti mnoge organizacijske spremembe v celotnem tehnološkem procesu.

Uvedba novejših tehnoloških procesov v jamo rudnika Trbovlje, kakor tudi nove organizacijske oblike, pa bi zahtevale širše obrazložitve, zato se bom v tem članku od tega omejil. Želel bi še samo na kratko nakazati perspektivo »jamskega« kadrovanja na RPT. V nekaj letih je zaposlenost na rudniku Trbovlje padla od preko 1.000 na ca. 700 ljudi in se tu ustalila. Ne bom se spuščal v podrobnosti tedanje fluktuacije, za nas je pomembno, da imamo število približno 700 ljudi predvidenih tudi v srednjeročnem obdobju. Za novo tehnologijo potrebujemo še bolj usposobljene rudarje. Tu pa žal nastaja precejšnja vrzel, saj bo samo v letošnjem letu zapustilo RPT okrog 70 zaposlenih, pretežno kopačev. Kako pa tako vrzel zapolnjujemo? V zadnjih desetih letih je prišlo iz Rudarskega šolskega centra 154 kopačev, sedaj jih dela na rudniku Trbovlje od teh le še 45. Sami pa smo preko tečajev ob delu usposobili v desetih letih 124 kopačev, ki še vsi delajo na RPT. Iz tega bi lahko trdil, da dobimo na leto 17 kopačev, izgubimo zaradi odhoda v pokoj

in drugam pa precej več kvalificiranih rudarjev. To je problem, ki trenutno še ni tako aktualen zaradi malenkostne rezerve v kvalificiranih delavcih, bo pa postal z vsakim letom bolj pereč. Zato bo moral biti poklic rudarja primerno visoko stimuliran, da bo bolj pritegoval mlajše kadre. To stimuliranje pa ne sme biti takšno kot je bilo do sedaj, ko si je lahko kolikor toliko visok dohodek ustvaril samo tisti rudar, ki je opravil ogromno nadurnega dela ob prostih sobotah, nedeljah in med izmenami. Visok dohodek mora rudar ustvariti v rednem 42-urnem delovnem tednu, kar mu bo omogočilo več prostega časa, boljši počitek in več prizadevanja za boljše storitve v rednem času. Te storitve pa morajo zagotavljati tako visok zaslužek, ki bo dosti višji od zaslužkov v drugih gospodarskih panogah, kar bo ohranjalo rudarski poklic kot perspektiven za mlajše kadre, starejšim pa zagotavljalo višjo osnovo za pokojnino.

Ivan Berger

TOZD Rudnik premoga Trbovlje je prejela nov stroj za izkopavanje jamskih prog — Alpine Miner F6A, ki ga je dobavila firma Vöest — Alpine, Werk Zeitweg, Avstrija. Fotografija kaže montažo stroja na dvorišču RPT. (Foto A. Bregant)

Najpomembnejše postavke gospodarsko finančnega načrta za leto 1977

Poleg osnovnih izhodišč in meril predvideva načrt, globalno, naslednja gibanja v letu 1977:

— stroški osnovnega materiala in storitve, povečani na osnovi dejanskih stroškov leta 1976, na enoto proizvoda, za 10 %;

— stroški investicijskega vzdrževanja so planirani na osnovi normativa v višini 40 % od amortizacije;

— drugi materialni stroški doseženi v letu 1976, povečani za 5 %;

— amortizacija obračunana po minimalni stopnji dosedanje vrednosti z 2/3 obratovanjem (morebitna revalorizacija za leto 1977 še ni upoštevana);

— pogodbene obveznosti enake kot dosežene v letu 1976;

— zakonske obveznosti planirane po zakonu in sklenjenih samoupravnih sporazumih;

— bruto osebni dohodek, dosežen v letu 1976, na delavnik, povečan za 10 %;

— poslovni, rezervni in sklad skupne porabe, planiran v viši-

ni sprejetih predpisov in normativov ter usklajen s sindikalno listo za leto 1977;

— obveznosti do družbenih dejavnosti v okviru občin Hrastnik, Trbovlje in Zagorje so planirane v višini dosedaj sprejetih samoupravnih sporazumov.

Na podlagi teh izhodišč in meril ter predvidevanj, načrtujejo posamezne TOZD in DS SS REK Zasavje naslednji celotni dohodek in njegovo delitev:

Zap. št.	Besedilo	TOZD		
		RPH din	RPT din	RPZ din
1.	celotni dohodek	208.776,7	162.803,5	198.593,7
2.	materialni stroški	75.215,3	62.124,7	73.421,8
3.	družbeni proizvod	133.561,4	100.678,8	125.171,9
4.	amortizacija	23.667,6	13.844,9	9.966,8
5.	dohodek	109.893,8	86.833,9	115.205,1
6.	pogodbene obvez.	5.143,0	2.483,1	4.742,8
7.	zakonske obvez.	15.348,7	12.638,5	15.362,7
8.	dohodek za razdelit.	89.402,1	71.712,3	95.099,6
9.	bruto OD	82.250,0	65.975,7	87.491,7
10.	ostanek I	7.152,1	5.736,6	7.607,9
	9 : 8	92,00	92,00	92,00
11.	delitev 10 : 8	8,00	8,00	8,00
12.	skladi	7.152,1	5.736,6	7.607,9
13.	ostanek II	—	—	—

Zap. št.	Besedilo	TOZD		
		SPT din	TET din	RGD din
1.	celotni dohodek	77.424,4	439.351,2	107.800,0
2.	materialni stroški	24.654,3	290.044,4	30.910,0
3.	družbeni proizvod	52.770,1	149.306,8	76.890,0
4.	amortizacija	9.621,3	61.547,8	6.000,0
5.	dohodek	43.148,8	87.759,0	70.890,0
6.	pogodbene obvez.	2.855,2	28.577,6	1.515,0
7.	zakonske obvez.	5.046,3	9.815,9	7.765,5
8.	dohodek za razdelit.	35.247,3	49.365,5	61.609,5
9.	bruto OD	32.427,6	38.536,3	52.100,0
10.	ostanek I	2.819,7	10.829,2	9.509,5
	9 : 8	92,00	78,06	84,56
11.	delitev 10 : 8	8,00	21,94	15,44
12.	skladi	2.819,7	6.584,2	5.509,5
13.	ostanek II	—	4.245,0	4.000,0

Zakaj in kje se pojavljajo večkratni zastoji pri obratovanju TE Trbovlje?

Že sam naslov definira potrebno razmejitev, in sicer na dve temi.

V kratkem bi se skušal opredeliti pri svojem izvajanju na prvi del, in sicer obrazložiti vzroke katerih posledice so v končni fazi zaustavitve posameznih turboagregatov ali celo bloka.

V termoelektrarni imamo dve proizvodni enoti parne tehnologije. V proizvodni enoti P1 obratujejo trije agregati Simens, ki proizvajajo s pomočjo pare in kotla Pauker. Poudaril bi, da je bil prvi agregat moči 12,5 MW instaliran leta 1937, drugi agregat moči 24 MW leta 1940 in tretji agregat moči 20 MW leta 1955.

V preteklem letu 1976 smo v P1 z omenjenimi napravami presegli planirano proizvodnjo. Zastoji v teku leta 1976 so v pretežnem delu posledica izsiljenih zaustavitev kotla Pauker, razen nekaj primerov, ko so agregati izpadli iz proizvodnje zavoljo delovanja zaščite. Tako je pogonska pripravljenost turboagregatov za leto 1976 maksimalno dosežena skoraj v celoti. To pa ne moremo trditi za kotel Pauker, ker so vse izsiljene zaustavitve proizvodne enote P1 posledica izpada kotla. Čas izsiljenih zaustavitev znaša 331 ur, oziroma 16 %.

V proizvodni enoti P2 obratujejo naprave poljske proizvodnje, moči 125 MW od leta 1968. Tudi v tej enoti smo v letu 1976 plan proizvodnje po elektroenergetski bilanci presegli. Zastoji so se tudi v tej enoti pojavljali zavoljo okvar na pomožnih napravah in tudi na kotlu samem.

Zap. št.	Besedilo	TOZD		
		ESD din	GRAMAT din	Avtopr. Zas. din
1. celotni dohodek		44.089,0	18.005,8	20.000,0
2. materialni stroški		22.228,0	9.056,1	7.200,0
3. družbeni proizvod		21.861,0	8.949,7	12.800,0
4. amortizacija		2.800,0	1.600,0	3.800,0
5. dohodek		19.061,0	7.349,7	9.000,0
6. pogodbene obvez.		864,0	883,0	650,0
7. zakonske obvez.		1.825,0	678,6	1.350,0
8. dohodek za razdelit.		16.372,0	5.788,1	7.000,0
9. bruto OD		14.872,0	4.997,6	6.440,0
10. ostanek I		1.500,0	790,5	560,0
9 : 8		90,84	86,34	92,00
11. delitev 10 : 8		9,16	13,66	8,00
12. skladi		1.500,0	790,5	560,0
13. ostanek II		—	—	—

Zap. št.	Besedilo	TOZD			Juvan Janez
		RŠC din	DS SS din	REK Zasavje din	
1. celotni dohodek		24.603,5	32.267,8	1.333.715,6	
2. materialni stroški		5.779,7	8.662,5	609.256,8	
3. družbeni proizvod		18.823,8	23.645,3	724.458,8	
4. amortizacija		750,6	705,1	134.304,1	
5. dohodek		18.073,2	22.940,2	590.154,7	
6. pogodbene obvez.		195,7	986,6	48.896,0	
7. zakonske obvez.		1.363,9	2.634,2	73.829,3	
8. dohodek za razdelit.		16.513,6	19.319,4	467.429,4	
9. bruto OD		15.192,5	18.353,4	418.636,8	
10. ostanek I		1.321,1	966,0	48.792,6	
9 : 8		92,00	95,00	89,56	
11. delitev 10 : 8		8,00	5,00	10,44	
12. skladi		1.321,1	966,0	40.547,6	
13. ostanek II		—	—	8.245,0	

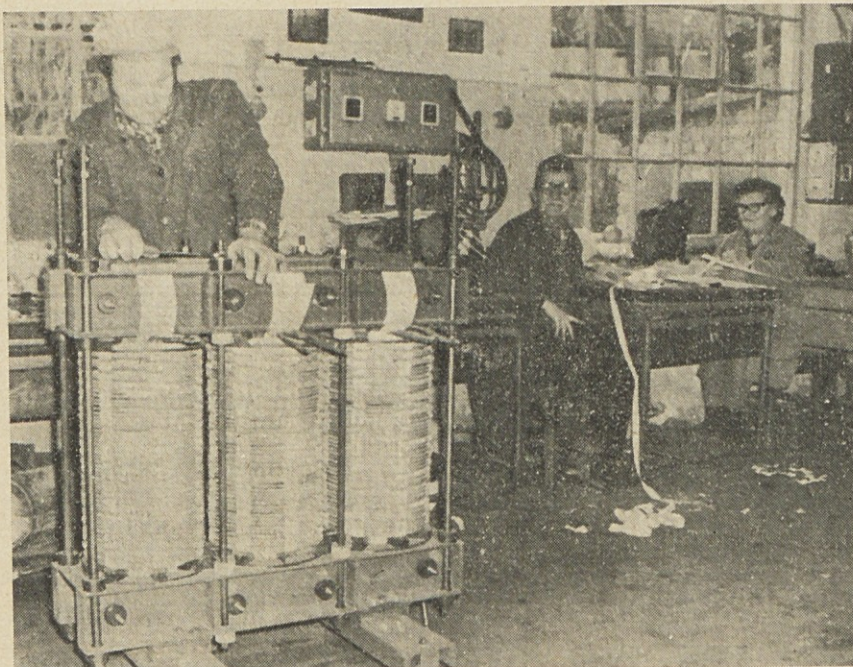
Za celotno realizacijo gospodarsko-finančnega načrta delovne organizacije REK Zasavje, tako proizvodnega, kot tudi finančnega za leto 1977, planirano 265 delavnikov (42-urni teden). Pri formiranju realizacije oziroma celotnega dohodka so upoštevane cene proizvodov in storitev iz leta 1976, povečane za ca. 10 %. Cene za premog se urejajo preko samoupravnih sporazumov, ki so tudi del gospodarsko-finančnega načrta. Vsi dohodkovni in samoupravni odnosi, ki jih predpisuje zakon o združenem delu, so sestavni del načrta. Tako izdelani plani posameznih TOZD in DS SS so kot celota združeni v delovno organizacijo REK Zasavje.

ZAKAJ IN KJE SE POJAVLJAJO VEČKRATNI ZASTOJI PRI OBRATOVANJU TE TRBOVLJE?

Potrebno je omeniti, da se parametri pare v P1 bistveno razlikujejo od parametrov na P2. Kajti obratovalni pogoji v P1 dovoljujejo obratovalni tlak v višini 40 atm in temperaturo pare 420° C. Medtem, ko parametri proizvodne enote P2 dosegajo obratovalni tlak kotla 149 atm in 545° C.

Iz primerjave med obema enotama je razvidno, da so obratovalni pogoji izredno neugodni, kajti parametri pare v P2 so izredno visoki, ti pa terjajo vsekakor svoj davek. Naprave kotla so izpostavljene izredno neugodnim toplotnim pogojem, posledica je razvidna v letu 1976. Skupaj smo imeli 445 ur oziroma 25 % izsiljenih zaustavitvev.

Iz predhodnega izvajanja je potrebno temo »zakaj« zaustavitve, dopolniti še z naslednjim. Kot je že omenjeno, so naprave izpostavljene velikim toplotnim obremenitvam. Dolžan sem pripomniti, da je potrebna konstantna toplotna obremenitev naprav brez večjih sunkovi-

TOZD ESD izdeluje trifazne transformatorje suhe izvedbe. Na fotografiji so Franc Tomažič, Karel Ostanek in Marija Lipovšek. (Foto A. Bregant)

tih nihanj posameznih parametrov. Kajti mase posameznih rotirajočih delov naprav so ogromne in vsaka toplotna dilatacija izredno vpliva na obratovalne pogoje. Na nihanje parametrov ima vsekakor največji vpliv neurejena kurjava. Pod kurjavo smatram dobavo, sušenje, mletje, doziranje in kakovost posameznega asortimana premoga v zgorevalnem prostoru. Neugoden sestav premoga doziranega v ta prostor ima tako toplotne kot tudi mehanske škodljive vplive na posamezne naprave. Vemo namreč, da se v TET poslužujemo dveh poti za napajanje s premogom. Premog lahko direktno iz drobilnice porabimo za kurjenje. Druga možna varianta so pa deponije. Premog iz deponije je v določenih obdobjih (jesen, zima) izredno neugodne sestave, tako da ga ni mogoče pripraviti v primerno zmes za enakomerno doziranje, tako količinsko kot tudi kalorično v zgorevalni prostor. Neugoden sestav (mešanica več asortimanov) jalovine in vlage je nemogoče pripraviti v pravilnem razmerju.

Na kratko sem skušal opisati toplotni učinek in obremenitev naprav zaradi nekvalitetne dobave. Premog, kot vemo, vsebuje gorljive in negorljive substance. Ostanki goriva potujejo na svoji poti z dimnimi plini preko več tisoč km cevnihač v zgorevalnem prostoru kotla. Zaradi velike hitrosti dimnih plinov in njihove vsebine nujno pride do obrabe ogrevalnih površin, katere se tako izrabijo, da enostavno ne prenesejo normalnih obratovalnih parametrov. Posledica je nepričakovana in nenapovedana izsiljena zaustavitev — defekt, katere z nobeno preventivo ne moremo preprečiti.

Opisal sem dva karakteristična primera, ki prevladujeta ob zaustavitvah posameznih enot. Potrebno je še omeniti, da nastopijo tudi izsiljene zaustavitve zaradi iztrošenosti pomožnih naprav proizvodnih enot, vendar te ne vplivajo bistveno na skupni čas defektov.

Iz že nakazanih problemov, lahko preidemo na mesta, na TOZD GRAMAT je sklenil po-

katerih se često pojavljajo zastoji. Če razmejimo skupni čas izsiljenih zaustavitev v letu 1976, odpade največji odstotek zastojev na netesnost kotla, in sicer grelnika vode ca. 70 % vseh izsiljenih zaustavitev. Vzrok za takovrstno zaustavitev na tem mestu sem že opisal v predhodnem izvajanju. Ostalih 30 % izsiljenih zaustavitev odpade zaradi neustreznosti na pomožne naprave oziroma ostalo opremo. V tem % prevladujejo mesta v sklopu pomožnih naprav kotla. Vse ostale zaustavitve so kratkotrajnega značaja in na razpoložljivost in zanesljivost naprav v sistemu EGS nimajo večjih posledic.

Če naredimo povzetek, lahko sklepamo, da so vzroki in mesta defektov posledica takovrstne tehnologije pretvarjanja toplotne in mehanske energije v električno energijo v termoelektrarni. V vsaki termo enoti so naprave več ali manj izpostavljene obratovalnim pogojem, ki so odvisni od vrste in kakovosti dobavljenega goriva. Ni vseeno kakšno gorivo uporablja termo enota (lignit, rjavi premog enega ali več asortimanov ali pa celo kurilno olje).

To je bila v kratkem opisana naša problematika, ki se pojavlja v obeh proizvodnih enotah tako P1 kot tudi v P2.

PETER JAMNIK

Vzroki za nastalo izgubo TOZD GRAMAT

slovno leto 1976, z izgubo v višini 4.572.818 din. Po zaključ-

nem računu za leto 1976 je stanje naslednje:

Obračun. enota	Realizacija	Stroški	Razlika
Opekarna	2.380.483,15	7.421.209,55	— 5.040.726,40
Kamnolom	1.727.098,65	1.403.531,16	+ 323.567,49
Gradb. skupina	1.550.199,90	1.405.858,83	+ 144.341,07
Skupaj:	5.657.781,70	10.230.599,54	— 4.572.817,84

Realizacija na opekarni je bila dosežena pri izvajanju zemeljskih del v okviru rekonstrukcije in opravljenih storitev za TOZD in DS SS REK ZASAVJE ter za GIP BETON ZASAVJE. Del realizacije pa je bilo dosežene od prodane opeke, ki smo jo proizvedli pri izvajanju zagonjskih poizkusov v novembru in decembru 1976.

Glavni vzrok za nastalo izgubo je nepravočasni pričetek rekonstrukcije opekarne in povečanje obsega potrebnih del ter podražitev pri izvajanju, kar je vplivalo na podaljšanje roka izvajanja rekonstrukcijskih del

in s tem povečanje predračunske vrednosti rekonstrukcije. Daljši čas izvajanja rekonstrukcijskih del pa je tudi vzrok, da opekarna v celem letu 1976 ni obratovala, zaradi tega pa je izpadel tudi celotni planirani dohodek na opekarni. Rekonstrukcijska dela so bila takšna, da jih ni bilo možno izvajati vzporedno s proizvodnjo, temveč je bilo treba proizvodnjo ustaviti.

1. Vzroki za nepravočasni pričetek in končanje rekonstrukcije na opekarni

Po delovnem načrtu za leto 1975 bi morali pričeti z rekon-

strukcijo opekarne že v januarju in končati prvo fazo v juniju ter v juliju 1975 proizvajati na že rekonstruirani opekarni. Spričo velike nelikvidnosti, ki je pestila tako TOZD GRAMAT kot delovno organizacijo v celoti, nikakor nismo uspeli zbrati potrebnih sredstev za lastno udeležbo pri financiranju rekonstrukcije. Šele v septembru 1975 nam je z velikim trdom uspelo zbrati potrebna sredstva za lastno udeležbo in dobiti od službe družbenega knjigovodstva težko pričakovano potrdilo o zagotovljenih sredstvih za rekonstrukcijo. S tem potrdilom smo takoj nadaljevali postopek za pridobitev gradbenega dovoljenja, ki je v času, ko smo zbirali potrebna denarna sredstva miroval, čeprav je bila vloga za izdajo gradbenega dovoljenja s projekti in vsemi potrebnimi soglasji že pred meseci vložena na skupščini občine Trbovlje. Gradbenega dovoljenja pa po predpisih ni možno dobiti brez potrdila SDK o zagotovljenih sredstvih.

V času, ko smo zbirali potrebna sredstva za lastno udeležbo, se je povečala stopnja obveznega prispevka za energetiko od 3,2 % na 4,8 % od predračunske vrednosti. Plačali smo 1.227.301 din obveznega prispevka za energetiko, poleg tega pa smo morali zagotoviti tudi denarna sredstva za povečanje trajnih obratnih sredstev v višini 1.650.000 din. Tudi carinska stopnja za uvoz opreme za opekarne se je v tem času bistveno povečala in smo plačali od predvidenih 850.000 din kar 1.626.000, prav tako pa je nastala tečajna razlika za odplačilo inozemskega kredita. Vse to je takoj vplivalo na podražitev rekonstrukcije in povzročilo dodatne težave pri zagotovitvi denarnih sredstev, še preden smo z rekonstrukcijo sploh pričeli.

Po pridobitvi gradbenega dovoljenja za rekonstrukcijo krožne peči smo 1. 10. 1975 ustavili proizvodnjo in pričeli s pripravljalnimi deli za rekonstrukcijo krožne peči. Pri rušitvenih delih strehe na peči smo ugotovili, da je obstoječa lesena stre-

šna konstrukcija in kritina v mnogo slabšem stanju, kot je bilo predvideno ob izdelavi investicijskega programa v letu 1974. Nekateri trami so bili obžgani in je obstajala velika nevarnost požara. Ena od zahtev projektanta rekonstrukcije peči je bila tudi, da streha ne sme biti naslonjena na peč. Zaradi dotrajanosti lesene strešne konstrukcije in navedene zahteve projektanta, smo se odločili za nabavo jeklene strešne konstrukcije, postavljene na armirano betonske stebre ob peči, ker takšna konstrukcija ustreza tudi požarnovarnostnim predpisom. Za novo streho nad krožno pečjo pa je bilo potrebno najprej izdelati projekt, ker prvotni projekt nove strehe ni predvideval.

Takoj po pričetku rušenja obeh čelnih strani krožne peči smo ugotovili, da se bo obseg gradbenih del v peči bistveno povečal glede na predvideni obseg v projektu in investicijskem programu. Potrebno je bilo obzidati oba žgalna kanala v skupni dolžini 60 m, obzidati dimni kanal v dolžini 30 m, izdelati 232 kom. novih kurilnih odprt in celotni tlak na peči površine 517 m². Natančen pregled obeh žgalnih kanalov in dimnega kanala je bilo možno izvesti šele ob ustavitvi proizvodnje in ohladitvi peči, pri tem pa so bila ugotovljena prej navedena dodatna dela.

Iz varnostnih razlogov je bilo delo na rekonstrukciji peči ob nagnjenem dimniku ustavljeno za 23 dni. V tem času so strokovnjaki IBT izdelali statično verifikacijo dimnika ter pod posebnimi pogoji in varnostnimi ukrepi dovolili nadaljevanje del na peči ob dimniku.

Za postavitev uvozne strojne opreme za avtomatiko transporta opeke je bilo potrebno izdelati, na mestu, kjer so bile stare naravne sušilnice, tri nove hale in prilagoditi obstoječe objekte in stroje novi tehnologiji. Tudi za ta dodatna dela je bilo potrebno najprej izdelati projekte in nato zagotoviti dodatna finančna sredstva. Za vso opremo je bilo potrebno poleg

strojno tehnološkega projekta izdelati tudi elektro projekte ter projekt strelovodnih naprav in na osnovi teh projektov izdelati vse nove inštalacije, kar v investicijskem programu tudi ni bilo predvideno.

Glede na povečan obseg potrebnih del smo v delovnem načrtu za leto 1976 predvideli dokončanje I. faze rekonstrukcije do konca aprila 1976. Za povečan obseg del in predvidene podražitve je bilo potrebno zagotoviti dodatna finančna sredstva. Zato smo v marcu 1976 izdelali aneks k investicijskemu programu iz leta 1974, ki zajema predvideno povečanje obsega del in podražitve. Na osnovi tega aneksa smo najeli dodatni kredit pri Ljubljanski banki, podružnici Trbovlje in pri GIP BETON-ZASAVJE, TOZD operativa Zasavje Trbovlje. Z vsemi TOZD REK Zasavje pa smo podpisali samoupravni sporazum o združevanju sredstev za dokončanje rekonstrukcije na opekarni.

Vzrok za kasnitev dokončanja I. faze rekonstrukcije opekarne je v prej navedenem povečanem obsegu del in podražitev ter s tem v zvezi težave in dolgotrajen postopek za zagotovitev dodatnih finančnih sredstev. Postopek za odobritev kredita pri Ljubljanski banki je zelo dolg, ker od obrazložene vloge do sprejema in izdaje sklepa garancije preteče veliko časa. Za vsako pogodbo z izvajalci del je potrebno dobiti garancijo banke kar celotni potek del tudi zavira, kajti dokler niso bila zagotovljena plačila, nismo mogli pričeti z izvajanjem del. Poleg tega vpliva na kasnitev del tudi nepravčasna izdelava lokacijske dokumentacije in projektov za dodatna nepredvidena dela oziroma objekte. Pospešeno izdelavo projektov pa je zavrila nepravčasno izdelana lokacijska dokumentacija in mnenje urbanistične službe Sob Trbovlje, da je rekonstrukcija opekarne na sedanjih lokaciji neprimerna in da bi bilo potrebno opekarno »prestaviti« v bližino surovinske baze na Neži. To mnenje urbanistov pa je bilo izraženo potem,

ko je bila za mazutno postajo že izdelana lokacijska dokumentacija ter izdano gradbeno dovoljenje za mazutno postajo in krožno peč. Oba objekta sta bila takrat že v zaključni fazi izgradnje ter vsa uvozna in domača oprema že nabavljena. Zaradi tega problema je bil 8. 1. 1976 na občini Trbovlje sestanek z urbanisti in predstavniki naše delovne organizacije, kjer je bil ta problem rešen, vendar pa se je zaradi tega zakasnila izdelava tehniške dokumentacije in s tem tudi pridobitev gradbenih dovoljenj, kar je v končni fazi vplivalo na kasnitev celotne izgradnje.

Z ogromnimi napor in prizadevanjem nam je uspelo dokončati I. fazo rekonstrukcije do tiste stopnje, da smo 11. 10. 1976 pričeli z zagonskim poizkusom proizvodnje surove opeke, 30. 11. 1976 pa smo pričeli tudi z zagonskim poizkusom proizvodnje žgane opeke. Pri izvajanju zagonskih poizkusov so zelo pogosti zastoji zaradi okvar, katere skušamo čim hitreje in učinkovito odpraviti. Poleg okvar in pomanjkljivosti na strojni in elektro opremi se je v času zagonskega poizkusa pokazalo kot nujno tudi obzidava prostora nad krožno pečjo in vseh treh novih hal.

2. Glavni stroški, zaradi katerih je nastala izguba

V času izvajanja rekonstrukcijskih del so delavci opekarni opravljali nekatera gradbena dela pri rekonstrukciji, nudili smo usluge ostalim TOZD naše delovne organizacije in tudi tujim če je bilo potrebno. Del naših delavcev pa je bil zaposlen pri izvajanju generalnega remonta strojne opreme v strojnici za predelavo gline, generalnem remontu elektro in strojne opreme v sušilnicah, obzidavi obeh žgalnih kanalov in dimnega kanala, urejanju odvodnjavanja okrog obstoječih starih stavb, odstranjevanje materiala od podrtih lesenih naravnih sušilnic, raznih drugih vzdrževalnih delih in čiščenju. Navedena remonta in vzdrževalna dela so bila nujna in so se iz meseca v mesec odlašala zaradi

predvidene rekonstrukcije, vendar so s temi deli nastajali le stroški, dohodka pa ni bilo.

Poleg tega je za nastalo izgubo vzrok tudi v tem, da smo morali plačevati nekatere fiksne stroške, na katere nimamo vpliva. Največji med temi so stroški za toplotno energijo iz toplarne ter amortizacijska kvota za vzdrževanje visokonapetnostnega in telefonskega omrežja. Oba prispevka smo plačevali TOZD ESD. Kljub temu, da toplotne energije za sušenje opeke v sušilnicah nismo rabili, ker pač celo leto nismo obratovali, smo morali plačati TOZD ESD 55.308,00 din/mesec, kar znaša 663.696 din/leto, zato, da nam je toplotna rezervirala toplotno energijo, ki jo bomo rabili, ko bomo pričeli obratovati. Za vzdrževanje visokonapetnostnega in telefonskega omrežja smo plačevali mesečno 10.088,00 din, kar znaša 121.058,00 din/leto.

3. Izvršeni ukrepi za zmanjšanje izgube

Poleg programa ukrepov za zagotovitev načrtovanih rezultatov gospodarjenja in programa varčevanja, ki je bil sprejet na zboru delavcev v aprilu 1976, smo v septembru 1976 sprejeli še dodatne ukrepe za ublažitev kritičnega stanja oziroma zmanjšanja izgube. Med navedenimi dodatnimi ukrepi, ki so bili na zboru delavcev sprejeti skoraj soglasno (samo eden je glasoval proti) je najbolj pomemben ta, da vsi zaposleni na TOZD GRAMAT solidarno prispevamo dva delavnika na dve prosti soboti, brez da bi za ti dve prosti soboti prejeli osebni dohodek. Ta sklep je bil izvršen z delom na prosti soboti, dne 20. 11. in 4. 12. 1976. Solidarno opravljena dva delavnika vseh zaposlenih na TOZD GRAMAT ne predstavljata takšno maso sredstev, da bi bilo možno izgubo pokriti, vendar pa je to pomemben prispevek delavcev TOZD GRAMAT k znižanju nastale izgube, to še toliko bolj, ker smo v letu 1976 delali en delavnik za solidarnost po zakonu, dva delavnika za Posočje in enega za Kanižarico. Kljub ze-

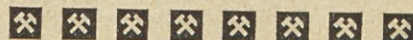
lo nizkim osebnim dohodkom so se delavci TOZD GRAMAT zavestno odločili za navedene akcije in tudi za vpis posojila za ceste.

Nastala izguba na opekarni je v okviru TOZD GRAMAT znižana za ostanek dohodka, ki sta ga dosegla kamnolom in gradbena skupina. Kamnolom je od planiranega ostanka dohodka 146.000 din dosegel 323.567 din, gradbena skupina pa od planiranih 111.800 dosegla 144.341 din. Da ni bil dosežen še višji ostanek dohodka v kamnolomu, je glavni vzrok v izdelavi etaže, popravilu dovozne ceste in izrabljenosti opreme. Za gradbeno skupino pa je glavni vzrok v tem, da je poleg gradbenih del pri rekonstrukciji, opravljala tudi nujno potrebna dela pri vzdrževanju obstoječih starih objektov in odvodnjavanju le-teh. Kljub navedenim težavam pa sta kamnolom in gradbena skupina dosegla višji ostanek dohodka od planiranega in s tem prispevala svoj delež k znižanju izgube celotne TOZD zaradi nastale izgube na opekarni.

Za kamnolom in gradbeno skupino je bil dosledno izvršen program ukrepov, ki v četrti točki določa, da bo proizvodne in finančne rezultate mesečno obravnaval delavski svet in zahteval vsaj takšen finančni rezultat, kot je načrtovan, če že ne boljši. Iz podatkov je razvidno, da je bil finančni rezultat boljši, kot je bil načrtovan. Za opekarno pa to ni moglo biti izvršeno zaradi prej opisanih vzrokov.

O navedenih vzrokih so razpravljale družbenopolitične organizacije TOZD GRAMAT in zbor delavcev ter jih potrdili.

Ivan Slanšek

Varstvo pri delu v letu 1976

V preteklem letu je bilo pri nas 738 poškodb pri delu, ki so imele za posledico izostanek z dela zaradi zdravljenja. Od teh poškodb je bilo 12 hujših in dve smrtni.

Da bi lahko pravilno ocenili našo dejavnost, s katero direktno vplivamo in urejamo primerno okolje ter način dela v cilju, da preprečujemo delovne nesreče in poškodbe, kar vse skupaj imenujemo »varstvo pri delu«, moramo upoštevati nekatere odvisnosti, ki so vezane na obseg in intenzivnost dela, kar pa je vse izven vpliva dejavnosti varstva pri delu.

Če poškodbe v lanskem letu z ostalimi podatki, primerjamo z rezultati prejšnjih let, vidimo po končnem rezultatu, to je izgubljenih šihth, zaradi poškodb in po pogostnosti (število šihthov na poškodbo), da se je število sicer zmanjšalo napram lanskemu letu in s tem tudi število izgubljenih šihthov, vendar ne v razmerju, ki bi ustrezalo številu znižanih opravljenih šihthov. To razmerje je podano v »pogostnosti«, ki je pa napram lanskemu letu nižja (glej tabelo).

Vse TOZD (razen TET)

leto	štev. poškodb	proiz. ton	izvršeni šihthi	izgub. šihthi	resnost bol. (pošk. izvrš. š.)	pogost. pošk.
1975	768	1,605.000	1,020.452	19.068	24,8	1459
1976	738	1,611.000	1,064.859	17.691	24,0	1443
Samo RH, RT, RZ						
1974	584	1,601.230	655.509	14.356	24,6	1122
1975	461	1,605.000	655.630	12.167	26,4	1422
1976	462	1,611.000	637.065	11.461	24,8	1370

Največ poškodb pri delu utrpijo zaposleni v jamah pri spravlilu predmetov iz železa (10,4 %), nato od padca premo-

ga, jalovine ali ostalih predmetov iz stropa in sten, pri ravnanju in prevozu z jamskimi vozčki ter pri hoji v obratnem

prostoru. Poškodbe zavoljo udarcev predmeta v novejšem času povzroča tudi ločno progovno podporje in deloma nepravilna uporaba orodij in delovnih naprav.

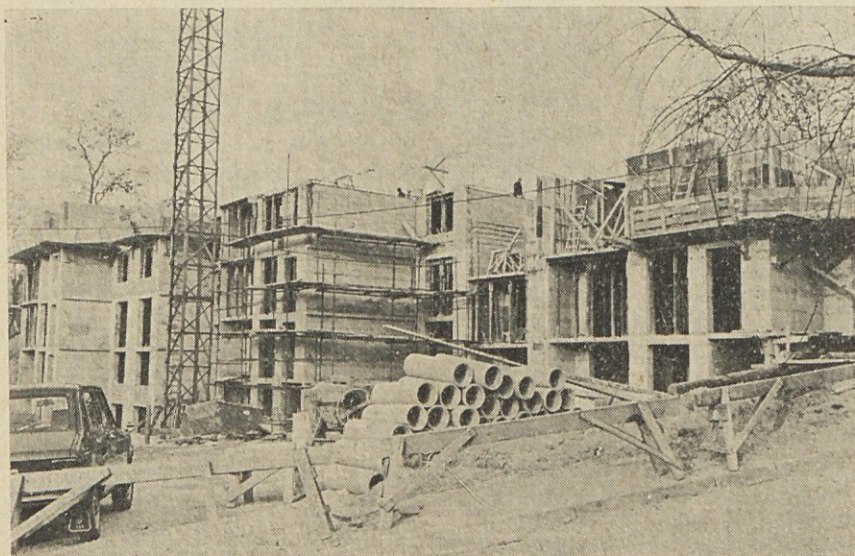
S primerjavo teh podatkov in izkušnjami, ki jih imamo, bi to stanje lahko razložili z naslednjim:

Vsa leta po vojni smo v naše jame vlagali precej truda, da smo pri pomanjkanju sredstev za nabavo moderne opreme sicer počasi, toda vztrajno odstranjevali sistem posamičnih odkopov, ki je bil vezan na raznovrstno težko ročno delo in delovni postopek vsaj s spremembo načina, skocentrirali v mnogo ugodnejšo obliko odkopov, kjer so delo lahko poenostavili in olajšali.

Taka preobrazba je tudi glede varnega dela imela svoj pozitivni učinek, saj so se z njo iz leta v leto zmanjševale tudi poškodbe. Z uvedbo novih, modernih naprav, tako hidravličnega in ostalega podporja, kakor tudi povečanega transporta po jami, s katerim smo zadnja leta dopolnjevali inovacije v metodi pridobivanja in transporta premoga, so pa na delovnih mestih nastale spremembe delovnega okolja in načina dela, ki so ustvarile take pogoje za poškodbe, ki jih do sedaj še nismo poznali, niti nismo o njih varnostno ukrepali.

Tu je vzrok, da opažamo zadnje leto v varstvu pri delu stagnacijo. Vsako nadaljnje zniževanje poškodb pri delu, kar je pri uvedbi take mehanizacije pričakovati, bo možno le z vztrajnim študijem vzrokov poškodb in prilagajanja opreme našim razmeram in okolju do mere, ki jo oprema še dovoljuje.

Kot enega glavnih vzrokov lanskeletnih poškodb smo navedli nepravilno uporabo in transport železnega ločnega podporja.

V gradnji je nov stanovanjski blok S-51, ki ga gradi samoupravna stanovanjska skupnost občine Trbovlje v Šuštarjevi koloniji v Trbovljah pred zgradbo tehniške srednje šole. (Foto A. Bregant)

S tem podporjem smo zamenjali v naših jamah skoraj ves les v odkopnih pa tudi obveznih progah. Z večjo nosilnostjo tega podporja, ki se z zmanjšanjem profila celo povečuje, smo dosegli večjo obstojnost jamskih prog, ki nas zaradi primerne oblike koristnega profila, četudi se je ta zmanjšal zaradi deformacij na minimum, ni silila v pravočasen remont ali pretesarbo. Taka prekomerna deformacija segmentov ločnega podporja je rodila kar dve nevarnosti in gospodarno nevšečnost.

V posebni legi segment namreč deluje na objemko kot vzvod, v katerem se koncentrirajo velike vlečne sile. Te sile se sproščajo največkrat pri odvijanju vijaka (menjava podporja), pri čemer odleti objemka, vijak ali segment in poškoduje človeka. Pri preobremenitvi trenutno počí objemka pri navoju in vijak z veliko silo odleti v prog.

Druga nevarnost obstaja v prekomerno deformiranih krožnih lokih, ki jih ni mogoče v že itak stisnjenih profilih prog, niti deponirati niti transportirati.

In tretjič, remont tako deformirane proge v TH podporju stane nič manj kot nova. Že po datek, da dosegamo pri remontih dnevno le 1,5 m napredka, nam pove dovolj, da je treba tudi iz tega razloga najti pri uporabi TH podporja ustrezno in varnejšo rešitev.

Tudi hidravlično podporje na širokih čelih nam s svojim učinkom na strop, pri prestavljanju ustvarja povsem drugačne situacije.

Klasično podporje je vzdrževalo ravnotežje v prostoru od vgraditve v prvem oknu do odstranitve v zadnjem oknu (rušenje). Hidravlično podporje se mora pa za vsak korak razbremeniti, pri čemer pride do drobljenja premoga v stropu in odpadanja predmetov (les), s katerim je strop nad SHP opazen. Ti kosi lesa so pri premeščanju SHP često neopazni in padajo v čelo, pri tem pa poškodujejo zaposlene.

Vse ostale poškodbe, ki imajo najrazličnejše vire, skupne pa vzroke, bi pa lahko pripisali nevestnosti pri vzdrževanju in pregledih orodij ter naprav ali pa neupoštevanju predpisov ter tehničnih in varnostnih navodil.

Prav tako ni bilo opaziti nobenega izboljšanja zdravstvenega stanja naših sodelavcev. Poškodbe izven dela vsako leto naraščajo in letos smo izgubili kar 25.606 delovnih dni zaradi poškodb izven dela (za poškodbe pri delu samo 17.149 del. dni), kar je 18,65 % vseh izostalih zaradi bolezni. Nadalje so nekatera specifična obolenja za našo regijo še vedno visoka oziroma se povečujejo. Tako smo za bolezni respiratornih organov izgubili v letu 1974 — 8.408, lani pa že 10.040 del. dni. Za bolezni prebavnega trakta 6.922, lani pa 7.908 del. dni. Poleg tega moramo omeniti, da dobivajo ta obolenja sčasoma vse težji značaj. Edino pri infekciji kože je opaziti izboljšanje, saj je lani bilo napram 1. 1974 kar 62 primerov obolenj manj in prihranjenih 1.400 delovnih dni.

Služba varstva pri delu je po svoji možnosti tudi za izboljšanje zdravstvenega stanja predlagala oziroma uvedla nekatere ukrepe. Z uspehom smo namreč delovali pri raziskavi kožnih obolenj pri rudarjih rudnika Trbovlje in na vseh treh rudnikih uspešno uvedli uporabo svežih obujk. Vsa druga ukrepanja so pa ostala le po predlogih s predvideno realizacijo v letošnjem letu. Meritve mikroklima pa tudi samo enkratni obhod jame v zimskem času pove, da hoja po obzorni progi iz čela proti jašku v majici in tanki kovinarski obleki, pač često rudarje pripelje v ambulanto. Dogovorili smo se za toplejše podložene obleke in tople flanelaste srajce, ustavili pa pri naročilu, ker so obleke pač dražje. Prav tako je z usnjeno obutvijo. To smo sedaj dolžni uvesti kot varnostni ukrep, ki nam ga je naložila rudarska inšpekcija.

Vse drugače je pa s čajem. Naši rudarji se že od nekdaj

nepravilno prehranjujejo, čeprav so sedaj za to ustreznejši pogoji. V jami se le še v minimalnih količinah pije čaj, posebno v zadnjem času se vse bolj, kljub opozorilom, posega in vnaša kislá voda. Pripravljeni bomo morali biti, da bomo tudi pravilni prehrani posvetili več pozornosti, saj vse kaže, da je tu vzrok za tako visok procent obolenj prebavnega trakta.

Pri zagotavljanju varstva pri delu so pa nastopale naslednje težave:

— vse preteklo leto je bilo pomanjkanje ustreznih merilcev za metan, ker nam jih uvoznik ni mogel pravočasno preskrbeti;

— prav tako nismo mogli preskrbeti ustreznih zaščitnih očal, ki se v jami ne bi orosile in tako zmanjšale ali sploh preprečile vidljivost.

Služba varstva pri delu je navedene pomanjkljivosti vključila v program dela za leto 1977 in obenem pripravlja predlog, da pristopimo tudi k izdelavi projekta, ki bo obravnaval vpliv dela v rudniku na zdravje rudarjev in s tem podal preventivne ukrepe za preprečitev navedenih specifičnih obolenj.

Emil Kohne

Sindikati o odgovornosti za položaj delavskega razreda

Kot prvenstveno nalogo v letošnjem letu si je zadal sindikat uresničevanje zakona o združenem delu. Ta naloga vsekakor ni niti najmanj enostavna, čeprav se zdi na videz, da zopet ni tako težka, ker je naloga vseh. Toda, ker gre za velike spremembe, s katerimi bi moral delavski razred uresničiti svojo zgodovinsko vlogo s pridobitvijo odločilnega položaja v družbi, so obveznosti in odgovornosti sindikata tokrat večje, kot so bile kdajkoli doslej.

Da bi mogel sindikat uspešno opraviti to svojo zgodovinsko nalogo, so naredili v svetu sindikatov Jugoslavije operativni program.

Najprej bi bilo treba izhajati pri reševanju številnih ekonomskih težav, s katerimi se srečuje združeno delo, neposredno iz zakona, ne pa iskati druge rešitve, zakon pa puščati za pozneje, za nekakšne idealne čase. Težave bi morali premagovati prav s stališča tistih rešitev, ki jih daje zakon. Z drugimi besedami, borba za produktivnost, dohodek, združevanje, povezovanje in odločanje o razvoju, mora temeljiti na zakonu o združenem delu, da bi se v praktičnih rešitvah kazala njegova vrednost in vrednost novih samoupravnih rešitev.

Drugo področje je izgrajevanje dohodkovnih odnosov. Danes še prevladujejo kreditni in kupoprodajni odnosi, ki jih je zakon zavrgel, čeprav je dal prednost in odprl perspektivo za oblikovanje čvrstih družbenoekonomskih odnosov, ki bolj ustrezajo samoupravljanju in razvoju socialističnih odnosov. To so odnosi na bazi skupnega dohodka v poslovanju proizvodnega in prometnega področja, udeležbe v skupnem dohodku, ko gre za skupne investicije in izgradnjo novih družbenih odnosov v menjavi dela med materialno proizvodnjo in družbenimi dejavnostmi. Na teh področjih bi moralo priti do bistvenih sprememb, ki so sedaj šele zasnovane. Ti novi odnosi, ne samo da spodbujajo racionalnost

Podpisan je samoupravni sporazum o urejanju dohodkovnih odnosov

Dne 7. marca 1977 so v prostorih reševalne postaje TOZD RPT podpisali pooblašeni TOZD RPH, TOZD RPT, TOZD RPZ, TOZD Separacija premoga Trbovlje in TOZD RŠC Zagorje, nov samoupravni sporazum o urejanju dohodkovnih odnosov v TOZD in proizvodnje premoga. Podpisani sporazum je med prvimi, če že ne celo prvi v Sloveniji, ki temelji na določenih novospregjetega zakona o združenem delu.

Med najpomembnejšimi določili, ki jih vsebuje ta samoupravni sporazum je temeljno določilo, da je premog skupni proizvod, ki nastaja z združevanjem dela in sredstev delavcev v proizvodnji premoga. Merila tega sporazuma zagotavljajo pogoje za povečanje produktivnosti dela, za gospodarnейše in učinkovitejše izkoriščanje družbenih sredstev pri delu in poslovanju ter zmanjšanje materialnih drugih stroškov poslovanja TOZD, ki so udeležene pri ustvarjanju celotnega dohodka. Dohodkovni odnosi, ki izvirajo iz dela, temelje na osnovah in merilih, ki jim zagotavljajo enake pogoje pri pridobivanju dohodka. Podpisnice tega sporazuma so se dogovorile, da bodo usklajevale stališča v skupnih zadevah, ki izhajajo iz združenega dela in sredstev pri skupnem organu. TOZD razporejajo z ustvarjenim celotnim dohodkom v razmerju udeležbe posameznih podpisnic z deležem vloženega dela in sredstev, ki naj tej osnovi ustvarja enakopravnost pogojev za pridobivanje dohodka. Dogovorili so se, da sporazumno določajo cilje, pogoje in način združevanja in sredstev ter vzajemne pravice, obveznosti in odgovornosti pri pridobivanju dohodka, pri tem pa prevzemajo skupen poslovni rizik ter da zagotavljajo skupno odgovornost za razvijanje materialne osnove dela in za večjo produktivnost dela.

Sporazum temelji v pogledu urejanja dohodkovnih odnosov na naslednjih dveh določilih: na skupno dogovorjeni interni obračunski ceni, in na doseženi skupni prihodek na proizvodnji premoga, ki se oblikuje in dosežene realizirane prodaje. Interna obračunska cena ne vsebuje načrtovane lastne cene proizvoda, načrtovane sklade ter obveznosti do družbe. Obračun in razporeditev celotnega prihodka se opravi enkrat mesečno po dogovorjenih merilih tega sporazuma. Podpisnice sporazuma ugotavljajo svoj delež na skupnem prihodu sorazmerno z dogovorjeno obračunsko ceno, ob upoštevanju količine dosežene proizvodnje v TOZD in kakovostjo proizvodov, ki se odražajo skozi doseženo prodajno ceno. Dogovorjena interna obračunska cena velja načeloma za poslovno leto. Učinek dosežene tržne cene za nadplansko proizvodnjo pripada tisti TOZD, ki je plan prekoračila. Sistem

razporejanja skupnega prihodka na posamezne TOZD, pa zajema delitev tudi skupnega prihodka v razmerju dogovorjenih internih obračunskih cen, korigiranih v razmerju dosežene realizacije. Posamezne TOZD ugotavljajo svoj delež na skupnem prihodku glede na doseženo proizvodnjo in dosežene povprečne prodajne cene, razmerje pri razporejanju skupnega prihodka za TOZD Separacijo Trbovlje pa se urejuje neposredno s tisto TOZD za katero separacija opravlja storitve.

Sporazum pa vsebuje tudi kriterije in merila za določanje interne obračunske cene proizvoda ter sistem razporejanja skupnega prihodka TOZD proizvodnje premo- ga na osnovi internih obračunskih cen. Sporazum se uporablja od 1. januarja t.l. dalje.

Istočasno je bil podpisan tudi samoupravni sporazum o nabavah in dobavah jamskega lesa za potrebe vseh treh rudnikov. Sporazum je bil podpisan s posebnim ozirom na to, da je od 1. I. t.l. lesno skladišče, vključno z žago, vključeno kot posebna obračunska enota v okvir TOZD Rudnik premoga Trbovlje.

in ekonomičnost ter uvajajo politiko čistih računov, temveč so tudi njihov povezujoči element združenega dela, ker neposredno povezujejo interese njihovih delov.

Tretje področje dela je politična borba sindikata za lastno samoupravno prilagoditev črki tega zakona. To bi bilo treba storiti ob politič-

ni razpravi o združevanju v temeljne organizacije združenega dela in ob samoupravnem sporazumevanju med TOZD, za katero je zadolžen sindikat. Na podlagi teh sporazumov bi bilo treba letos sprejeti nove samoupravne sporazume osnovnih, delovnih in sestavljenih organizacij združenega dela. Ob razpravah o sa-

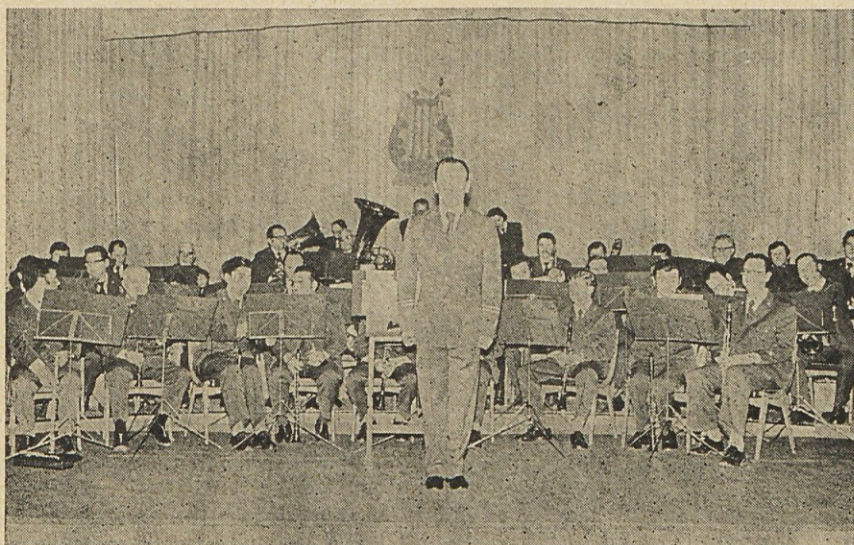
moupravnih dokumentih bi morali v vsakem kolektivu pretresti vsa pomembna vprašanja za delavce. Organizacijo bi bilo treba osredotočiti na ključna vprašanja, ker obstaja nevarnost, da bi se izgubilo bistveno v množici raznih formalno-pravnih rešitev.

Zakon o združenem delu je jasen v tem, da tisti kolektivi, ki ne bodo prišli do svojih meril dela na podlagi zakona, ne bodo mogli izplačevati svojim delavcem osebnih dohodkov v polnem znesku, temveč samo zagotovljeni osebni dohodek. To vprašanje je zelo resno, zlasti še tedaj, če imamo pred očmi sedanje stanje, v katerem ne ločujemo dobro delo od slabega in v katerem vlada uravnilovka, medtem ko je dobro delo slabo spodbujevano.

Samoupravni sporazum, ki predpiše tudi kazen za prekrške na delovnem mestu, je zelo pomemben. Prav zaradi tega morajo povedati delavci o njem svojo sodbo in morajo imeti odločilno besedo ob njegovi izdelavi. Za sindikat je zelo pomembno, da se ti ukrepi ne spremenijo v palico za delavce, temveč mora biti njihovo učinkovanje usmerjeno v krepitev odgovornosti in delovne discipline. Uvedba disciplinske komisije, ki jo predvideva zakon o združenem delu, je pot, po kateri bo mogoče priti v vsakem kolektivu do meril, kaj so to težji in kaj lažji prekrški.

Vse to so pomembna vprašanja, od rešitve katerih je odvisen ugled delavcev in njihov obstoj, kar pa je za sindikat priložnost, da v neposredni politični borbi izkaže svojo zaščitno vlogo.

Po Servisu za glasila delovnih organizacij

V soboto, 11. februarja 1977, je rudarska godba iz Hrastnika v večernih urah uspešno izvedla svoj letni celovečerni koncert. Nastopili so pred polno dvorano v delavskem domu na Logu v Hrastniku pod vodstvom dirigenta tovariša Grebenška. (Foto J. Kirič)

Miloš Prosenc — nov član predsedstva CK ZKS

Dne 4. marca 1977, je bil izvoljen Miloš Prosenc, sekretar medobčinskega sveta ZKS za Zasavje oz. revirje, za novega člana predsedstva CK ZK Slovenije. Za člana CK ZKS pa je bil izvoljen že v preteklem letu.

Tovariš Miloš Prosenc se je rodil leta 1938, član ZK pa je od leta 1958 dalje. Dokončal je učiteljske, nato pa je poučeval najprej v Čemšeniku, potem pa je bil predmetni učitelj v TOZD Rudarski šolski center v Zagorju. Ves ta čas je bil zelo aktiven v številnih družbenopolitičnih organizacijah. Leta 1969 je bil izvoljen za sekretarja komiteja občinske konference ZKS Zagorje. Sedaj je tudi član komisije predsedstva CK ZKS za organiziranost in razvoj ZK ter kadrovsko politiko, član komisije izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS za kadrovska vprašanja in član sveta marksističnega centra pri CK ZKS.

Javno priznanje

Občinska konferenca SZDL Hrastnik je na svoji seji, dne 28. 12. 1976 obravnavala poročilo o poteku aktivnosti in iz-

vedbi referendumu za izgradnjo II. faze zdravstvenega doma Hrastnik. Iz poročila je razvidno, da se je glasovanja na referendumu udeležilo 92,8 odstotkov in da je za ZA glasovalo 86,5 odstotka vseh volilcev, kar kaže na temeljito in odgovorno izvajanje družbenopolitične aktivnosti v predpripravih ter na visoko stopnjo zavesti delovnih ljudi in občanov ter tudi njih interes, da na podlagi samoupravnog dogovorjenih osnov in meril neposredno s svojo udeležbo prispevajo k reševanju problematike ter s tem v zvezi k ustvarjanju boljših pogojev in večji socialni varnosti. Izhajajoč iz upoštevanja celotnega sklepa elementov vodenja, usmerjanja in konkretizacije akcije, izrekamo po sklepu Občinske konference SZDL Hrastnik, JAVNO PRIZNANJE vsem posameznikom in organom, ki so v samoupravnih skupnostih aktivno delovali in prispevali k uspešni realizaciji zastavljene akcije, prav tako pa izrekamo tudi javno priznanje vsem, ki so doumeli bistvo in vsebino samoupravnega položaja delovnega človeka ter se na referendumu opredelili ZA realizacijo sprejetega programa razvoja zdravstva v občini Hrastnik.

Ob tem izražamo tudi željo po aktivnem vključevanju delovnih ljudi in občanov pri razreševanju vseh ostalih odprtih vprašanj srednjeročnega družbenega razvoja občine Hrastnik, tako v pogledu dajanja pobud, kakor tudi pri sprejemanju skupnih odločitev in prizadevanjih za njihovo realizacijo.

Nakladalec v akciji na širokem čelu v jami Terezija II polje, kota 180. (Foto J. Kirič)

AKTIVNOST SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Izvršni odbor REK Zasavje

5. seja izvršilnega odbora REK Zasavje, je bila 18. februarja 1977, na njej pa so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

— na znanje je sprejel poročilo generalnega direktorja o poteku priprav in podpisovanja samoupravnega sporazuma o dohodkovnih odnosih med TOZD proizvodnje premoga. Potek razprav je bil sorazmerno dolg, ker so imele posamezne TOZD razne pripombe že v fazi izdelave osnutka oziroma predloga;

— na znanje je sprejel mnenje pravnega sektorja o veljavnosti sklepa iz leta 1975, ki se nanaša na preverjanje znanja in izplačevanja honorarjev za

predavanje v okviru TOZD RŠC, SVD je dobila nalogo, da izdela predlog o organiziranju preverjanja znanja z zahtevanimi podatki;

— na znanje je sprejel poročilo v. d. pomočnika generalnega direktorja, o načinu rešitve problematike, ki je nastala zaradi izpada dohodka v proizvodnji premoga v letu 1976. Šlo je za pokritje dohodka v skupnem znesku 50.272.050,00 din, kar je omogočilo ustvariti sredstva za rezervne sklade, za pokrivanje stroškov zaposlovanja, za oblikovanje sredstev skupne porabe in poravnavo obveznosti do družbenopolitičnih skupnosti za leto 1976. Ta sredstva združuje EGS iz sredstev za razširjeno reprodukcijo, ter predstavljajo sredstva širše družbene skupnosti. Pri podružnici LB Trbovlje pa smo za ta sredstva najeli premostitveno posojilo;

— soglašal je s predlogom gospodarsko-finančnega načrta za leto 1977 in ga je sklenil predlagati v pritrditev delavskemu svetu REK Zasavje;

— prav tako je pripravil predlog za razpravo in sklepanje na delavskem svetu REK Zasavje, glede splošnega obračuna amortizacije za leto 1976 ter za leto 1977;

— sprejel je opozorilo za vse TOZD in DS SS, da je bila masa izplačanih osebnih dohodkov za januar 1977 enaka masi izplačanih OD za december 1976, čeravno je bilo v januarju manjše število delovnih dni, kot v decembru;

— potrdil je poročilo o opravljenih službenih potovanjih, izplačilu dnevnic, stroškov javnega prevoza in prevoza z lastnimi avtomobili za leto 1976. S tem predlogom so bile seznanjene vse TOZD;

— potrdil je poročilo o porabi sredstev za propagando in reklamo, ter reprezentanco za leto 1976, hkrati pa je pripravil predlog za sklepanje na seji delavskega sveta REK Zasavje za odobritev sredstev za propagando in reklamo ter reprezentanco za leto 1977;

— strinjal se je s tem, da prevzame REK Zasavje sopokroviteljstvo nad prireditvijo XXV. »Skoka čez kožo«, v okviru montanističnega oddelka FNT univerze v Ljubljani ter delnim kritjem stroškov za izvedbo te prireditve;

— na znanje je sprejel obvestilo občine Trbovlje, o sklepih zbora združenega dela in družbenopolitičnega zbora, ki jim dajejo smernice za doseganje oziroma povečevanje proizvodnje in produktivnosti dela v delovnih organizacijah.

Odbor za izume in tehnične izboljšave REK Zasavje

4. seja odbora za izume in tehnične izboljšave REK Zasavje, je bila 24. 2. 1977, na njej pa so razpravljali in sklepali o naslednjem:

— vnovič je po daljšem obdobju razpravljal o izumu Leopolda Rebernika, inž., »Priprava za avtomatski daljinski vklop ali izklop«. Patent je registriran, pismeno oceno pa je izdelala 5-članska komisija TOZD Rudnik premoga Hrastnik, za TOZD Rudnik premoga Zagorje pa je bilo podano poročilo na temelju posebnega pismenega obvestila;

— odbor je odobril izumitelju Leopoldu Reberniku, inž., izplačilo odškodnine na podlagi pravilnika o izumih in tehničnih izboljšavah, enkratni znesek za dobo treh let v višini 138.054 din. Pravna služba je dobila nalogo, da z izumiteljem uredi vse pravne zadeve, ki se nanašajo na ta patent;

— odbor je sprejel na znanje poročilo svojega predsednika o poteku in rezultatih simpozija o vplivu inovacij na produktivnost dela, ki je potekal pred nedavnim v Peči. Glede na to, da je leto inovacij podaljšano še na letošnje leto, je odbor bil mnenja, da si ogleda eno večjih delovnih organizacij, kjer imajo za zadeve okrog izumov in tehničnih izboljšav posebej organizirano posebno službo za inovacije.

Delavski svet REK Zasavje

7. zasedanje delavskega sveta REK Zasavje, je bilo 1. marca 1977, na zasedanju pa so razpravljali in sklepali o naslednjem:

— pri pregledu sklepov je delavski svet osvojil stališče v. d. pomočnika generalnega direktorja, da je treba izdelati nov pravilnik o knjigovodstvu, čeravno smo koncem preteklega leta sprejeli novega, ker so med tem časom izšli novi predpisi s tega področja;

— pristojne službe so dobile nalogo, da pripravijo v najkrajšem možnem času ustrezni predlog za razširitev obstoječega investicijskega oddelka v sektorju tehnične priprave, da bo lahko izvajal vse naloge, ki jih določa novosprejeti pravilnik o izvajanju investicijskih in raziskovalnih del;

— na znanje je sprejel poročilo tehniškega direktorja o izvajanju delovnega načrta za leto 1977;

— obseg proizvodnje v prvih dveh mesecih je občutno manjši, kot je predvideno po načrtu. Proizvodni načrt je bil v tem obdobju izpolnjen le v višini 90,6 %, kar pomeni 23.000 ton premoga manj kot je bilo načrtovano. Največje težave so v jami TOZD Rudnik premoga Trbovlje, kjer je vdrla voda, pa tudi v jamah v Zagorju, predvsem v Kotredežu;

— sprejel je gospodarsko-finančni načrt REK Zasavje za letošnje leto;

— pri SOZD EGS je sklenil posredovati, da za pokrivanje načrtovanega prihodka v TOZD proizvodnje premoga odobri ustrezno zvišanje cen za energetski premog za letošnje leto;

— sklenil je predlagati delavskemu svetu TOZD Termoelektrarna Trbovlje, naj vnovič prouči vprašanje prispevanja sredstev za financiranje DS SS in posebej za izobraževanje delavcev v okviru TOZD RŠC in ta sredstva vključi v svoj finančni načrt, ki ga bo kot materialni strošek upoštevala SOZD EGS;

— odobril je preknjižbe inventurnih razlik za leto 1976, v počitniških domovih in jamskem podporju ter metalurškem materialu;

— verificiral je na temelju sklepov zborov delavcev TOZD in DS SS, spremembe in dopolnitve tekstualnega dela samoupravnega sporazuma o delitvi OD v TOZD in delovni skupnosti skupnih služb REK Zasavje, z upoštevanjem teh dopolnitev; hkrati je sklenil, da naj KOSIRE prične postopek za spremembo določil 37. člena, ki se nanaša na regrese za prehrano med delom, s posebnim ozirom na eventualno spremembo v pogojih za upravičenost do regresa glede na število opravljenih delavnikov;

— odobril je na temelju odloka zveznega izvršnega sveta ter določil o oblikovanju cen, 15-0% povečanje cen komercialnemu premogu z veljavnostjo od 6. januarja 1977 dalje;

— na znanje je sprejel obvestilo delavskega sveta TOZD Rudnik premoga Zagorje, glede upoštevanja enotnih cen za usluge v njihovem samskem domu za vse delavce REK Zasavje;

— imenoval je komisijo za ponovni razpis delovnega mesta individualnega poslovnega organa (pomočnika generalnega direktorja REK Zasavje);

— Janku Laporniku, dipl. ek., je podaljšal mandat vršilca dolžnosti pomočnika generalnega direktorja REK Zasavje, do imenovanja oziroma zasedbe delovnega mesta na podlagi javnega razpisa;

— Kristina Strmšek, socialni delavki pri občinski skupnosti socialnega skrbstva v Hrastniku, ni oprostil povračila stipendije, pač pa je omogočil, da dolžni znesek lahko vrne do konca tega leta, o čemer bo sklenjen posebni sporazum;

— predloga za pristop k projektu »Vpliv dela v rudnikih na zdravje in delovno zmogljivost rudarjev v SR Sloveniji«, katerega nosilec je Institut za medicino dela, zaenkrat ni osvojil, pač pa bo o tem vnovič raz-

pravljaj takrat, ko bodo na novo predloženi zahtevani podatki;

— strinjal se je s tem, da je odslej Ivan Tomšič iz TOZD RGD, član odbora za kadrovsko politiko in socialno varstvo REK Zasavje, namesto upokojenega Franca Vezoviška;

— tudi za letošnje leto je odobril sodelovanje z Radiom Trbovlje in v ta namen namenil 22.000 din za celoletno objavljane obvestil, razglasov, razpisov, reklam, kolektivnih čestitk, ipd.;

— vlogo Zvoneta Ržišnika iz TOZD Rudnik premoga Zagorje za izplačilo regresa za leto 1976 je rešil ugodno, vlogo Antona Kapla iz TOZD Elektrostrojne delavnice pa je zavrnil;

— sprejel je sklep o končnem obračunu amortizacije za leto 1976, določil predračun in minimalno stopnjo amortizacije za leto 1977, ter sklenil, da je treba za leto 1977 opraviti revalorizacijo osnovnih sredstev, ob upoštevanju kumulativnih indeksov za posamezne skupine osnovnih sredstev;

— odobril je povečanje sredstev za reprezentanco za leto 1976, za prekoračeni znesek v višini 18.122,85 din ter odobril za leto 1977 za reklamo in propagando 100.000 din in prav toliko za reprezentančne namene. Zneski se nanašajo na delovno organizacijo, medtem ko bodo TOZD določile ta sredstva posebej;

— načelno je soglašal z združitvijo 50-0% amortizacije v okviru SOZD EGS v višini 9.420.000, ki jih združujejo TOZD proizvodnje premoga, vendar izvedba tega sklepa ne bo možna takoj, ker je bila amortizacija že angažirana za izvedbo nekaterih investicijskih del; sklenil pa je, da je treba ugotoviti možnosti za izvedbo tega sklepa v drugačni obliki;

— soglašal je s tem, da najame TOZD Termoelektrarna Trbovlje dodatni kredit po aneksu II za izgradnjo plinsko parne elektrarne v znesku din 56.174.000 pri LB s 15-letno od-

plačilno dobo in 6,5-0% obrestmi;

— predlog odbora za izume in tehnične izboljšave REK Zasavje za izplačilo nagrade Leopoldu Reberniku za osvojeni izum bo delavski svet vnovič obravnaval in dokončno sklepal na svojem prihodnjem zasedanju, ko bodo predloženi naknadno zahtevani podatki;

— na znanje je sprejel informacijo v.d. popmočnika generalnega direktorja, o predložitvi zaključnih računov TOZD podružnici SDK v Trbovljah, posebej pa je obrazložil potek akcij za ureditev izpada dohodka na proizvodnji premoga; uspešen izid te akcije je omogočil rešitev tudi problema TOZD GRAMAT, ki je imel izgubo v poslovanju v letu 1976. Na znanje pa je sprejel tudi predlog, da se bo treba dogovoriti o vložitvi sredstev za kritje potreb v letošnjem letu.

Delavski svet SOZD Elektrogospodarstvo Slovenije

Dne 9. marca je bila v Mariaboru 3. redna seja delavskega sveta SOZD EGS, katere se je udeležilo tudi 8 delegatov našega kombinata. Na seji so obravnavali in sklepali o naslednjih zadevah:

— odobril je poročilo za najeti kredit Soških elektrarn Nova Gorica, za nakup 10 stanovanj;

— odobril je pri kreditni banki Maribor vezanje kredita v višini 25 milijonov din za obdobje 6 mesecev in 2-0% obrestno mero;

— sprejel je dogovor o vračilu amortizacije med REK Velenje ter REK Zasavje ter OZD SOZD EGS s priporočilom, da udeleženci sprejmejo dogovor in ga podpišejo, s tem v zvezi je bilo sprejetih več sklepov, med drugim tudi ta, da oba kombinata pripravita analizo pomanjkanja in vračanja amortizacije. Na tej podlagi bo ustrezna strokovna služba EGS pripravila predlog, z navedbo vira iz katerega bodo vrnjena posojena sredstva;

— potrdil je načrt gospodarskih investicij delovne skupnosti skupnih služb SOZD EGS in vire financiranja za leto 1977;

— sklenil je, da bo o rebalansu načrta graditve elektroenergetskih objektov za leto 1977 razpravljajal na svojem naslednjem zasedanju; sprejel pa je aneks II k pogodbi med EGS in Elektroprenosom oziroma Elektroprivredo BiH, o sofinanciranju TE Tuzla V. SOZD EGS bo po tem aneksu dolžan zagotoviti za sofinanciranje TE Tuzla V, skupno 176 milijonov

din do vključno leta 1978, in sicer iz sredstev za energetiko;

— razveljavil je svoj sklep z dne 30. 7. 1976, ki se nanaša na sprejetje samoupravnega sporazuma o temeljih plana razvoja PTT prometa, ker se ne strinja z besedilom predloga sporazuma v tistih členih, v katerih nastopa PTT kot nosilec vseh sistemov zvez v SR Sloveniji; s tem v zvezi je sprejel nov sklep;

— soglašal je s tem, da Jugel sklene družbeni dogovor o splošnem načrtu zvez v Jugoslaviji;

— nadalje je sprejel več sklepov, ki se nanašajo na imenovanje predstavnikov in delegatov v razne odbore in skupnosti;

— samoupravni delavski kontroli SOZD EGS je naložil naloge, da razišče in poroča zakaj je prišlo do poročanja nerealnih podatkov o predvidenem poslovnem uspehu v organizacijah združenega dela, in nato do bistveno spremenjenega zaključnega računa SOZD EGS.

T. L.

Ljubo Jasnič v REK Zasavje

Dne 16. 3. 1977 je bila v sejni sobi delovne skupnosti skupnih služb izredna konferenca KS ZSMS REKZ, katere so se udeležili tudi predstavniki RK ZSMS in predstavniki vseh treh OK ZSMS.

Po uvodnem poročilu predsednika KS Staneta Paveljška o delu in problemih, ki so nastopali v preteklem obdobju, so mladi iz posameznih OO ZSMS sprožili tudi problem delovanja v njihovih TOZD.

Vsi so predvsem ugotavljali, da je v vrstah ZSMS še vedno premalo interesa s strani širšega kroga mladih. Ugotavljali so, da ta problem nastaja tako zaradi majhne zainteresiranosti posameznikov, kakor tudi zaradi nepravilnega pristopa tistih, ki so zadolženi za delo mladih. Ugotovili smo ne-

katere napredke pri delu, opažamo pa, da mladi niso v zadostnem številu zastopani tako v samoupravnih organih kot v DPO. Ravno tako mladi člani ZK ne kažejo zadostnega interesa za delo v ZSMS.

Opažamo tudi, da informiranost med članstvom ZSMS ne deluje tako kot bi bilo treba. Mislim, da bi bilo treba informiranje vzpodbuditi in pripraviti do tega, da bodo vse OO ZSMS skrbale za to, da bodo o svojem delu seznanjale vse mlade tako preko skupnega glasila Srečno, kakor tudi preko biltenov. Vprašanje je tudi, če lahko mi, ki smo v neposredni proizvodnji, z ustnim obveščanjem vzpodbujamo mlade k delu. Vemo, da bi za takšen način dela potrebovali precej časa, pri čemer pa bi

trpela proizvodnja. Drugi sodelavci bi nas gledali po strani. Zavedati se moramo, da moramo najprej skrbeti za zvišanje produktivnosti, kar pa se lahko doseže le z delom. Zato menim, da bomo morali še vedno obveščati mlade o sestankih z vabili in obvestili. Ne smemo misliti, da na našem REKZ res nismo nič naredili, le treba bi bilo gledati tudi na pogoje dela, v katerih delamo.

Za bodoče upamo, da se bo marsikaj v našem delu spremenilo in izboljšalo.

Zavedamo se, da smo mladi temelj nadaljnjega razvoja naše družbe in da moramo s tega stališča še bolj gledati na pravilno delovanje mladih.

Jože Medvešek

Družbeni pravobranilec samoupravljanja se je uveljavil

Sodelavec našega glasila se je obrnil na Florjana Plevnika, družbenega pravobranilca samoupravljanja, ki opravlja to funkcijo od 1. februarja 1976 za občine Hrastnik, Trbovlje in Zagorje, svoj sedež pa ima v zgradbi občinske skupščine Trbovlje.

Tovariš Plevnik je bil pred leti zaposlen v naši delovni organizaciji, nazadnje kot varnostni tehnik na rudniku Trbovlje, nato pa je bil izvoljen za predsednika občinskega sindikalnega sveta Trbovlje, nazadnje pa je bil zaposlen kot vodja poslovalnice DINOS v Trbovljah.

Nanj smo se obrnili iz tega razloga, da za bralce našega glasila oziroma člane naše delovne skupnosti odgovori na nekaj vprašanj, iz katerih bi lahko povzeli funkcijo družbenega pravobranilca samoupravljanja, kako se to pozna v praksi in hibe ki jih je ugotovil v enem letu odkar obstaja ta funkcija za zasavsko območje. Znano je, da je v Sloveniji trenutno 22 družbenih pravobranilcev samoupravljanja.

Pravobranilec Plevnik se je našemu vabilu rad odzval. Hkrati z vprašanji posreduje tudi njegove odgovore.

SREČNO: Tovariš Plevnik, vi pokrivате kot družbeni pravobranilec samoupravljanja področje Hrastnika, Trbovelj in Zagorja, s tem da imate sedež v prostorih občine Trbovlje. Nam lahko poveste, kakšni so rezultati skoraj enoletnega dela, če vzamemo za merilo koledarsko leto 1976? Koliko primerov ste obravnavali, koliko je bilo rešenih, koliko je bilo od tega delovnih sporov in koliko je bilo ostalih primerov?

PLEVNIK: V koledarskem letu 1976, to je v letu pričetka dela družbenega pravobranilca samoupravljanja za zasavske občine, smo obravnavali skupno 147 zadev, od tega je bilo 130 zadev rešenih, 17 zadev pa

je še v postopku. Od skupnega števila je bilo 22 sporov zaradi kršitve samoupravnih sporazumov o medsebojnih razmerjih ter 25 sporov o prenehanju lastnosti delavca v združenem delu.

SREČNO: Vseh primerov najbrže niste mogli rešiti sami, zato ste jih predlagali v poravnavo sodiščem združenega dela ali celo ustavnim sodiščem pa tudi skupščinam družbenopolitičnih skupnosti. Koliko je bilo teh primerov?

PLEVNIK: Sodišču združenega dela smo predlagali v nadaljnjo obravnavo 6 sporov, pri 16 sporih pa smo se udeležili postopka pred sodiščem združenega dela. Ostale spore smo poravnali doma.

SREČNO: Poleg sporov, ki so se in se še pojavljajo pred vami in jih je treba rešiti na ta ali oni način, pa imate tudi številne razgovore in nasvete, ki ste jih sproti reševali v raznih oblikah. Koliko je bilo teh primerov v preteklem letu?

PLEVNIK: Od skupnega števila primerov, ki smo jih obravnavali je bilo 69 nasvetov, informacij oziroma pravne pomoči, poleg tega pa smo imeli še 25 razgovorov v TOZD, OZD in drugih delovnih organizacijah.

SREČNO: Kakšni delavci se zatekajo k vam in iščejo pomoč. So to posamezniki ali skupine in zaradi česa se največkrat zatekajo k vam? Morda zaradi kratenja samoupravnih pravic, zaradi neizpolnjevanja sprejetih sklepov samoupravnih sporazumov in neizvajanja sprejetih dogovorov, sporazumov in drugih splošnih aktov?

PLEVNIK: K nam se zatekajo največ posamezniki pa tudi skupine. Najpogosteje gre za delovne spore, nato za razne denarne terjatve, ki izvirajo iz medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu, nadalje se nanašajo na sklade skupne porabe in stanovanjska razmerja, neizpolnjevanje statuten in dru-

gih splošnih aktov, na varstvo družbene lastnine, samoupravno organiziranje delavcev v združenem delu, kršitve samoupravnih pravic ali družbene lastnine z akti družbenopolitičnih skupnosti, družbenopolitičnih organizacij in društev ter na ostale pravice in obveznosti.

SREČNO: Smatrate, da je družbeni pravobranilec samoupravljanja v Zasavju že dobil svojo veljavo in menite, da je ta institut pri nas že v celoti zaživel? Kakšne so ovire za njegovo še bolj spodbudno sodelovanje?

PLEVNIK: Lahko rečemo, da je večina občanov vzela družbenega pravobranilca samoupravljanja za svojega. To je pomembno za to, da bi prepričali predvsem tiste, ki vidijo vpliv tega organa kot posredovalca od zunaj. Dogaja se namreč tudi to, da delavec pri nas, ki išče nasvet oziroma pomoč, doživi v svoji TOZD ali delovni organizaciji kritiko in grajo, češ kaj se obračaš navzven, ker bo to škodilo organizaciji združenega dela. Posvetiti moramo vso skrb doslednemu uresničevanju ustavnosti in zakonitosti. Dejstvo pa je tudi, da družbeni pravobranilec samoupravljanja za območje vseh treh revirskih občin še ni ustrezno organiziran za opravljanje svoje funkcije. Predvsem bo treba temu organu zagotoviti še en prostor.

SREČNO: Imate občutek, da so bili delavci, ki so pri vas iskali pomoč, v celoti zadovoljni ali so šli razočarani nazaj domov oziroma na svoja delovna mesta? Kakšno je vaše mnenje o tem?

PLEVNIK: Mnenja sem, da je bila večina delavcev oziroma občanov, ki so pri nas iskali nasvet, pomoč in posredovanje, z našim delom zadovoljnih. Seveda pa so bili tudi primeri, ko delavcev nismo mogli v celoti zadovoljiti iz povsem objektivnih razlogov. So pa nekateri postopki včasih dolgotrajni in

marsikomu to povzroča slabo voljo. Zato upamo, da bomo tudi na tem področju postali učinkovitejši.

SREČNO: Med delavci, ki so se zatekli k vam po pomoč so bili tudi delavci iz naših TOZD in DS skupnih služb. Iz katerih TOZD REKZ so se zatekli k vam najpogosteje in v kakšnih zadevah? So bili ti delavci z vašimi odločitvami, nasveti, pomočjo, itd. zadovoljni? Je bil njihov status samoupravljalcev v čemerkoli prizadet?

PLEVNIK: Naš organ je od skupnega števila zadev obravnaval 19 s področja Hrastnika, 105 s področja Trbovelj in 23 s s področja Zagorja. Med delavci, ki prihajajo k nam so tudi delavci iz REKZ — TOZD Rudnik premoga Hrastnik, TOZD

Rudnik premoga Trbovlje, TOZD Rudnik premoga Zagorje, TOZD Termoelektrarna Trbovlje, TOZD RGD in drugi. Najštevilnejši primeri pa so iz TOZD Termoelektrarna Trbovlje. Četudi je morda delavec ali skupina delavcev bila za kakšen postopek kaznovana, je treba spričo številnih konfliktov, ki se nekje kar naprej ponavljajo, le poiskati dejanske vzroke in jih temeljito obravnavati in razrešiti. Potem bodo tudi konflikti odpadli. Imamo torej primere, ki zahtevajo odkrit samoupravnih boj, pri katerem bo potrebno nastopiti z argumenti in analizami vzrokov konfliktov, braneč samoupravne pravice delavcev. Vzroki za te konflikte so zaradi negativnega odnosa do delavcev.

SREČNO: Kakšne želje in predloge ter sugestije lahko posredujete delavcem naših TOZD in skupnih služb?

PLEVNIK: Pri vsaki stvari je potrebna določena strpnost iz ene in druge strani. Tako tudi v primerih, ki jih obravnava naš organ. Nekoliko več je treba imeti medsebojnega razumevanja, več se je treba angažirati pri sprejemanju samoupravnih aktov, bolj moramo skrbeti, da bomo sprejete samoupravne akte v praksi upoštevali in izvajali, končno pa je tudi pravica in dolžnost slehernega samoupravljalca, da svoje obveznosti oziroma dolžnosti v redu izpolnjuje.

SREČNO: Za vaše odgovore se vam lepo zahvaljujemo.

Mladinci ob dnevu žensk

Mladinci osnovne organizacije delovne skupnosti skupnih služb smo sklenili na sestanku predsedstva, da obiščemo upokojene članice naše delovne skupnosti, ob 8. marcu — mednarodnem dnevu žensk. Kar pet je bilo takšnih, h katerim smo se namenili.

Najprej jo mahnemo na Kešetovo, kjer stanuje tovarišica Mici. Iščemo in iščemo stolpnico štev. 3 in končno srečamo Šegatinovo kot naročeno. »Mici iščete?« »Da, kje je tista hiša?« nestrpno vprašamo vsi trije hkrati. »Kar naravnost se ozrite«, nam pravi Šegatinova.

»Jovo, pripravi šopek«, mu pravim sproti, ko smo šli do stanovanja Berčič. Pozvonim prvič — nič. Zvonec zazvoni drugič — še vedno nič. Oglasi se sosed, ki je slišala naše zvonjenje.

»Verjetno je ni doma. Sedaj ko je sama, gre velikokrat k bratu.« »Če je ni, potem gremo naprej«, pravi Ivi in odidemo proti Partizanski cesti, kjer sta

nuje naša druga upokojena članica tovarišica Rezi. Tudi tu ni bilo sreče. Verjetno je toplo sonce pripomoglo k temu, da je ni bilo doma. Po ogledu prijetno urejene okolice smo nadaljevali pot k tovarišici Veri.

Po kratkem zvonjenju so se odprla vrata. »Dober dan«. Malo z začudenjem nas je spreletela tovarišica Savškova, a kaj kmalu je vedela od kje in s kakšnim namenom smo prišli. Sledil je topel stisk roke in seveda čestitke nas vseh za njen praznik. »Kar naprej«, nas je vesela povabila. Res je bilo to zanjo veliko presenečenje in ob pijači se je razvnel živahen pogovor.

»Koliko časa ste delali v naši delovni organizaciji?« se je glasilo naše prvo vprašanje. »Tu sem bila zaposlena 31 let, dokler me bolezen ni prisilila, da sem se invalidsko upokojila, sicer bi še delala, saj sem tako rada hodila v službo. Včasih mi je kar dolgčas po nekdanjih so-delavcih, kljub temu, da smo se

včasih temeljito spričkali. Pa saj nikjer delo ne poteka brez težav«, nam je odgovorila tovarišica Savškova.

»Kako pa se počutite sedaj, kako je z zdravjem?« smo jo radovedno vprašali. »Ne posebno dobro«, pravi Vera »saj tega, kar bi še najbolj potrebovala ni. Zdravje je tisto, po čemer vsi hrepenimo. Zdravje — to je pol življenja. Velikokrat vpliva na moje počutje vreme. Če bi vam povedala zgodovino svoje bolezni, mi ne bi verjeli. Na moje predčasno invalidsko upoko-jitev je vplivalo med drugim tudi slabo srce, saj sem srčni bolnik že dobrih devet let«.

Iz sproščenega razgovora smo razbrali, da je bilo še mnogo vzrokov, ki so vplivali, da je njena aktivnost v delovni organizaciji začela polagoma pojenjavati. Še vedno pa si želi stikov s podjetjem, kjer je prebila svojih 31 let in vložila veliko truda. Nam mladim, kot vsem ostalim članom delovne skupnosti, je zaželela še mnogo delovnih uspehov.

»Saj vem, da bi še rade sedele, pa vendar na noge tovarišija, pred nami je še dolga pot«, naju je začel priganjati Jovo. Poslovili smo se od Vere kljub temu, da bi nam kar prijalo še malo posedeti in kramljati z njo, saj se je pošteno razgovorila, in šli smo proti Trgu revolucije, kjer stanuje tovarišica Jelka.

Ko bi le bila doma, si vroče želimo, saj vemo, kako prijetno je kramljati z njo. Sreča nam je bila tudi to pot naklonjena. Ni se nam bilo treba posebej predstavljati in razkrivati namen obiska, saj je imela pred seboj nekatere znane obraze. Čestitali smo ji za njen praznik in ji izročili šopek cvetja. Nasmeh na njenih licih, nam je dal vedeti, da se je našega obiska in podarjenega cvet-

ja resnično razveselila. Sedli smo za mizo in ob kavici poklepetali. Ni dolgo trajalo in že smo vedeli za njeno družbenopolitično aktivnost, vse od mladih let pa do upokojitve. Sodelovala je najprej v mladinski organizaciji, nato v sindikatu, zvezi komunistov itd. Tudi delovnim akcijam se ni odpovedala, ampak je bila pripravljena povsod, na vsakem koraku pomagati. Tako kot pred upokojitvijo, tudi sedaj rada potuje. Njena vsestranska razgledanost in veliko zanimanje jo sili k spoznavanju najrazličnejših kultur in znamenitosti posameznih držav. Priznala nam je, da velikokrat pogreša tempo prejšnjih delovnih let. Prej jo je dan za dnem spremljala misel na delovno mesto in ni imela časa premišljevali, kako je

pravzaprav osamljena, saj sta se obe moževi hčerki poročili daleč proč od doma. Še si želi stikov z delovno organizacijo, saj njena aktivnost z upokojitvijo še ni popolnoma prenehala.

Vse nekdanje sodelavce lepo pozdravlja ter jim preko nas želi še mnogo uspešnih delovnih dni.

Prisrčno smo se poslovili od tovarišice Jelke. Za konec smo se namenili še do tovarišice Čibejeve. Tudi tu nam ni bila sreča naklonjena, vendar kljub temu naša pot ni bila zaman. Prepričali smo se, da so naše upokojenke še vedno pripravljene sodelovati z delovno organizacijo in tudi one so se razveselile našega obiska in podarjenega cvetja.

Dragi Zaman

Z delom se spominjamo jubileja

V revolucionarni preteklosti Zavarstva so imeli revirski kraji, še posebno pa posamezni vrhovi, pomembno vlogo. Letos obujamo spomine na noč od 17. na 18. april 1937, ko je v največji tajnosti potekal na Barličevi domačiji na Čebinah nad Trbovljami, ustanovni kongres Komunistične partije Slovenije. 40 let je že minilo od tega pomembnega dogodka, a praznovanje, združeno s 40-letnico prihoda tovariša Tita v vodstvo KPJ in njegovega 85. rojstnega dne, bo letos posebno slavnostno in svečano.

Čebine so kraj, vreden spomina na leta pred vojno, med njo in po njej. Dale so nam narodnega heroja Tončka Čeč in ostale zapisane v zgodovini partijskega gibanja Slovenije, v poduk mlajšim rodovom. Leti se zavedajo svojih dolžnosti, ki jih imajo do tega kraja in tudi do njegovih prebivalcev.

Letos, ob jubilejnem letu, bo področje od Trbovelj, Kleka, prek Čebin in vse do Vrhov po-

vezano med seboj z novo, sodobno cesto. Pri graditvi sodeluje trboveljska komunala, prebivalci okoliških zaselkov, domačini in drugi. A tudi mladina ne stoji prekrizanih rok. Odločitev, organizirati delovno akcijo za gradnjo ceste, je bila na trboveljskih srednjih šolah soglasno sprejeta. Pripravili smo okrog 10 brigad, ki bodo ob sobotah in nedeljah zavihtele krampe in lopate ter pripomogle k temu, da bo prve dni aprila ta velika akcija končana.

Prvi smo svojo dolžnost opravili dijaki prvih letnikov gimnazije in ekonomske šole. Ob lepem, sončnem vremenu nam je znoj curkoma tekkel z obraza, a veseli smo si, po nekajurnem delu, kljub žuljavim rokam, ogledali končano delo. Za nami bodo prišli še drugi, z ravno takšnim elanom in upamo, da bo mladina še enkrat dokazala, da zna in je pripravljena pomagati ob tako pomembnih dogodkih.

ALENKA MEDVEŠEK
NEVENKA ROGLIČ

Veliko ali malo sestankov?

V delu organizacij so sestanki redni, v nekaterih povprečni, so pa tudi take, ki nimajo sestankov po nekaj mesecev.

Sestanek oziroma število sestankov, ki jih ima letno osnov-

na organizacija ZSMS, ne more biti merilo njenega dela, predvsem tistega ustvarjalnega, v vsakem primeru pa vzdržuje določeno aktivnost organizacije, njeno angažiranost in zain-

teresiranost za reševanje družbenih odnosov v krajevni skupnosti, TOZD, v šoli, v družbeni organizaciji.

Mladinski sestanek je vsekar neizbežen kot oblika sestajanja mladih, kot startno mesto, s katerega člani ZSMS gredo proti cilju — reševanju sprejetja nalog. Mladinski sestanek je mesto dogovora in analize izvršenih nalog. Toda to še ne pomeni, da je bilo ob velikem številu sestankov tudi veliko dogovarjanja. Vse je odvisno od ljudi, ki na sestankih sedijo in ki jih vodijo.

Mladinski sestanki se drug od drugega v mnogočem razlikujejo. V nekaterih organizacijah so sestanki pogosti, v drugih povprečno enkrat mesečno, so pa tudi taki, v katerih ni se-

stanka tudi po nekaj mesecev. Mnogo sestankov je zgolj zaradi formalnosti. Vse se prepušča predsednikom, od priprave sestanka do realizacije nalog.

Na drugi strani pa so organizacije, katerih sestanki so zares ustvarjalni, brez običajnih šablon, s polnim sodelovanjem in angažiranostjo vseh mladih prehajajo k reševanju problemske vsebine in postavljenih nalog.

Vsi mladinski sestanki se navadno končajo s sklepi. Druga stvar pa je, kako se sklepi izvajajo v praksi. V pomanjkanju osebne odgovornosti in mnogokrat nepravilnem razumevanju demokratskega centralizma, veliko mladih postavljenih nalog ne čuti kot svoje neposredne obveznosti in nemalokrat mla-

dinski sklepi ostanejo zgolj mrtva črka na papirju.

Mnoge osnovne organizacije ZSM še vedno v svoje metode niso uvedle prakso redne analize, kaj je od dogovorjenega uresničeno in kaj ne. Malo je organizacij, katerih člani na začetku vsakega sestanka analizirajo prehojeno pot (ali sklepe s prejšnjega sestanka).

So primeri načetih odnosov med člani mladinske organizacije v posameznih sredinah. V takih člani ZSM največje število svojih sestankov posvečajo reševanju »osebnih problemov«; v glavnem se na takih sestankih samo besediči.

Pozitivnih primerov je vse več, to pa ohrabruje.

Tone Bezgovšek

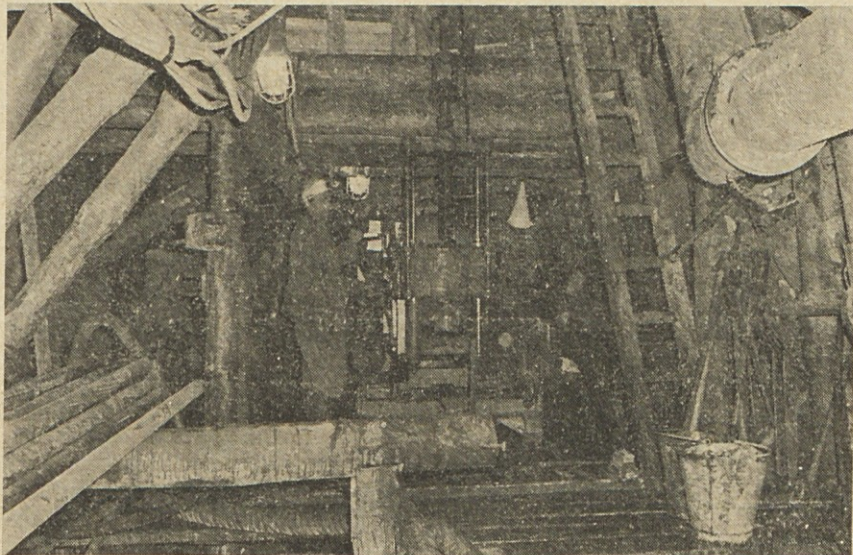
10 let združenja premogovnikov

Letos 16. januarja je minilo 10 let odkar je bilo na pobudo premogovnikov in Gospodarske zbornice Jugoslavije ustanovljeno združenje premogovnikov (Udruženje rudnika uglja) v Beogradu. Takrat je 11 jugoslovanskih premogovnikov, med drugim sta bila tudi rudnik Trbovlje—Hrastnik in rudnik Zagorje, ustanovilo združenje po pogodbi o ustanovitvi. V letu 1967 se je pokazala spričenega najtežjih povojnih obdobj v katerem so se nahajali jugoslovanski premogovniki, nujnost ustanovitve organa, ki bi pokazal in zastopal interese proizvajalcev vseh vrst premoga. Prav v letu 1967 je proizvodnja premoga bila manjša za 3,5 milijona ton napram letu 1965. Že v prvem polletju 1968 so bile izdelane podrobne analize, z njimi pa so bili najresneje opozorjeni tako jugoslovanska politična javnost, kakor tudi predstavniški organi. Posebej so bili opozorjeni na nerazumljivo politiko, ki je privedla premo-

govnike leta po prvi reformi, to je v letih 1966 in 1967, v izredno težaven položaj.

Na temelju enotnega gledanja na nastalo situacijo v vseh premogovnikih v naši državi, je

združenju uspelo, da je zvezna skupščina v juniju 1967 sprejela znani paket gospodarskih dokumentov, s katerimi je bilo treba ustaviti nadaljnjo naglo nadomeščanje premoga s teko-

Vrtalna garnitura J-600 pri vrtanju vrtine Oj—1/77, v jami Ojstro, na V. obzorju. Garnituri streže Stane Lipeč. (Foto A. Bregant)

čimi gorivi. To je bil prvi večji uspešni rezultat prizadevanja zduženja premogovnikov, kakor tudi vseh njegovih članov. Že v naslednjih letih je pričela proizvodnja premoga naraščati, tako da je v letu 1976 že dosegla 37,9 milijona ton. (v letu 1965 29,957.000), indeks 127. S to ravniyo proizvodnje se proizvajalci premoga nahajajo na prvem mestu po obsegu proizvodnje, daleč pred katerokoli industrijsko vejo v Jugoslaviji.

Najpomembnejše naloge, ki jih ima združenje in so našteje v pogodbi oz. sporazumu o ustanovitvi združenja premogovnikov, navajamo le nekaj najpomembnejših:

— usklajevanje in izdelava načrtov proizvodnje, letnih in dolgoročnih usmeritev razvoja proizvodnje premoga in usmeritev energetskih bilanc Jugoslavije;

— usklajevanje znanstveno-raziskovalnega dela, organiziranje ekonomsko tehničnega sodelovanja med premogovniki in sodelovanje z mednarodnimi organizacijami s področja energetike ter delo na standardizaciji opreme za premogovnike;

— izdelovanje analiz o ekonomskem položaju premogovnikov in o pogojih gospodarjenja ter predlaganje pristojnim organom, sprejemanje novih in spremembe obstoječih predpisov o ekonomskih instrumentih, ki so povezani z raziskavami, proizvodnjo, predelavo in promet s premogom, kakor tudi energetiko v celoti;

— zbiranje in obdelava podatkov v proizvodnji, predelavi, zalogah, uvoz in izvoz premoga in drugih virov energije; reševanje skupnih problemov v zvezi z nabavami rudarske opreme in jamskega lesa, izdelovanje analiz o možnosti prodaje premoga pa tudi priprava tržišča za večjo in racionalno porabo;

— organiziranje skupnega dela pri razvijanju higiensko-tehničnega varstva pri delu v premogovnikih;

— razvijanje samoupravne integracije in racionalnejše delitve dela, samoupravno spora-

zumevanje in udeležba v družbenem dogovarjanju o vprašanjih skupnega interesa združenih članic, s posebnim ozirom na področje razširjene reprodukcije.

Hkrati ko ugotavljamo uspešnost 10-letnega dela združenja premogovnikov pa lahko istočasno ugotavljamo, da je bil sprejet družbeni načrt razvoja Jugoslavije od leta 1976 do 1980, v katerem je dan poseben poudarek premogu in zadovoljevanju skupnih potreb v primarni energiji. Po tem družbenem načrtu je predvideno 9,5% letno povečanje proizvodnje premoga, s tem da bi dosegli koncem srednjeročnega načrta proizvodnjo premoga v višini 58 milijonov ton letno, zmogljivosti pa naj bi bile to leto odprte za 65 milijonov ton. S tem so bile odpravljene številne dileme o tem, ali je vloga premoga v naši energetski politiki pomembna pri zadovoljevanju skupnih energetskih potreb, ali ne, kar je bistveno omejevalo delo v preteklem obdobju.

Čeprav je ekonomski položaj premogovnikov in standard rudarjev še danes težak, pa so bi-

la vložena pomembna sredstva v razvoj premogovnikov, povprečni osebni dohodki rudarjev, ki so bili prejšnja leta med zadnjimi med industrijskimi vejami, pa se v jugoslovanskem merilu gibljejo zadnja tri leta na tretjem oz. četrtem mestu.

Na temelju določil zakona o združenem delu in zakona o združevanju OZD v splošna združenja in Gospodarsko zbornico Jugoslavije, je združenje ob spoštovanju mnenja vseh premogovnikov Jugoslavije sklenilo, da se oblikuje oziroma ustanovi splošno združenje za proizvodnjo in predelavo premoga pri Gospodarski zbornici Jugoslavije. Ugotovili so, da so dosedanje izkušnje na teh problemih pomagale in nam bodo še pomagale, da bomo naloge, ki so z zakonom določene tudi uspešno opravili v transformiranju sedanjega poslovnega združenja v splošno združenje premogovnikov. Prepričani smo, da bo tudi bodoče splošno združenje z vso potrebno zagnanostjo in strokovno obravnavo tudi v bodoče uspešno reševalo vso številno in žgočo problematiko, ki se pojavlja v ekonomiki jugoslovanskih premogovnikov.

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

MEDNARODNA KONFERENCA O VARSTVU PRI DELU V RUDARSTVU

Jugoslovanski komite za varnost in zaščito pri delu v rudarstvu, geologiji in metalurgiji pri ZRGMIT Jugoslavije, je seznanil vse rudarske delovne organizacije, da bo 17. mednarodna konferenca o znanstvenem raziskovanju varstva pri izvajanju rudarskih del, v Bolgariji v času od 5. do 7. oktobra 1977. Med drugim bodo glavne teme delovnih sej obsegale naslednje teme: koncentra-

cija metana, kontrola plinov v rudniški atmosferi, eksplozije metana, zraka in premogovega prahu, rudniški požari, rudniška ventilacija, eksplozivi, metoda odstreljevanja in varstvo pri odstreljevanju, eksplozijsko varna električna oprema, splošni problemi varstva v rudnikih z upoštevanjem specifičnih faktorjev delovnih sredstev in zaščita pred jamskimi nesrečami, itd. Prijave za udeležbo sprejema organizacijski odbor do 30. 6. 1977.

Podobno posvetovanje bo v letu 1979 v Jugoslaviji.

SIMPOZIJ O VARSTVU IN ZAŠČITI NA DELU V RUDARSTVU

V dneh od 17. do 19. maja 1977 bo v Strugi, pod pokroviteljstvom Sboranja SR Makedonija, 4. simpozij na temo: Varstvo in ekonomika dela v rudarstvu, geologiji in metalurgiji, ki jo organizira Jugoslovanski komite za varstvo in zaščito na delu v rudarstvu, geologiji in metalurgiji.

DAN RUDARJEV NA HRVATSKEM

Rudarji Hrvatske so 27. februarja 1977 proslavili svoj letošnji dan rudarjev, ki ga sicer praznujejo vsako leto 2. marca. Letos pa so slavili svoj dan v znamenju 40-letnice odkar vodi jugoslovansko komunistično partijo Josip Broz Tito, proslavili so njegov 85. rojstni dan in 40-letnico ustanovitve KP Hrvatske.

Na nedeljo, 27. februarja so imeli proslavo v premogovnikih Labin in Pičan. V tem okviru so imeli slavnostno sejo delavskega sveta, na kateri je bil prebran referat, posvečen vsem pomembnejšim letošnjim jubilejem ter pomembnosti praznovanja dneva rudarjev Hrvatske. Ob tej priliki so priznali rudarjem za 10., 20., 30., in več letno delo jubilejne nagrade. Istega dne so na športnih prostorih tekmovali člani njihovih in sosednjih kolektivov v raznih športnih disciplinah.

INVESTICIJE V ENERGIJO V EGS

Po zadnjih izračunih komisije EGS, bodo v razdobju do leta 1985 investirali v skupnost 676 milijard DM. Pred dvema letoma predvidena stopnja samopreskrbe z energetskimi viri se bo znižala od 50 do 55 % na 40 do 50 %. Od celotne vrednosti investicij v energetske objekte na področju EGS, bo odpadlo na jedrske elektrarne 200 milijard DM, na zemeljski plin 93 milijard DM, na premog 32 milijard DM, na ogljikovodike 129 milijard DM, na prenos in distribucijo električne energije

158 milijard DM in na proizvodnjo električne energije 64 milijard DM.

PODRAŽITEV ENERGETSKIH VIROV V RAZDOBJU 1970—1976

V zadnjih šestih letih so se svetovne cene energetskih virov močno povečale. Cene urana so se povečale za 400 %, kar presega podražitev surove nafte, ki se je podražila za 309 %. Naftni proizvodi niso zabeležili tako visokega porasta cen kot surova nafta, saj morajo biti na tržišču konkurenčni tako, da se je težko kurilno olje podražilo le za 145 %. Cena zemeljskega plina se je dvignila za 114 %, koksa pa za 96 %.

V ZDA DO LETA 2000 DELEŽ SONČNE ENERGIJE 7 %

Po oceni predstavnika Energy Research and Development Administration bo do leta 2000 17 milijonov oziroma 15 % stanovanjskih in drugih stavb ogrevanih s sončno energijo. S tem bodo prihranili 5 milijonov sodov surove nafte dnevno. V manj kot v 25 letih bo sončna energija krila 7 % energetskih potreb ZDA. Pri tem bo industrija tovrstne opreme ustvarila letno promet 10 milijard \$.

IZKORIŠČANJE TOPLOTNIH VRELCEV V ITALIJI

V Italiji bosta državni družbi ENEL in AGIP sodelovali na področju raziskav in uporabe zemeljskih toplotnih vrelcev. Doslej ta energetski vir ni bil zadostno koriščen, vendar že sedaj pridobivajo na bazi geotermičnih virov 2,5 milijard kWh električne energije letno. Omenjeni družbi bosta izkoriščali vrele v severnem delu Lacija in Campagne.

UMETNA GNOJILA IZ LIGNITA

V prihodnjem petletnem programu razvoja kombinata Kolubara je predvidena tudi gradnja tovarne umetnih gnojil. To bi bila pri nas prva tovarna, kjer bi umetna gnojila

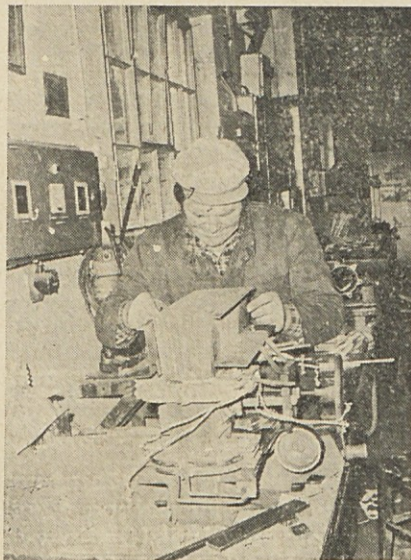
pridobivali iz lignita. Investicijske projekte bodo izdelali strokovnjaki biroja za projektiranje v kombinatu, v njem pa naj bi 125 delavcev proizvedlo 130.000 ton umetnih gnojil.

GORIVO BREZ DIMA

V Titovih premogovnikih Kreka—Banovići so pripravili investicijske načrte za gradnjo obrata, v katerem bi iz rjavega premoga proizvajali brezdimno gorivo. Postopek temelji na izgorevanju premoga pri nizkih temperaturah. Po prvih ocenah pričakujejo letno proizvodnjo okoli 400 tisoč ton tega brezdimnega goriva. Preden bodo začeli z redno proizvodnjo, bodo raziskali, kako bi novo gorivo sprejeli porabniki.

FRANCOSKA DRŽAVNA PREMOGOVNA DRUŽBA Z DEFICITOM

Finančni položaj državne družbe Charbonnage de France se je še nadalje poslabšal. Upoštevajoč tekočo denarno pomoč, je področje rudnikov premoga (rudniki, koksarne in elektrarne) v letu 1976 zabeležilo 750 milijonov fr. deficita. V letu 1975 je izguba dosegla 553 milijonov fr. in v letu 1974 dobiček 193 milijonov fr. Proizvodni stroški za tono premoga

Franc Tomažič popravljata transformator 380/500 V za varilni aparat, v prostorih elektro delavnice TOZD ESD. (Foto A. Bregant)

so bili v letu 1976 višji od dosežene prodajne cene.

PORAST POTROŠNJE ELEKTRIČNE ENERGIJE V EGS V LETU 1976

V preteklem letu se je v državah Evropske gospodarske skupnosti potrošnja električne energije povečala za 6,7 % na 1.047,9 milijard kWh, napram znižanju za 1 % v letu 1975 (prvo znižanje po vojni). Pri tem se je povečala potrošnja v ZRN za 8,1 %, v Franciji za 8,6 %, v Italiji za 9,1 %, na Nizozemskem za 7,8 %, v Belgiji za 8,9 %, v Luxemburgu za 6,4 %, v Veliki Britaniji za 1,4 %, na Irskem za 9,8 % in na Danskem za 10,8 %. Proizvodnja električne energije se je povečala za 8 %, na 1.052,1 milijard kWh, pri čemer je odpadlo na termoelektrarne 81,3 % proizvodnje (1975 — 78,8 %, na hidroelektrarne 10,4 % (13 %), na jedrske elektrarne pa 8,1 (8) %. Ostanek je odpadel na geometrične elektrarne. Termoelektrarne so delež premoga pri proizvodnji električne energije povečale za 20 %, delež surove nafte je ostal na nespremenjeni ravni, medtem ko se je delež zemeljskega plina pri proizvodnji električne energije prvokrat znižal.

ŠVEDSKE JEDRSKE ELEKTRARNE DOBAVLJAJO 18 % ELEKTRIČNE ENERGIJE

Delež jedrske energije pri švedski proizvodnji električne energije, se je v preteklem letu dvignil od 15 % v letu 1975 na 18 %. Do konca leta 1976 je začelo obratovati 5 jedrskih elektrarn s kapaciteto 3190 MW. Od celotne švedske proizvodnje električne energije je v letu 1976 odpadlo 64 % na hidroelektrarne, 18 % na konvencionalne termoelektrarne. Potrošnja električne energije se je lani dvignila za 9 %.

V ZRN PORASEL IZKOP RJAVEGA PREMOMA

V ZR Nemčiji je v letu 1976 izkop rjavega premoga porasel za 9 %, od 123,3 milijonov na

134,5 milijonov ton. Največji del proizvodnje so prevzele termoelektrarne, ki so lani proizvedle 93 milijard kWh, kar je skoraj 35 % proizvodnje državnih elektrarn.

SPREMEMBE V ZAHODNONEMŠKI PREMOGOVNI INDUSTRIJI

Sredi petdesetih let je bila zahodnonemška premogovna industrija v precejšnji krizi, pogojeni s strukturnimi spremembami v gospodarstvu. Zaradi proizvodnih omejitev so v zadnjih 20 letih ukinili številne premogovnike, število zaposlenih je močno nazadovalo. Leta 1976 so premogovniki zaposlovali le še 196.435 oseb, pri tem je bilo 104.173 oseb zaposlenih na dnevnem kopu. Vzporedno je produktivnost močno naraščala. V letu 1965 je pri 287.000 zaposlenih prvokrat dosegla 3.000 kg na zaposlenega v izmini, do leta 1973 se je dvignila na 4068 kg na zaposlenega v izmini (205.000 zaposlenih), leta 1976 pa je ponovno nazadovala na 3.861 kg.

KOLOKVIJ O GRADNJI JAŠKOV IN PREDOROV

V dneh 19. in 20. maja 1977 bo v Berlinu mednarodno posvetovanje — kolokvij na temo: Gradnja jaškov in predorov. Program obsega vrsto strokovnih predavanj in razgovorov, ki jih bodo vodili določeni strokovnjaki. Na to posvetovanje so vabili tudi naše strokovnjake.

INVESTICIJSKI NAČRT BRITANSKE PREMGOVNE INDUSTRIJE

Poleg nafte in plina bo tudi premog v britanski energetiki držal v naslednjih letih svojo pomembno vlogo. Z reaktiviranjem starih ter aktiviranjem novih premogovnikov, se bo proizvodnja premoga do leta 2000 povečala od sedanjih 122 ton na 170 milij. ton. Investicije bodo leta 2000 dosegle 10 mlrd. funt šterlingov. V obdobju 1984—2000 se bodo potrebe po premogu povečale na maksimalno 200 milijonov ton; po-

trebno bo torej zagotoviti nove proizvodne kapacitete za letno 30 milijonov ton premoga.

AMERIKANCI REORGANIZIRAJO ENERGETIKO

Novi ameriški predsednik Carter je pred kratkim predlagal kongresu, da bi osnovali enotno ministrstvo za energetiko, ki bi vključevalo v glavnem vseh 9 obstoječih agencij, ki se doslej ukvarjajo z energetiko in energetskimi problemi. Vseh teh 9 agencij ima skupno zaposlenih blizu 20.000 sodelavcev. Novo ministrstvo bo razpolagalo z ogromnimi sredstvi, že v naslednjem letu z 10,6 milijard dolarjev. V tem okviru nameravajo zediniti tudi 19 doslej odvojenih energetskih programov, ki jih sedaj uresničuje njihova zvezna vlada.

PRIDOBIVANJE PREMOMA NA MADŽARSKEM

Letos bodo madžarski premogovniki nakopali skupno 25,1 milijona ton premoga. Po kakovosti je premog nekoliko slabši od pridobljenega premoga v preteklih letih. Okrog 70 % pridobljenega premoga porabijo termoelektrarne. Trenutno vlagajo precejšnja sredstva za modernizacijo odkopov in transporta ter izboljšanje tehnike varstva pri delu v premogovnikih.

NA HRVATSKEM NOVE REZERVE PREMOMA

Svet za energetiko in nekovine pri Gospodarski zbornici Hrvatske, je sklenil, da je treba sistematično raziskati nahajališča premoga na Hrvatskem, kar je doslej razmeroma zastajalo. V glavnem so premog doslej pridobivali v Istrskih premogovnikih Raša in to za potrebe termoelektrarne Plomin I. Manjše količine premoga so pridobili v Ivanečkih premogovnikih, ki pa so sredi preteklega leta prenehali s proizvodnjo. Zato nameravajo kmalu pristopiti k izdelavi in izvedbi programa raziskovalnih del. Porabniki premoga na Hrvatskem porabijo letno okoli 1,6

milijonov ton premoga in ga uvažajo iz drugih republik. Po drugi strani pa nameravajo zgraditi nove termoelektrične objekte, katerih pogonsko gorivo bi bilo premog. Mnenja so, da bi se ta aktivnost odvijala v okviru elektrogospodarstva in ustreznih institucij.

REKORD HIDROELEKTRARNE DJERDAP

Hidroelektrarna Djerdap je letošnje jubilejno leto — 40-letnico prihoda tovariša Tita na čelo KPJ in njegovega 85-letnega rojstnega dne, zabeležila z novimi rekordi v proizvodnji električne energije. Doslej so močne turbine te naše največje hidroelektrarne proizvedle 30 milijard kWh električne energije, od kar so jih 6. avgusta 1970 spustili v obratovanje. S temi izrednimi proizvodnimi rezultati nadaljuje Djerdap tudi letos. 1. februarja t.l. so postavili nov dnevni rekord, ko so proizvedli 24,13 milijonov kWh električne energije. Letos nameravajo pričeti z izgradnjo hidroelektrarne Djerdap II, ki jo bodo zgradili pri Kusjaku, to je okrog 80 km nižje od Kladova. Na jugoslovanskem delu bo imela zmogljivost 215 MW in bo dajala letno 1,3 milijarde kWh električne energije.

V ZR NEMČIJI ZAČASNO NE BODO GRADILI NUKLEARNIH ELEKTRARN

Uradni predstavniki zahodnonemških oblasti pokrajine Severni Rein — Westfalija so sporočili, da so januarja t.l. sklenili odložiti zgraditev novih nuklearnih elektrarn na njihovem območju vse dotlej, dokler ne bodo rešili vprašanja odlaganja radioaktivnih odpadkov. Zato bodo revidirali program razvoja nuklearne energetike v ZR Nemčiji.

NOVE NAPRAVE ZA RECIKLIRANJE TOPLOTE

Zahodnonemška firma May R. K. G. iz Ansberga je pokazala na sejmu evropskih novosti v Domotechika v Kölnu, napra-

vo za recikliranje toplote, ki omogoča do 15-0/0 prihranek pri stroških za ogrevanje prostorov. Nov aparat koristi 8 V električne energije na uro. Cena za ta aparat znaša okoli 120 DM v prodajalnah. Aparat je možno montirati in vklopiti v 15 minutah, njegovo bistvo pa je v tem, da omogoča boljšo razporeditev obstoječe toplote v prostoru.

KITAJSKA IZVAŽA PREMOG NA JAPONSKO

Kitajci in Japonci predvidevajo, da bo Kitajska lahko dobavljala Japonski letno po 1 milijon ton premoga od leta 1980 dalje. Japonci so zainteresirani za kitajski premog za termoelektrarne predvsem za tiste, ki leže na jugu Japonske.

UPORABA SONČNE ENERGIJE

Od 14. do 18. februarja t.l. je bil na Dunaju sestanek predstavnikov oziroma strokovnjakov 12 držav in 7 mednarodnih organizacij. Razpravljali so o tem, kako bi čimbolje izkoristili sončno energijo kot nov energetski vir. Govorili so tudi o izpopolnitvi obstoječih naprav za uporabo sončne energije, kakor tudi o možnostih proizvodnje opreme za elektrarne na sončno energijo v državah v razvoju.

RAZVOJ ENERGETIKE V ARGENTINI

Argentina načrtuje, da bo do leta 1985 investirala 20 milijard dolarjev v raziskave energetskih virov in za njihovo eksploatacijo. V glavnem bodo sredstva namenjena za raziskave na nafto in uran, le pol milijarde dolarjev pa je predvidenih za premogovnike.

RAZVOJ NOVIH ELEKTRIČNIH BATERIJ

V ZDA mnogo delajo na razvoju super električnih baterij za akumuliranje energije v elektrarnah in za električna vozila, vendar pa je njihovo bodoče polno izkoriščanje še precej daleč. Računajo, da bodo nove vr-

ste baterij pričeli uporabljati šele v naslednjem desetletju. Računajo, da bo njihovo izkoriščanje zelo široko, tako v elektrarnah za akumuliranje energije, pa tudi v velikih industrijah. Tudi električna vozila na te baterije bi bila znatno boljša od sedanjih svinčenih baterij. Vozilo bi z novo baterijo lahko imelo hitrost 55 milj na uro. Z eno polnitvijo bi lahko prevozili razdaljo 180 milj, kasneje pa tudi 250. Tudi cena električnih avtomobilov bi bila povoljnější od cen avtomobilov s klasičnim motorjem, le nabavni stroški baterij bi bili nekoliko večji. Material za izdelavo baterij litij — žveplo in natrij — žveplo.

ELEKTRARNA NA VETER

Po ocenah zahodnonemškega ministrstva za raziskave računajo, da bi do leta 1980 velike elektrarne na veter lahko predstavljale prvo zamenjavo elektrarn na mineralna olja, zemeljski plin, premog ali jedrsko energijo. Največja svetovna elektrarna na veter, za katere gradnjo bi potrebovali od 4 do 5 milijonov nemških mark, bi proizvedla do 3000 kWh električne energije na uro. Rotor z lopaticami bo imel premer od 80 do 120 m. Obračal pa bi se okoli osi na višini okrog 100 metrov nad zemljo. Da bi lahko dobili proizvodnjo okoli 3 MW bi morali postaviti 430 takšnih stolpov, da bi lahko dosegli zmogljivost nuklearne elektrarne.

PROIZVODNJA PREMOMA V JUGOSLAVIJI

Pričakujejo, da bodo jugoslovanski premogovniki proizvedli letos skupno 40,5 milijonov ton črnega in rjavega premoga ter lignita. To pomeni, da se ta veja energetike v skladu z energetsko politiko države naslanja v kar največji meri na domače vire. V začetku leta so le kolumbijski in kosovski rudarji pomembneje povečali dobave premoga napram istemu razdobju leto poprej, medtem ko so vsi ostali jugoslovanski premogovniki dobavili termoelektrarnam manj premoga. Hidroelektrar-

ne imajo vso zimo in pomlad dovolj vode, akumulacijska jezera so tako polna kot že dolga leta doslej niso bila. Elektrogospodarstvo je v letu 1976 povečalo porabo premoga za 4,1 milijon ton napram letu 1975, medtem ko je industrija zmanjšala naročila. Morda potiskajo premog ob stran, na račun hitrejšega prodora drugih vrst goriv. Če bi bilo res, potem so ta gibanja v nasprotju s sprejeto energetske politiko naše države in dolgoročno orientacijo na lastne vire energije. Pri tem seveda ni govora o zamenjavi tekočih goriv za vsako ceno, pač pa o racionalni porabi uvožene energije. Po energetski bilanci namreč ta uvožena energija predstavlja 40,2 % od skupno potrebne energije, kar ni tako majhna postavka gledano s stališča plačilne bilance.

AMERIŠKA PROIZVODNJA PREMOGA

Po začasnih podatkih rudarskih oblasti je znašala proizvodnja premoga, vključno z lignitom, v letu 1976 skupno 603,3 milijona ton, kar je 15 milijonov ton več kot v letu 1975. Okoli 55 % premoga so pridobili na površinskih kopih. Vrednost pridobljenega premoga znaša okoli 13,3 milijarde dolarjev. Izvoz premoga je bil zmanjšan na 54,4 milijona ton, kar je 5,5 milijona manj kot leto poprej.

NOVE REZERVE PREMOGA V KOLUMBIJI

V centralnem delu Kolumbije so odkrili nove rezerve premoga, ki jih cenijo na okoli 3,74 milijard ton. Tretjina teh rezerv je visoko kakovostni premog, uporabljen v metalurgiji. Nova nahajališča leže v bližini Bogote, na približno 275 km². Skupne kolumbijske rezerve cenijo na okoli 40 milijard ton; večina teh doslej še ni bila nikoli eksploativirana.

VEČ PREMOGA V SRBIJI

Po podatkih Gospodarske zbornice Srbije so na ožjem področju Srbije v letu 1976 proizvedli skupno 10 milijonov 768.072 ton premoga, kar je 10 % več

kot v letu 1975. Povečanje se nanaša v glavnem na večjo proizvodnjo lignita, medtem ko je proizvodnja črnega in rjavega premoga nazadovala.

RAZVOJ ČEHOSLOVAŠKE PREMOGOVNE INDUSTRIJE

V ČSSR so izdelali perspektivni program razvoja premogovne industrije za naslednjih 15 let. Po tem programu naj bi proizvodnja vseh vrst premoga narasla do leta 1980 na skoraj 125 milijonov ton, 10 let kasneje pa na 135 milijonov ton letno.

RUDNIK KREPOLJINA V REMBASU

Rudnik rjavega premoga v Krepoljinu, občina Žagubica, posluje od začetka t.l. kot TOZD OZD Rembas iz Resavice. Načrtujejo razvoj tega rudnika, tako da bi do leta 1980 proizvedel letno okoli 100.000 ton premoga letno. Letošnja proizvodnja bo znašala okoli 30.000 ton letno, kar je 3-krat več kot prejšnja leta.

TEŽAVE JEDRSKIH ELEKTRARN Z GORIVOM

Nekaj tehnološko najnaprednejših nuklearnih elektrarn je ogroženih, ker ameriške dobave visoko obogatene urana 235 zaostajajo. Uran potrebuje ZR Nemčija za raziskave in prototipne reaktorske programe. Nukem, glavni nemški uvoznik urana in proizvajalec gorilnih elementov trdi, da bo ZRN zmanjkalo visokoobogatene uranskega goriva v sredini leta 1977, če se bodo sedanje težave nadaljevale. Zmanjšane dobave obogatene urana so direkten rezultat popolne revizije izvozne politike za ameriška nuklearna goriva, ki jo je uveljavila nova Carterjeva administracija takoj po prevzemu oblasti.

BLIŽJE NOVIM ENERGETSKIM VIROM

Nedavno tega smo sprejemali tudi srednjeročni razvoj energetike v republiki in federaciji. Cilji so jasni, vendar pa po-

drobnosti niso poznane v tolikšni meri, zato je prav, da na kratko povzamemo, če se investicije ujemajo s proklamirano energetske politiko naše države. Nujno je, da ugotovimo, če nismo kaj izgubili zaradi nepravilnega dogovarjanja in sporazumevanja in ali bo možno zamujeno nadoknaditi s hitrejšim tempom. Lahko trdimo, da gradnja energetskih objektov poteka normalno, le ritem dela včasih ni takšen kot smo pričakovali.

V letu 1977 računamo, da bo znašala proizvodnja:

— 40,5 milijonov ton črnega in rjavega premoga ter lignita;

— 12,3 milijona ton surove nafte bo predelane, od tega bo uvožene 8, 31 milijonov ton;

— 2 milijarde normalnih m³ zemeljskega plina;

— 300.000 ton plina propanbutan;

— 46,62 milijard kWh električne energije.

S tem v zvezi pa bo treba opraviti letos pa tudi prihodnja leta velike investicijske podvige, da bi lahko načrtovano proizvodnjo raznih virov energije.

IZKORIŠČENOST INDUSTRIJSKIH ZMOGLJIVOSTI V ZRN V LETU 1977

Medtem ko je povprečna stopnja izkoriščenosti zmogljivosti v zahodnonemški industriji približno 90 %, v začetku leta 1977 to povprečje v številnih panogah ni bilo doseženo. Najslabše se je odrezala jeklarska industrija ter lahka kovinska industrija s 33,7 %, sledijo gumarska industrija s 75,9 %, živilska industrija z 78 %, elektrotehnična industrija z 78,9 %, strojegradnja z 80,8 %, tekstilna industrija z 80,9 %, industrija železnih, pločevinastih in kovinskih izdelkov z 82,8 %, barvna metalurgija s 83,6 %, pohištvo s 84,4 %, fina mehanika in optika s 85,3 %, pisarniška in elektronska tehnika z 88,7 %, tekstilna konfekcija z 92 % in avtomobilska industrija s 95,7 %. Neizkoriščene ka-

pacitete pa zavirajo tudi investicije. Po podatkih IFO-instituta bosta 2/3 anketiranih podjetij v gospodarskem letu 1977/78 investirali v enakem obsegu kot v letu 1975/76, delno pa celo manj kot v letu 1975/76.

NOVO NAHAJALIŠČE PREMOGA V VELIKI BRITANIJI

Zahodno od Coventryja so odkrili obsežna nahajališča premoga, ki jih cenijo na 200 milij. ton. Začetna letna zmogljivost premogovnika bo dosegla 1,75 milij. ton., pozneje bo povečana na 3,5 milij. ton letno.

V nekaj vrstah

KLUB PRVOJUNIJSKIH BORCEV

Dne 4. marca so se sestali v prostorih občine Trbovlje udeleženci — člani kluba prvojunjskih borcev. Klub je bil ustanovljen na pobudo občinske konference SZDL Trbovlje, občinska skupščina Trbovlje pa je ta klub ustanovila s posebnim sklepom. Klub preživelih udeležencev zgodovinskega spopada z Orjuno, dne 1. junija 1924, je sprejel program in pravila delovanja. Za predsednika je bil izvoljen Janko Čič iz Maribora, za namestnika pa Karl Razboršek iz Trbovelj.

RIBIČIČ V ZASAVJU

Dne 1. marca t.l. se je mudil v Zagorju, Hrastniku in Trbovljah Mitja Ribičič, predsednik republiške konference SZDL Slovenije. V dopoldanskih urah je imel v Kisovcu širši razgovor s predstavniki družbenopolitičnih organizacij, družbenopolitičnih skupnosti in temeljnih ter drugih organizacij. Tu je govoril tudi o vlogi in uspehih krajevnih skupnosti, celodnevni osnovni šoli, itd.

Po končanem razgovoru se je udeležil še posveta v Hrastniku,

istega dne ob 16. uri pa je imel v predavalnici Delavskega doma v Trbovljah razgovor s širšim političnim aktivom iz Zasavja, o najaktualnejših družbenopolitičnih in družbenoekonomskih problemih.

PREDNOSTNA LISTA JE SPREJETA

Zbor enote za družbeno pomoč pri samoupravni stanovanjski skupnosti v Trbovljah, je koncem februarja t.l. sprejel dokončno prednostno listo in razdelil 60 solidarnostnih stanovanj na temelju določil pravilnika o pogojih in merilih za dodeljevanje najemnih stanovanj zgrajenih s sredstvi te enote. Od teh stanovanj je bilo 39 dodeljenih družinam z nizkimi osebnimi dohodki, 11 stanovanj mladim družinam, 7 stanovanj Zvezi borcev NOB, 3 stanovanja pa so bila prerazporejena.

OSEBNI DOHODKI V PRETEKLEM LETU

Po podatkih zavoda za statistiko SR Slovenije so znašali povprečni mesečni osebni dohodki zaposlenih v družbenem sektorju v Sloveniji v letu 1976:

	bruto din	neto din
družbeni sektor		
skupaj	5.838	4.068
gospodarstvo	5.639	3.932

Poprečni osebni dohodek na zaposlenega v Sloveniji je v preteklem letu znašal 3.932 din neto. Najnižji osebni dohodek je znašal 60 % od tega zneska, to je 2.359 din, zajamčeni osebni dohodek pa 55 % oziroma 2.163 din neto.

Nagrada ob upokojitvi znaša najmanj 2 in največ 3 neto povprečne osebne dohodke na zaposlenega v SR Sloveniji v preteklem letu. Enaki zneski gredo tudi ob smrti delavca najožjim družinskim članom. Kdor je upravičen na 2 poprečna mesečna osebna dohodka dobi izplačanih 8.136 din neto, upravičenci na 3 mesečna poprečja pa 12.204 din.

NATEČAJ ZA GRADBENA POSOJILA V ZAGORJU

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Zagorje je v začetku marca razpisala natečaj za najetje posojil za nakup etažnih stanovanj in za indivi-

Človek, delo in kultura — 25. 2. 1977, je gostovalo na odru Delavskega doma v Trbovljah Sentjakobsko gledališče iz Ljubljane. Nastopili so s komedijo Carla Goldinija — Lažnik. Na fotografiji Janez Oberžan, tehniški sekretar družbenopolitičnih organizacij, ki je v imenu sindikata REK Zasavje, kot organizatorja gostovanja, pozdravil igralce na odprtem odru. (Foto A. Bregant)

dualno stanovanjsko gradnjo. Posojilo lahko najamejo delavci zaposleni v TOZD, OZD in drugih organizacijah, ki na podlagi družbenega dogovora združujejo del sredstev stanovanjskega prispevka pri LB podružnici Trbovlje, s katerim razpolaga samoupravna enota za graditev stanovanj pri tej stanovanjski skupnosti. Natečajni znesek znaša 1.300.000 din. K prijavi na natečaj za najetje posojila mora kupec etažnega stanovanja, kakor tudi graditelj lastne stanovanjske hiše predložiti razno dokumentacijo. Odplačilna doba bo določena po kreditni sposobnosti prosilca in ni daljša od 15 let. Obrestna mera je 4 %, rok za predložitev pa je 15. april 1977. Ponudbo je treba poslati samoupravni stanovanjski skupnosti občine Zagorje ob Savi, Cesta zmage 7.

V MAJU BO SREČANJE DOMAČIH IN ZAMEJSKIH PEVSKIH ZBOROV

Dne 21. maja 1977 bo v Trbovljah tradicionalno srečanje pevskih zborov iz zamejstva in Slovenije, povezano pa bo z raznimi jubileji, ki jih praznujemo v letošnjem letu v naši domovini. Prireditve bo potekala v Delavskem domu v Trbovljah.

Na prireditvi, ki bo organizirana pod geslom »Pesem ne pozna meja« bodo sodelovali moški in dekliški zbor Vesna iz Križa pri Trstu, mešani zbor Primorac iz Trebč pri Trstu, moški zbor Jezero iz Doberdoba, mešani zbor Edinost iz Pliberka, mešani zbor Franz Zgonik iz Branika, mešani zbor Svobode II Trbovlje in Trboveljski oktet. Nastopajoči bodo dali poudarek ne le jubilejnim prireditvam, pač pa tudi boju in prizadevanju Slovencev v Italiji in Avstriji za njihov narodnostni obstoj in razvoj. Srečanje v Trbovljah organizira DPD Svoboda II.

CESTO TRBOVLJE — PREBOLD BODO MODERNIZIRALI

Koncem februarja t.l. so se sestali v Preboldu predstavniki

republiške skupnosti za ceste ter občinskih skupščin Žalec, Trbovlje, Zagorje in Hrastnik. Razpravljali so o možnostih moderniziranja blizu 15 km makadamske ceste, ki vodi od Trbovelj preko Podmeje do Latkove vasi v Savinjski dolini. Dogovorili so se, da bodo cesto v tem srednjeročnem obdobju razširili in deloma asfaltirali. Zaenkrat naj bi modernizirali le odsek od Trbovelj do Podmeje v doližni 4,5 km. Interes pa je obojestransko zelo velik, zato so našli tudi skupni jezik in se dogovorili, da bi cesto v celoti asfaltirali, s čimer bi bila dana možnost sodobne povezave revirjev s Savinjsko dolino in s tem z bodočo hitro cesto Maribor—Ljubljana.

V HRASTNIKU ZAČASNA PREPOVED GRADENJ

Koncem februarja so delegati vseh treh zborov občine Hrastnik na predlog izvršnega sveta te občine, sprejeli sklep o začasni splošni prepovedi za vse vrste gradenj na območju občine Hrastnik, za katero so sprejeti zazidalni načrti, dokler ne bodo to območje geološko in hidrološko raziskali. Ta sklep je v zvezi z plazovi, ki povzročajo škodo na raznih gradbenih objektih in komunalnih napravah. Ta sklep o začasni prepovedi gradenj pa ne velja za gradnje družbenih objektov, če investitor predloži dokaz o geoloških in hidroloških raziskavah tal. Za vse vrste gradenj na drugih zazidljivih območjih mora pristojni upravni organ za urbanizem in gradbeništvo, pridobiti predhodno pismeno pozitivno soglasje komisije za sanacijo plazov pri izvršnem svetu občine Hrastnik.

PRIČETEK GRADNJE MOSTU ČEZ SAVO

25. februarja t.l. so po večih tednih odkar so slavnostno objavili pričetek gradnje novega mostu v Trbovljah, dejansko pričeli s pripravljalnimi deli pri železniški postaji v Trbovljah. GIP BETON Zasavje, TOZD Operativa Zasavje Trbovlje, je namreč potem, ko je bilo izdano gradbeno dovoljenje z zamu-

do, pričelo z obsežnimi zemeljskimi deli za ureditev in gradnjo mostnih priključkov, opornih zidov na levem in desnem bregu Save ter urejanje zgornjega ustroja cestišča. Vrednost teh del je 27 milijonov din. Most bo gradil mariborski GRADIS, celotna investicijska vrednost za most z vsemi priključki pa znaša 42 milijonov din.

Hkrati pripravljajo tudi pričetek gradnje dovozno-odvoznih pentelj pri cementarni, za potrebe REKZ (TET, Separacije, itd.) in Cementarno. S tem naj bi v bodoče odpadel motorni promet čez tovarniške prostore cementarne. Po izjavah predstavnika republiške skupnosti za ceste bo most v Trbovljah dograjen še letos, za normalni promet pa bo sposoben v začetku januarja 1978.

ZVEZNI ODBOR ZA PROSLAVO VELIKIH OBLETNIC

Predsedstvo CK ZKJ je na svoji 27. seji, dne 2. 3. 1977 izvolilo odbor za proslavo 40-letnice prihoda Josipa Broza Tita na čelo KPJ — ZKJ in njegovega 85-letnega rojstnega dne. Predsednik odbora je Dušan Petrovič-Šane, zastopani pa so člani odbora iz vseh republik in pokrajin. Odbor bo organiziral celotno nadaljnjo aktivnost ob jubileju.

CILJ — DOSEČI DELAVSKO VEČINO

Zagorske osnovne organizacije ZK imajo po podatkih ob koncu februarja t.l. 747 članov, od tega je približno 44 % delavcev, 34 % mladih in 29 % žensk. Pričakujejo, da bodo XI. kongres ZKJ in VIII. kongres ZKS dočakali z delavsko večino v ZK. V pokongresnem obdobju so podvojili število osnovnih organizacij, oblikovali so številne nove aktive in svete ZK, kar tudi zagotavlja uresničevanje predkongresnega cilja: zagotoviti resničen ustavni položaj delavca in občana ter zagotoviti delavsko večino v ZK. V pokongresnem obdobju je bilo sprejetih 221 novih članov, od kate-

rih je večina delavcev in mladih. Sprejem v ZK je nagrada za zavzeto, uspešno in dobro delo bodisi v ZSMS ali SZDL. Na temelju teh kriterijev ocenjujejo te kandidate osnovne organizacije, potem pa še kadrovska komisija pri komiteju občinske konference ZKS. Po udarek se daje kvaliteti in ne kvantiteti.

ŠTAFETA OB DNEVU MLADOSTI

Priprave za proslavo dneva mladosti, ki bo letos potekala v znamenju velikih Titovih jubilejev, prehajajo v zaključno fazo. Zvezni odbor za proslavo dneva mladosti je 8. marca sprejel program, po katerem je štafeta mladosti 27. marca t.l. pričela teči iz Niša. Sprejeli so tudi merila za izbiro mladincev, ki bo izročil štafetno palico ter idejno rešitev za oblikovanje štafetne palice in scenarij za

zaključno prireditev na stadionu JLA v Beogradu. Pred odhodom Titove štafete je bilo 26. marca v niški trdnjavi več prireditev. Program osrednje proslave v Beogradu je zasnovan kot enotna predstava in ne kot posamezne točke temveč kot skupek glasbe, gibanja, besed, svetlobe in barv. Idejni pomen predstave je pogled v prihodnost, hkrati pa je tudi pogled nazaj na vire aktivnosti, ki so postavili temelje vsega kar danes smo in kar hočemo biti jutri.

POSLOVANJE OBČINSKIH ZDRAVSTVENIH SKUPNOSTI V LETU 1976

Občinske zdravstvene skupnosti in regionalna zdravstvena skupnost Ljubljana, kamor sodijo tudi občine Hrastnik, Trbovlje in Zagorje, so dosegle v letu 1976 naslednje najpomembnejše rezultate:

Opis	regija	%	Hrastnik	Trbovlje	Zagorje
dohodki skupaj	1.911,302.063	107,3	30,754.025	83,485.776	36,165.067
izdatki skupaj	1.734,231.960	105,8	38,675.279	80,743.804	51,316.846
od tega:					
neposredno zdravstveno varstvo	1.407,286.742	106,5	31,511.017	64,558.352	42,376.798
denarna nadomestila in povračila	276,361.193	106,1	6,187.990	13,661.309	7,705.798

Število zdravnikov, zobozdravnikov in farmacevtov v letih 1975 in 1976, v občinah Hrastnik, Trbovlje in Zagorje:

1. Na področju občine Trbovlje je bilo v splošnih ambulantah v letu 1976 9 zdravnikov (leta 1975 10), poprečno na zdravnika 2077 prebivalcev; število zobozdravnikov v letu 1976 10 (9), na zdravnika 1842 prebivalcev; število farmacevtov v letu 1976 2 (2), na farmacevta 9210 prebivalcev;

2. na področju občine Hrastnik 8 splošnih zdravnikov (8), eden na 1383 prebivalcev; zobozdravnikov 7 (6), eden na 1581 prebivalcev; farmacevti 1 (1), eden na 11.065 prebivalcev;

3. na področju občine Zagorje je splošni zdravniki v letu 1976 8 (7), eden na 1997 prebivalcev, zobozdravniki 8 (8), eden na 1997 prebivalcev; farmacevti 2 (1), eden na 7990 prebivalcev.

30 LET TOZD OPERATIVA ZASAVJE

TOZD Operativa Zasavje, Trbovlje, ki je združena v GIP BETON Zasavje, je 18. marca 1977, proslavila svoj 30-letni obstoj. Dne 30. 1. 1947 je okraj Trbovlje ustanovil Okrajno gradbeno podjetje — Ograd, Trbovlje. Leta 1954 se je preimenovalo v SGP Zasavje, Trbovlje, od 1. 1. 1974 dalje pa deluje kot TOZD v GIP BETON

Zasavje, Zagorje. V razvoju te delovne organizacije ne smemo pozabiti dejstva, da se je prav to gradbeno podjetje v letu 1959 (hkrati tudi SGP Hrastnik), zelo okrepilo z vsemi brezplačno prenešenimi osnovnimi sredstvi, orodjem in inventarjem, pa tudi z vsemi strokovnimi in drugimi kadri, z opustitvijo takratnega stavbnega oddelka in mizarne zunanega obrata takratnega rudnika Trbovlje-Hrastnik. TOZD oz. OZD ob praznovanju svojih jubilejev rade pozabljajo z navedbo, da so takrat šele postala nekoliko večja gradbeno podjetja, ki so bila sposobna prevzemati v izvajanje tudi večja gradbena in obrtniška dela. V vseh teh letih je ta delovna organizacija zgradila veliko število industrijskih, komunalnih, stanovanjskih, turističnih, gostinskih in drugih objektov, najsi v Trbovljah ali v drugih krajih. K uspehu in jubileju lahko čestitamo celotnemu 505-članskemu kolektivu TOZD Operativa Zasavje, Trbovlje, z željo, da bi tudi v naslednjih letih z enako prizadevnostjo in uspehi ustvarjal skupno z ostalim združenim delom za še boljši jutrišnji dan.

POKROVITELJSTVO MLADIM KULTURNIKOM

Delavski svet TOZD Rudnik premoga Trbovlje je na svoji 10. seji v tej mandatni dobi, dne 4. februarja 1977, sprejel na predlog Osnovne šole Trbovlje, pokroviteljstvo nad šolskim kulturnim društvom, ki so ga ustanovili na tej šoli 9. februarja 1977. Novo ustanovljeno kulturno društvo nosi naslov Srečno.

MEDICINSKE SESTRE V JAMI

Dne 25. februarja 1977 so imele v organizaciji Splošne bolnišnice Trbovlje strokovni seminar operacijske sestre Slovenije. Seminarja so se udeležile medicinske sestre iz vse Slovenije. Posvetovanje je potekalo na temo o jamskih poškodbah, njihovem nastanku in zdravljenju. Predavanje, ki ga je imel dr. Marjan Kržišnik je zelo lepo

uspelo in je naletelo na izredno navdušenje. Predvajan pa je bil tudi kratek dokumentarni film o delu reševalne ekipe. Na koncu so si udeleženske seminarja ogledale jamska delovišča TOZD rudnik Trbovlje, kar je bilo za njih izredno in nepozabno doživetje. Organizatorji in udeleženske so se za sodelovanje naših sodelavcev lepo zahvalili.

IZ DELA OBČINSKE SKUPŠČINE HRASTNIK

Zbori občinske skupščine Hrastnik so na svojem zasedanju, dne 21. oziroma 22. februarja 1977 sprejeli naslednje najpomembnejše sklepe:

— dogovor o usklajevanju davčne politike v letu 1977, ki izvira iz načela, da bi družbenopolitične skupnosti v SRS zagotovile obveznost plačevanja davkov tako, da se z njim spodbuja zavezanca k večji produktivnosti dela in da ne pride do neutemeljenih razlik v višini obveznosti med posameznimi družbenopolitičnimi skupnostmi;

— družbeni dogovor o skupnih osnovah in merilih za podeljevanje priznavalnine udeležencem NOB in drugih vojn, katere urejajo občine s svojimi predpisi. S tem se v naši republiki ureja enotno izplačevanje priznavalnin;

— sprejeli so spremembe in dopolnitve statuta skupščine revirskih občin Trbovlje, nadalje dogovor revirskih občin o reševanju skupnih vprašanj in interesov družbenega razvoja za obdobje 1976—1980;

— sprejeli so družbeni dogovor o ustanovitvi skupnih inšpekcijskih služb za občine Hrastnik, Trbovlje in Zagorje, prav tako tudi družbeni dogovor o ustanovitvi skupne geodetske uprave za vse tri občine;

— dali so soglasje k samoupravnem usporazumu o ustanovitvi samoupravne interesne skupnosti za varstvo pred požarom občine Hrastnik in k statutu te skupnosti;

— sprejeli so sklepe o začasnih prepovedi gradnje na določ-

nih območjih v Hrastniku od 19. 1. 1977 dalje;

— sklenili so pristopiti k sofinanciranju modernizacije ceste Trbovlje—Podmeja—Žalec — priključek na hitro cesto;

— delegati so sprejeli ustrezna pojasnila na številna delegatska vprašanja, ki so jih stavljali delegati v zborih.

ŠOLANJE NA VIŠJIH IN VISOKIH ŠOLAH — PREDHODNA PRIJAVA

Vse, ki se nameravajo v šolskem letu 1977/78 vpisati v I. letnik katerekoli študijske smeri na visokošolskih organizacijah redno ali ob delu, se morajo vnaprej prijaviti. Revirska delavska univerza Trbovlje zbira prijave za študij ob delu v I. letniku za naslednje šole: višja upravna šola, visoka ekonomska-komercialna šola, visoka tehniška-strojna smer, visoka šola za organizacijo dela in pedagoška akademija — kovinarsko praktični pouk. Podrobnejša navodila so bila objavljena v Delu v začetku marca t.l.

RAZŠIRITEV BLAGOVNICE V HRASTNIKU

Splošno trgovsko podjetje Hrastnik, ki je združeno v SOZD Mercator Ljubljana predvideva, da bo letos razširilo obstoječo blagovnico na Trgu Franca Kozarja. V ta namen potrebujejo 5 milijonov din sredstev.

O USMERJENEM IZOBRAŽEVANJU

Dne 16. marca t.l. je predsednica republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje Ela Urlih — Atena skupno s predstavniki zavoda za šolstvo SRS, v Trbovljah govorila o usmerjenem izobraževanju. Posvet je pripravil medobčinski svet SZDL revirskih občin Trbovlje. Posebna komisija pri tem svetu je pripravljala projekt usmerjenega izobraževanja in bo kmalu prišel v javno razpravo tako v TOZD in OZD, kakor tudi v družbenopolitičnih organizacijah in interesnih skupnostih. Poudarek je bil dan potre-

bam združenega dela, sistem pa naj bi bil enoten za vso republiko; v tem okviru je treba iskati tudi ustrezne rešitve med posameznimi občinami in regijami.

PLIN V SLOVENIJI

Poročali smo že v našem glasilu, da so pred tedni pričeli z gradnjo plinovoda v Sloveniji na temelju večletnih priprav. Uradno pa je bilo gradbišče plinovodnega sistema odprto 17. marca pri Jakobskem dolu. Na tem otvoritvenem slavlju je bilo večje število predstavnikov slovenskega in jugoslovanskega gospodarstva ter političnega življenja, med drugim tudi predsednik IS Andrej Marinc, predsednik republiškega komiteja za energetiko Drago Petrovič ter predstavniki nizozemske in francoske firme, ki gradita plinovod. Ob tej priliki je imel Drago Petrovič govor, v katerem je posebej poudaril, da je jugoslovansko gospodarstvo doslej glede izkoriščanja zemeljskega plina, v primerjavi z drugimi državami, dokaj zaostajalo. Že leta 1980 naj bi zemeljski plin predstavljal 15 % vseh energetskega virov v Sloveniji, leta 1990 pa že 23 %. Na dan uradne otvoritve so bila dela že na 20 km od jugoslovansko-avstrijske meje pri Ceršaku. Prvega julija 1978 bo plinovod zgrajen že do Ljubljane z vsemi priključnimi plinovodi, do decembra 1978 do Jesenic, do konca leta 1979 pa do Nove Gorice oziroma Anhovega. Zmogljivost plinovoda bo 2,5 milijarde Nm³ na leto in bo zadostovala za porabnike v Sloveniji do leta 1995. Plin bomo dobivali iz Sovjetske zveze preko ČSSR in Avstrije. Vsi plinovodi bodo iz jeklenih cevi, dolžina vseh visokotlačnih plinovodov bo 550 km, magistralnih mestnih mrež pa 80 km. Dela izvajata najboljša ponudnika firmi Spie Batignolles iz Francije in Nacap iz Holandije. Poleg tega pa sodelujejo tudi naše delovne organizacije: Tehnika, IMP, Hidrogea in Iskra iz Slovenije ter Juvent iz Zagreba. Polovico del bodo opravili tujci, polovico domači. Plinovod

bo veljal, skupaj z obratnimi sredstvi, okoli 3,72 milijard dinarjev, sporazum za financiranje pa je podpisalo 89 slovenskih porabnikov. Nosilec programa plinifikacije v Sloveniji je PETROL, v sosednji Hrvaški pa INA. Krak plinovoda, ki bo segal do Nove Gorice, naj bi po letu 1983 služil za dovod novih dodatnih količin 1,5 milijarde Nm³ zemeljskega plina iz severne Afrike ali Bljižnjega vzhoda ter bo zato že pri gradnji ustrezno dimenzioniran. Del plina bo namenjenega tudi za potrebe Hrvatske.

NOVA INTEGRACIJA

Dne 21. aprila bodo glasovali delavci Strojne tovarne Trbovlje in TOZD Industrijska proizvodnja montaže in kooperacije IBT, o združitvi v delovno organizacijo STT. Dne 17. marca sta DS Strojne tovarne Trbov-

lje in TOZ IP MiK sprejela sklep o referendumu za združitve. Na skupni seji obeh samoupravnih organov je bil poudarjen pomen te združitve, ki po treh letih prihaja v sklepno fazo. Če se bodo delavci v obeh kolektivih na referendumu izrekli za integracijo, bo STT kot nova delovna organizacija zaživela že koncem aprila t.l. Po združitvi bo zaposlenih preko 1.800 delavcev, ki bodo ustvarili preko 511 milijonov celotnega dohoka. Spoznali so, da bodo z združenimi močmi hitreje okrepili gospodarsko moč delovne organizacije, s tem pa zagotovili večjo socialno varnost zaposlenih.

Hkrati pa bodo delavci livarne, ki sedaj delajo v sestavu TOZD IP MiK IBT glasovali o tem, da bi postal njihov obrat samostojna TOZD, nato pa se združi s tovarno glinice in aluminija Kidričevo.

dinamični družbi, kjer se interesi delavca in krajana najtesneje prepletajo.

Poleg uvodnih besed vsebuje bilten še opozorilo, ki se nanaša na praznovanje dveh pomembnih obletnic, to je 40-letnice ustanovitve KPS in 40-letnice prihoda tovariša Tita na krmilo jugoslovanske partije. Izdajatelja pripravljata tudi seminarje za normativno urejanje glasil v združenem delu, ki bodo obvezna za vse urednike.

Interne informacije so zelo dobrodošel pripomoček vsem delavcem pri urejanju glasil in kaže, da bodo resnično pomagala s svojimi napotki in sugestijami k izboljšanju dela na tem področju. Informacije bodo izhajale mesečno in vse kaže, da bodo prihajale točno. To si tudi najbolj želimo.

Druga izredna številka pa v uvodu napoveduje vsebino naslednje številke teh informacij in opozarja na praznovanje letošnjih jubilejev. Izdajatelj je za 24. marec pripravil srečanje novinarjev glasil v združenem delu v Trbovljah oziroma na Čebinah, katerega se je udeležil tudi Miha Marinko, ki je bil med ustanovitelji slovenske komunistične partije pred 40 leti na Čebinah.

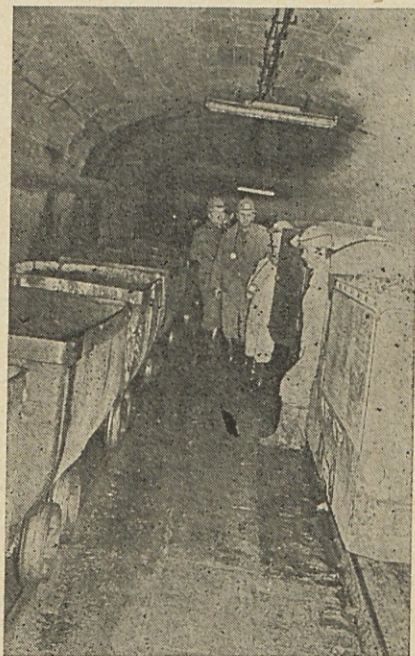
Izšle so prve interne informacije

Dne 17. februarja t.l., je izšla prva številka zelenih internih informacij, ki jih izdajata sektor republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije za obveščanje in politično propagando ter aktiv novinarjev v združenem delu pri društvu novinarjev Slovenije.

Izdajatelja sta te informacije pričela izdajati z namenom, da pomagata urednikom tovarniških glasil pri njihovem uredniškem delu oziroma pri oblikovanju vsebin posameznih števil.

Iz uvodne besede lahko povzamemo, da izhaja v Sloveniji 487 glasil v združenem delu, katerih ena številka glasila izide v nakladi 800.000 izvodov, torej gre za izjemno družbenopolitično in informacijsko moč, za pravo sedmo silo. Tovarniškega glasila, ali kakor jih sedaj imenujemo, glasila v združenem delu, so pri nas zrasla

spontano, iz skromnih ciklostiranih listov so se marsikod razvila že v vsebinsko bogata in tudi oblikovno privlačna glasila, ki jih po njihovi oceni prebira okrog milijon članov in njihovih družin. Med temi listi, ki so tako spontano zrasli pred 13 leti, je tudi naše glasilo Srečno. Izdajatelji žele z biltenom dopolniti določene vrzeli pri urejanju glasil, da bi na ta način postala še bogatejša in zanimivejša. Gre predvsem za delovno nalogo, da bi postala glasila središče družbenopolitičnih prizadevanj tako za strokovno, kakor tudi družbenopolitično izpopolnjevanje ter še doslednejšo družbeno uveljavljanje našega dela. Glasila v združenem delu so del enotnega informacijskega sistema v republiki. Tako kot samoupravljanje ni samo stvar neke tovarne, zato tudi obveščanje ni takega značaja, saj živimo v

V zveznem rovu Hrastnik-Dol.
(Foto J. Kirič)

Zdravku Švajgerju v spomin

Zdravko Švajger, dipl. inž. rud., obratovodja separacije v TOZD Separacija premoga Trbovlje, je umrl.

V ponedeljek, 14. 2. 1977, se je v večernih urah pričela širiti med kolektivom vest o nenadni smrti Zdravka Švajgerja, dipl. inž. rud., v prvem trenutku se nam je zdela ta vest neverjetna.

Istega dne dopoldan je bil med nami še vder in dobro razpoložen. Nihče ni ob koncu šihtha slutil, da nas je to pot poslednjikrat pozdravil z rudarskim »Srečno«.

Pokojni Zdravko Švajger dipl. inž. rud., se je rodil 6. 1. 1928 v Hrastniku. Doraščal je v revirjih in tako je imel mož-

nost, da je že v rani mladosti spoznal značilnosti življenja v revirjih. Ko se je kot gimnazijec med počitnicami zaposlil v rudniku, je поблиže spoznal tudi težavno in nevarno rudarsko delo. Ob vpisu na Rudarsko fakulteto v Ljubljani mu torej rudarski poklic ter način življenja v revirjih ni bil neznan. Po končanem študiju na Rudarski fakulteti leta 1962, se je zaposlil v naši delovni organizaciji. Začel je kot asistent na rudniku Hrastnik, toda že po nekaj letih mu je bila zaupana vzgoja mladih kadrov, prevzel je odgovorno delovno mesto vodje rudarskega šolskega centra. Ob združitvi vseh treh rudnikov v Zasavju, leta 1968, je prišel na separacijo v Trbovljah, kjer je opravljal dolžnost obratovodje separacije. Kljub temu, da je prišel na novo področje dela, mu je njegovo solidno strokovno znanje ter poznavanje ljudi omogočilo, da se je v novo sredino hitro vživel. Sodelavci so spoznali, da so z njim pridobili v svoj krog dobrega strokovnjaka, poštenega, vestnega ter pri delu natančnega tovariša. Zaradi teh odlik je bil priljubljen tako med sodelavci kot med celotnim kolektivom. Tudi v času, ko je bilo potrebno pri reševanju problemov vložiti vse znanje in trud, spomnimo se samo časa, ko smo gradili novo separacijo, je on ostal mi-

ren, nikdar ni povzdignil glasu niti na sestankih niti na razgovorih, nasprotno, bil je tisti, ki je vedno znal razburjenja duhovito pomiriti.

Kljub napornemu delu na strokovnem področju je aktivno sodeloval od leta 1968 naprej tudi v samoupravnih organizacijah. Tako je bil v letih 1969—1970 član upravnega odbora Zasavskih premogovnikov, ves čas od ustanovitve TOZD Separacija premoga Trbovlje, pa predsednik različnih kolektivnih izvršilnih organov.

Tudi v prostem času ni počival. Kot gimnazijec se je med počitnicami redno udeleževal mladinskih delovnih akcij. V študentskih letih se je vključil v Avto-moto društvo v Hrastniku, kjer je vse do zadnjega opravljal pomembne funkcije.

Zdravko Švajger nas je zapustil v času ko stoje pred nami odgovorne in težke naloge. S svojimi bogatimi izkušnjami, ki si jih je nabral tako na strokovnem področju kot na področju samoupravljanja, bi nam pri reševanju teh nalog lahko mnogo pomenil.

Nenadna smrt ga je iz naših vrst iztrgala za vedno, toda njegov lik bo zaradi njegovih vrlin ohranjen v lepem spominu!

Sodelavci

TOZD separacija premoga Trbovlje

Ali je stres potreben?

Stresu ali napetosti pravimo tudi »bolezen našega časa«. Avstrijsko-kanadski zdravnik dr. Hans Selye pa trdi, da je vsakdanji stres potreben, in da

bo isti povzročil bolezen le takrat, če ga bo spremljal občutek neugodja. To svojo trditev podpira z dejstvom, da napetost stimulira izločanje hormo-

nov, kar je velikokrat zaželeno glede na ugotovitve, da so s hormoni povezane reakcije »obveščanje« organizma in obrambe. Pod vplivom stresa —

pravi dr. Selye, smo tudi v snu, zato gubitek »normalnega« stresa lahko pomeni bolezen.

Na enem inštitutu v ZDA je v tej smeri zabeležen preizkus. Za eksperimentalno obdelavo je sprejeta skupina zdravih ljudi, prostovoljcev, ki so imeli kot edino nalogo le to, da odležijo nekaj tednov. Kljub visoki strokovni negi in stalni skrbi, da niti eden od teh ljudi ne doživi niti enega stresa, so čez tri tedne ugotovljene motnje v krvnem obtoku raziskovancev; po šestih tednih pa ni niti eden od njih, brez nevšečnosti, zdržal na nogah dalj kot tri minute. Rezultati tega preizkusa se torej nekako ujemajo z besedami dr. Selyeja, ki pravi: »Največji stres je brezdelje«.

V nadaljnji nalogi napetosti pa dr. Hans Selye razlikuje stres od »distresa«, ki je povezan z neugodjem in katerega bi lahko prevedli kot mora, prisila, izčrpanost, skrbi, pomanjkanje sreče. Torej stres ne ogroža osebo, ki veliko, hitro in dolgo dela, če dela navdušeno in z uspehom. Ogroženi so tisti, ki zaradi svoje neuravnovešenosti večno dirkajo, pri tem pa so vedno nezadovoljni s svojimi uspehi in se čutijo zapostavljeni, ogroženi, polni strahu za svoj ugled, službo in materialne dobrine. Napetost v teh primerih nima pozitivnega učinka, ampak nasprotno: prihaja do niza biokemičnih reakcij, katere imajo lahko kot končno posledico organsko bolezen.

Thomas Holmes, profesor psihiatrije, je pri proučevanju vzrokov napetosti objavil tabelo stresov, v kateri je posamezne strese označil s poeni. Tako je na primer iz tabele razvidno, da je najmočnejši stres smrt zakonskega partnerja, katerega je avtor ocenil s 100 poeni, potem ločitev s 73, težka bolezen ali poškodbo s 53, poroko s 50, izgubo službe s 47, upokojitve s 45, težave v spolnem življenju s 39, spremembo poklica s 36 in selitev z 20 poeni. Če število

vseh poenov, pri eni osebi v enem letu, preseže vrednost 300, se gotovo vselej ugotovi kakšna bolezen na srcu, ožilju, čir želodca, alergija, kožne bolezni, depresije itd.

Profesor Selye ugotavlja dve možnosti v preprečevanju distresov; borbo ali toleranco. Toleranca je veliko bolj ugodna; navaditi se moramo na dejstvo, da je delo biološka potreba in da organ propade, če ni uporabljen (mišice propadajo, če jih ne uporabljamo, prav tako možgani, če jih ne uporabljamo za neko delo, ki se nam zdi smiselno). Ker nimamo za cilj, da se izognemo delu, moramo opravljati delo, ki nas veseli, pri tem pa poskusimo ime-

ti tako socialno okolje, ki čim bolj ustreza našim željam (zakonski partner, šef, prijatelj).

Dr. Selya še priporoča:

»Odkritje vašo naravo stresa. Ugotovite kakšno delo vas zadovoljuje in kakšna izpolnitev prostega časa se vam zdi prijetna. Poskusite pozabiti vsa neprijetna doživetja, na katera niste mogli vplivati in jih spremeniti. Navadite se na misel, da se življenju veliko izgublja, prilagodite se na neuspeh. Spomnite se uspehov na katere ste ponosni!

Poskusite premagati napetost z telovadbo in športom. Naučite se tudi sprostiti!

Iz revije »Naše zdravje« pripravila Anka Pucelj

Bi sprejeli otroka v rejo?

Občinska skupnost socialnega skrbstva Hrastnik išče preko krajevnih skupnosti družine, ki bi bile pripravljene vzeti v rejo otroke, ki ostajajo zavoljo hudih družinskih motenj prikrajšani v pravilni vzgoji in so mnogokrat na poti socialnega propada.

Za take primere bi občinska skupnost socialnega skrbstva rada vnaprej preskrbela ustrezne družine, katerim bi nadaljnjo vzrejo takih otrok lahko zaupala.

Pri skupnosti socialnega skrbstva Slovenije se za rejnike pripravljajo posebne ugodnosti:

Pogoji za sprejem rejništva pa so:

- da osebi ni vzeta roditeljska pravica;
- da oseba ne živi z zakoncem, ki mu je odvzeta roditeljska pravica;
- da oseba ni motena v telesnem in duševnem razvoju.

Vse informacije daje in sprejema prijave Krajevna skupnost Hrastnik — zgornji del.

Tekmovanje v rokometu

V soboto, 25. februarja 1977, je bilo izvedeno tekmovanje v rokometu med osnovnimi organizacijami ZSMS REK Zasavje, v telovadnici nove osnovne šole v Trbovljah, na Leninovem trgu.

Za tekmovanje so se prijavile štiri ekipe, in sicer ekipe OO ZSMS TOZD Rudnik premoga Hrastnik, TOZD Rudnik premoga Trbovlje, TOZD ESD in TOZD RŠC. Pričakovali smo več prijav s strani posameznih OO ZSMS za to tekmovanje glede na to, da so bile OO ZSMS o tekmovanju pravočasno seznajane.

V prvi tekmi sta se pomerili ekipe OO ZSMS TOZD Rudnik premoga Hrastnik in ekipa OO ZSMS TOZD Rudnik premoga Trbovlje, zmagovalka pa je bila ekipa TOZD Rudnik premoga Hrastnik, z rezultatom 16 : 7.

V drugi tekmi sta se pomerili ekipe OO ZSMS TOZD ESD in ekipa OO ZSMS TOZD RŠC. Zmagala je ekipa OO ZSMS TOZD ESD z rezultatom 18 : 9.

V boju za tretje mesto sta se nato pomerili ekipe OO ZSMS TOZD Rudnik premoga Trbovlje in ekipa OO ZSMS TOZD RŠC. Rezultat je bil 16 : 13 v korist OO ZSMS TOZD RŠC.

V zadnji tekmi, ki je odločala o prvem in drugem mestu, sta se pomerili ekipe OO ZSMS TOZD ESD in OO ZSMS TOZD Rudnik premoga Hrastnik. Zmagali so mladi iz OO ZSMS TOZD Rudnik premoga Hrastnik z rezultatom 11 : 8.

Končni vrstni red je bil naslednji:

1. mesto OO ZSMS TOZD Rudnik premoga Hrastnik,
2. mesto OO ZSMS TOZD ESD,
3. mesto OO ZSMS TOZD RŠC,
4. mesto OO ZSMS TOZD Rudnik premoga Trbovlje.

Tekmovanje je organizirala in izvedla OO ZSMS TOZD ESD REK Zasavje Trbovlje.

Stane Pavelšek

Mladi so se pomerili v šahu

V nedeljo, dne 12. 2. 1977 so se zbrali mladinci OO ZSMS TOZD RPZ, da se pomerijo med seboj v tekmovanju v šahu. Tekmovalno mesto je bilo v prostorih internata RŠC v Kisovcu. Kljub dobri predhodni informaciji, udeležbe ni bilo najboljših. Tekmovanje se je pričelo ob 9.30 in se je odvijalo po vseh šahovskih predpisih. Najboljši šahisti so bili nagrajeni s skromnimi darili in diplomami. Ostalim so bile izrečene čestitke in priporočila za naslednje tekmovanje.

I. mesto je osvojil — Cveto Gracer

II. mesto je osvojil — Slavko Jesenšek

III. mesto je osvojil — Marin Rizman.

Med seboj so se pomerili v šahu tudi učenci rudarske šole. Vzdušje je bilo zelo ugodno. Po končanem tekmovanju smo se športno pozdravili z željo, da se še kdaj pomerimo na tekmovanju v raznih športnih disciplinah.

Marian Kreča

PRVOMAJSKA AVTO KARAVANA »NOVIGRAD« — TUDI LETOS

Referat za rekreacijo in oddih pri delovni skupnosti skupnih služb REK Zasavje, organizira tudi letos prvomajsko karavano »Novigrad«, in sicer s sodelovanjem OZD Plava Laguna, Poreč. Za člane naše delovne skupnosti — udeležence te avto karavane, bo rezervirano prenočišče v hotelu Emonia in njegovih depandansah v neposredni bližini hotela. Dnevni penzion znaša skupaj s turistično takso 90,00 din na osebo, otroci do 7 leta starosti pa imajo 50% popust. Pogodba bo sklenjena za 3 oziroma 4 polne

penzione. Interesenti, ki ne bodo potovali z osebnimi avtomobili imajo ugodne avtobusne zveze iz Ljubljane do Novigrada. Rok za prijavo je že potekel 25. marca.

Saditi je treba znati

Pred kakimi 20. leti smo dobili v rudniško vrtnarijo večje število mladega sadnega drevja, da smo ga porazdelili rudarjem v kolonijah in pa tistim, ki so imeli lastne hišice, v glavnem tistim, ki so imeli prostor in veselje, da vzgoje drevje. Po sadike je prišel tudi starejši Peter in si »prijobil« kar pet drevesc. Spraševal je, kako se posadi, gnoji in obreže. Vrtnar mu je z veseljem vse natanko razložil. Peter je posadil tako kot je slišal in še k vsakemu drevesu postavil lep topolov količek, da ne bi drevce omajal veter. Toda revež je nasul na korenine drevesnih sadik preveč umetnega gnojja in so se počasi posušile. Toda glej vraga, topolovi količki so odgnali zelenje, se ukoreninili in pričeli rasti. Sedaj na stara leta sedi Peter v njihovi senci in vsakomur rad pove: »Glejte, posadil sem jabolke, zrasli pa so topoli, jabolka bi mi sedaj otroci porabotali, sence mi pa ne morejo«.

Milan Kovač

Kadrovske vesti

V času do 1. februarja do 28. februarja 1977, je imel kadrovske sektor naslednje spremembe:

TOZD RUDNIK PREMOGA HRASTNIK

Sprejeti:

Filipič Zlatimir — pom. kopač,
Medved Adam — pom. kopač,

Politično poenotenje nadaljne samoupravne organiziranosti v REKZ

Dne 21. marca 1977 je bila v popoldanskih urah v sejni sobi skupnih služb REK Zasavje razširjena seja sveta ZKS REK Zasavje, katere so se udeležili tudi član izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS Igor Uršič, sekretar revirskega komiteja ZKS in član predsedstva CK ZKS Miloš Prosenc, sekretarji občinskih konferenc ZKS, iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja ter predsednik občinskega sindikalnega sveta Trbovlje. Na razširjeni seji pa so bili navzoči tudi vsi direktorji TOZD REK Zasavje. Na seji so poudarili, da je v kombinatu politično poenotena usmeritev akcij za uresničitev določil zakona o združenem delu in do nalog o bodoči samoupravni organiziranosti REK Zasavje. Na seji delavskega sveta REK Zasavje, dne 31. marca pa bodo določeni nosilci nalog in določeni roki za uresničitev skupno sprejetih stališč ZK v kombinatu, ki se nanašajo na izvajanje zakona o združenem delu v praksi. Čim bo delavski svet REK Zasavje sprejel naloge in določil roke, bo objavljena za vse člane delovne skupnosti, posebna informacija v kateri bodo navedene akcijske naloge in določeni roki ter imenovane komisije za izdelavo konkretnih nalog oziroma programov.

Istega dne dopoldan je bila seja revirskega komiteja ZKS, katere se je udeležil tudi sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS, Franc Šetinc. Revirski komitej ZKS je imel na dnevnem redu obravnavo nekaterih vsebinskih poudarkov in ugotovitve iz januarskega obiska najvišjih funkcionarjev CK ZKS v revirjih, pregledal pa je tudi aktivnost ter akcijsko naravnost v revirjih po tem obisku. Ugotovili so, da so v zadnjih dveh mesecih dosegli na posameznih področjih določene premike. Po oceni revirskega komiteja smo v REK Zasavje po januarskem obisku pričeli hitreje urejati probleme. Revirski komitej pa je na tej seji tudi odločno zahteval, da v kolektivih, kjer je nastala izguba v preteklem letu temeljito spregovore o vzrokih za nastalo izgubo in tudi odgovorno utemelje svoje naloge.

Ojsteršek Martin — pom. kopač, Korej Jože — vozač, Glavaš Ivo — vozač, Klarič Anto — vozač, Prtnjak Boris — vozač, Kirn Alojz — vozač, Žekar Franc — vozač, Fajič Ešef — pom. kopač, Lastrič Josip — kopač, Bojanovič Lovro — vozač.

Odšli:

Ručman Slavko, avtomehanik — spor. prekinitev; Bukovšek

Milan, kop. pom. — samovoljna prekinitev; Kupec Stane, kopač — samov. prekinitev; Gunzek Franc, kopač — upokojen; Lakner Milan, kopač — upokojen; Šinkovec Ignac, pom. kopač — samovoljna prekinitev; Ura na Milenko, pom. kopač — izključen; Anič Mladen, pom. kopač — samovoljna prekinitev; Dornik Viktor, kopač — upokojen.

TOZD RUDNIK PREMOGA TRBOVLJE

Sprejeti:

Žabkar Marjan — vozač, Simič Aleksander — kopač, Balazič Jože — vozač, Marko Rudi — vozač, Glavaš Dominik — kopač, Pusovnik Ivan — strojnik jaška, Hauptman Lado — kopač.

Odšli:

Djaković Zvone, kopač — JLA; Mlakar Jože, kopač — upokojen; Klanjšek Vili, pom. kopač — upokojen; Fakin Franc I, kopač — upokojen; Cafuta Andrej, vozač — samovoljna prekinitev; Marko Rudi, vozač — prenehanje v poskusni dobi s strani delavca; Sačić Vahid, kopač — JLA; Izgoršek Viktor, lesni delavec — upokojen, Rajtmajer Mirko, kopač — upokojen; Povše Mirko, vozač — sporazumna prekinitev.

TOZD RUDNIK PREMOGA ZAGORJE

Sprejeti:

Češek Mirko II — vozač, Kurtič Sakib — kopač, Jere Edvard — električar, Trumič Enes — vozač, Karahasanović Vehid — vozač, Kenović Senaid — kopač, Fazlič Ševalija — vozač.

Odšli:

Pold Drago, strojni delovod. — sporazumna prekinitev; Završnik Berta, kuharica — sporazumna prekinitev; Kokole Darinka, kuharica — sporazumna prekinitev; Cukljati Franc, ključavničar — sporazumna prekinitev; Keršnik Jože, električar — sporazumna prekinitev; Petković Branko, vozač — samovoljna prekinitev; Vidmar Ivan, ključavničar — sporazumna prekinitev; Veteršek Jože, kopač — upokojen; Gorenc Alojz, kopač — upokojen; Anžur Leopold, rud. nadzornik — upokojen; Dobčnik Stane, rud. nadzornik — upokojen; Jusupovič Đafer, vozač — JLA; Rakita Ana, strežnica v menzi — konec pog. za dol. čas; Kic Ludvik, kopač — sporazumna prekinitev; Poznič Anton, kopač — sporazumna prekinitev; Hribar

Jože, zavirač — v zapor; Rok-sandič Ilija, strojni ključ. — sporazumna prekinitev; Krznar Tomaž, vozač — sporazumna prekinitev; Tučinovič Ibro, vozač, — samovoljna prekinitev; Guna Ivan, kopač — upokojen; Pistotnik Jože, kop. pom. — upokojen; Leben Karel, kopač — sporazumna prekinitev.
TOZD SEPARACIJA PREMOGA

TRBOVLJE Sprejeti:

Kobal Jože — spenjalec voz.

Odšli:

Žilnik Miran, elektrotehnik — sporazumna prekinitev; Stradar Bogomir, vzorčevalec — invalidsko upokojen; Švajger Zdravko, dipl. inž. rud., obratovodja separacije — umrl; Skrinjar Ivan, nakladalec premoga — umrl.

TOZD TERMoeLEKTRARNA TRBOVLJE

Odšli:

Tofolini Leopold, ključavničar — sporazumna prekinitev; Urbanija Bojan, ključavničar — sporazumna prekinitev.

TOZD RUDARSKA GRADBENA DEJAVNOST

Sprejeti:

Kos Franjo — vozač, Kvas Jože — učni kopač, Bukovšček Josip — učni kopač.

Odšli:

Križnik Anton, učni kopač — sporazumna prekinitev; Kovačevič Ilija, pom. nadzornik — samovoljna prekinitev; Hodjič Muhamed, kopač — samovoljna prekinitev; Mešič Ejub, kopač — samovoljna prekinitev; Hatič Sakib, vozač — sporazumna prekinitev; Turšič Šahbaz, kopač — sporazumna prekinitev.

TOZD ELEKTROSTROJNE DELA VNIC

Odšli:

Belec Srečko, voznik viličarja — sporazumna prekinitev.

TOZD RUDARSKI ŠOLSKI CENTER

Odšli:

Simončič Ivan, jam. inst. uč. — konec pogodbe za določen čas.

Ljuba Poznič

FUMOR in anekdote

Na trboveljski pošti je tamkajšnji delavec »štemplal« pisma: cak bum — cak bum, in to celo uro.

»Kaj ni to malo dolgočasno delo?« sem ga vprašal.

»Kje pa, saj je vsak dan drug datum (na štemplu)!«

Starejši zakonski mož je prišel na policijo in povedal: »Pred kakimi tremi tedni mi je izginila žena.« »Opišite mi jo«, je dejal miličnik, »Kako je izgledala?« No ja, mož je pričel: »Okrog 1.60 m visoka, 58 let stara, 108 kg težka, rdeča lasulja, umetno zobovje, krive noge, škilasta in veliko gub na obrazu.« Policaj si je vse zapisal in dejal: »Tovariš imeli ste izredno srečo, vaše žene še nismo našli!«

Stara mama je šla s Petrčkom v zoološki vrt. »Pa ne hodi preblizu severnih medvedov«, ga je poučila, »ker si že tako dovolj prehlajen.«

Divji zajec je prišel po divji jagi, sicer res z enim šrotom na koži, v hotel. »Želite?« ga je vprašal natak, »solato, regrat, mogoče zelje?« »Nič od tega«, je bil besen zajec, »prinesite mi pečenko iz lovca.«

Dandanašnji veliko govorimo o enakopravnosti žensk. In veliko tega se je tudi uresničilo, ženske so izenačene z moškimi, za enako delo so enako plačane kot moški. Tudi doma si delita z možem delo pri otrocih, pri pospravljanju, pri kuhi. Pravimo, da so si to ženske priborile. Vendar nekateri hudomušneži trde, da je bil ženski spol že včasih enakopraven. Starejšim občanom, posebno knapom, je znano naslednje reklo:

»Gverkovska kobilica mora vleči toliko kot konj.«

(Reklo izvira iz časov, ko so še s konji vozili hunte v jami).

Glasilo ureja uredniški odbor: Hinko Jazbec, Emil Kohne, dipl. inž. rud., Tine Lenarčič, Metod Malovrh, dipl. inž. rud., Joži Medvešek, Janez Oberžan, Anton Pikš, Anton Šum, Miro Šuštar.

Odgovorni urednik: Emil Kohne, dipl. inž. rud.

Tehnični urednik: Tine Lenarčič.

Naklada 3.200 izvodov. Za člane delovne skupnosti REK Zasavje je časopis brezplačen. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Glasilo Srečno izdaja Rudarsko elektroenergetski kombinat Zasavje, n. sol. o. — 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno.